

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OĐNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
616

Subotica, 30. siječnja 2015. Cijena 50 dinara

RAT IZDRŽLJIVOSTI
DOBILI ODVJETNICI

PODUNAVSKI
ČUVARI IKAVICE

TURISTIČKA
ŠANSA ZA SEOSKA MJESTA

(NE)SPORNO VRAĆANJE
DJEDOVINE

INTERVJU
EDUARD ŠPANOVIĆ

SRIJEMSKI VINOGRADI ZA SV. VINKA

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKE...**

[illegible]

www.svastara.rs

VOJVODANSKA **Svaštara**

AKCIJA!

SSG

internet

već od
649 din

TIPPNET

SUBOTICA
KARAĐORĐEV PUT 2

TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Temeljem članka 28. stavak 2. Zakona o kulturi (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09), članka 33. stavak 1. točka 9. Statuta Grada Subotice (*Službeni list Općine Subotica*, br. 26/08 i 27/08 i *Službeni list Grada Subotice*, br. 46/11) i članka 10. stavak 1. alineja 4. Odluke o osnivanju Zavičajne galerije *dr. Vinko Perčić* (*Službeni list Grada Subotice*, br. 53/12), a temeljem statuta Galerije članka 19. i odluke Upravnog odbora Zavičajne galerije *dr. Vinko Perčić*, raspisuje natječaj za radno mjesto direktora na mandatni period od 4 (četiri) godine.

NATJEČAJ

za radno mjesto direktora: Завичајна галерија др Винко Перчић, Суботица
Dr Vinko Perčić Képtár, Szabadka
Zavičajna galerija *dr. Vinko Perčić*, Subotica

Opći uvjeti:

1. Visoka stručna sprema VII/1 Akademije likovnih umjetnosti
2. Najmanje 3 (tri) godine radnog iskustva
3. Da posjeduje organizacijske sposobnosti
4. Kandidat za direktora dužan je priložiti opći program rada i razvoja Ustanove u kulturi, kao sastavni dio natječajne dokumentacije.

Posebni uvjeti:

1. Radno iskustvo u području zaštite kulturnih dobara
2. Radno iskustvo u području kustoske prakse
3. Radno iskustvo u području umjetničke djelatnosti

Potrebna natječajna dokumentacija:

1. Ovjeren preslik diplome o završenoj stručnoj spremi
2. Ovjeren preslik uvjerenja o državljanstvu Republike Srbije
3. Ovjeren preslik osobne iskaznice
4. Životopis

Natječaj je otvoren 8 (osam) dana od objavljivanja u sredstvima javnog informiranja. Natječajnu dokumentaciju poslati na adresu Zavičajna galerija *dr. Vinko Perčić*, Maksima Gorkog 22, 24 000 Subotica.

Direktor
Spartak Dulić

**Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.**

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 500 dinara.

AKTUALNO

Pomoćnica pokrajinskog ombudsmana posjetila HNV

Suradnjom do potpunije primjene zakona 6

TEMA

Okončana obustava rada odvjetnika

Rat izdržljivosti dobili odvjetnici 8-9

Državljeni Hrvatske ne mogu do nacionalizirane imovine u Srbiji

(Ne)sporno vraćanje djedovine 10-11

INTERVJU

Eduard Španović, župnik i dekan u Srijemskoj Mitrovici

Ima nas puno više nego što je vidljivo ... 12-13

SUBOTICA

Ravnateljstvo za izgradnju grada u 2015.

Najviše novca za ceste 19

ŠIROM VOJVODINE

Atila Tumbas, proizvođač sušenog luka i paprike

Gazdinstvo u kome se radi 20 sati na dan..... 24-25

Blagdan Svetog Vinka u Srijemu

Molitva za rodnu godinu 26-27

KULTURA

Fotografije Augustina Jurige o gradnji subotičkog kazališta

Zidanje kadra..... 30

SPORT

Vlada Kolar, specijalist za vratore iz Šida

Mladi su prioritet 55

Teme i dileme

Nakon više od četiri mjeseca okončana je obustava rada odvjetnika, a njihova je istrajnost i izdržljivost urodila plodom. Premda je na početku to izgledalo apsolutno nemoguće, kako je kazao predsjednik Odvjetničke komore Srbije, **Dragoljub Đorđević** za naš tjednik, odvjetnici su pobijedili. Naime, premda su ministar i Vlada poslali poruku da se neće mijenjati ni točka ni zarez u zakonu, uslijedile su izmjene. Skupština Srbije usvojila je izmjene Zakona o javnom bilježništvu, o prometu nepokretnosti, vanparničnom postupku, Obiteljskog zakona i Zakona o nasljeđivanju. Izmjenama je omogućeno i da javni bilježnici samo ovjeravaju ugovore koje mogu sastavljati građani i odvjetnici, jedino je zahtjev za smjenu ministra pravde ostao neispunjen. Ipak, kaže Đorđević ovom dobivenom bitkom još nije ispunjen konačni cilj da se uspostavi vladavina prava i pravna sigurnost i apsolutna zaštita ljudskih prava i prava manjina. Da bi se to dogodilo, kaže, na tome se treba ozbiljno raditi i to prije svega treba raditi struka.

Ovoga se tjedna očekuje i kraj štrajka prosvjetara. Prema najavama štrajk zaposlenih u prosvjeti mogao bi biti okončan ovog tjedna, ukoliko u četvrtak, 29. siječnja, bude potpisan Poseban kolektivni ugovor. Najtragičnije u ovoj priči je da, kako navodi naša sugovornica **Zorica Karanović**, da Vlada nije reagirala do trenutka dok se nisu obratili Međunarodnoj konfederaciji sindikata. Iz sindikata najavljuju da se i dalje ozbiljno radi na Zakonu o osnovama sustava obrazovanja kao i Zakonu o platnim razredima čime bi se izjednačile plaće zaposlenih u javnom sektoru. Kako će se stvari odvijati dalje ostaje da se vidi.

Osim prosvjeda i štrajkova u ovom broju tjednika tema su i državljani Hrvatske koji imaju u Srbiji imovinu koja im je oduzeta tijekom nacionalizacije, a koji ne mogu povratiti svoju imovinu. U Agenciji za restituciju to obrazlažu time što između dvije države ne postoji reciprocitet i što državljani Srbije nemaju pravo na vraćanje nacionalizirane imovine u Hrvatskoj međutim, dokumenta u koja je *Hrvatska riječ* imala uvid dokažu suprotno.

Osim ovih tema donosimo vijesti i izvješća o aktivnostima hrvatskih udruga i pojedinaca širom Vojvodine, najave kulturnih događanja, kolumne i komentare...Tu je i redovita rubrika *Tu oko nas* koja nam potvrđuje još jednom kako smo češće sami sebi neprijatelji, nego li su nam to drugi. Pročitajte i uvjerite se sami.

J. D.

POMOĆNICA POKRAJINSKOG OMBUDSMANA POSJETILA HNV

Suradnjom do potpunije primjene zakona

U okviru obilaska nacionalnih vijeća nacionalnih manjina nakon njihova konstituiranja, pomoćnica pokrajinskog ombudsmana **Eva Vukašinović** sa suradnicima obišla je u utorak Hrvatsko nacionalno vijeće, gdje je održala sastanak s predsjednikom Vijeća dr. sc. **Slavenom Bačićem** i predsjednikom Izvršnog odbora **Darkom Sarićem Lukendićem**.

Teme razgovora bili su set manjinskih prava, iskustva HNV vezana za izbore za nacionalna vijeća, uloga ombudsmana u ostvarivanju manjinskih prava, kao i moguće posljedice odluke Ustavnog suda o neustavnosti pojedinih odredaba

Zakona o nacionalnim vijećima. Predstavnici HNV-a iznijeli su ideje i sugestije vezane za očekivane promjene Zakona o nacionalnim vijećima koje se tiču promjena nadležnosti ili eventualnog pisanja novog zakona što će na dnevnom redu biti 2016. godine, izjavio je nakon sastanka predsjednik HNV-a dr. sc. Slaven Bačić.

»Pokrajinski ombudsman jeste jedan od naših ključnih pravnih mehanizama kada dođe do povrede manjinskih prava. A ovakvi sastanci su vrlo korisni i stoga jer čujemo iskustva ombudsmana s nacionalnim vijećima drugih manjinskih zajednica, gdje se onda izmjenjuju iskustva te traže načini za

prevladavanje problema koji se pojave«, kaže Bačić.

Pomoćnica pokrajinskog ombudsmana Eva Vukašinović kaže kako se u ovim razgovorima žele informirati o organizaciji novoformiranih nacionalnih vijeća, njihovim planovima i projektima, problemima s kojim se susreću u svakodnevnom radu kao i o unapređenju dijelova suradnje između te institucije i nacionalnih vijeća.

Vukašinović ističe i kako je HNV je u svojim obraćanjima ombudsmanu uspio dovesti do potpunije primjene zakona.

»U najvećem broju slučajeva je riječ o kršenju prava na uporabu materinjeg jezika i pisma. To su ispiši naseljenih mjesta,

ulica, trgova pojedinih institucija i ustanova. Vjerujem da je pokrajinski ombudsman u velikom broju slučajeva uspio pomoći da se u tim slučajevima poštuje zakon«, rekla je ona dodavši da nacionalna vijeća nisu koristila sve svoje ovlasti te da imaju još prostora za njihovo izvršavanje, posebice u područjima koja su usko stručna.

OESS i Pokrajinski ombudsman skupa rade na projektu kojim se omogućuje da vidljivost žena u nacionalnim vijećima bude veća, te se razmatra mogućnost osnivanja tijela koje bi pratilo zastupljenost žena u nacionalnim vijećima.

D. B. P.

Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u veljači i rujnu 2015.

U cilju promicanja veza i jačanja suradnje Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske te očuvanja hrvatskog identiteta, odnosno promicanja hrvatskog jezika, kulture, tradicije i jačanja položaja hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, kao i pomoć ugroženim pojedincima – pripadnicima hrvatskog naroda izvan Republike Hrvatske, Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske u 2015. godini će objaviti Javni poziv za prijavu posebnih potreba i projekata od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske u dva kruga:

- 16. veljače – 16. ožujka 2015.
- 16. rujna – 16. listopada 2015.

Javni poziv je namijenjen sljedećim kategorijama:

- 1) Neprofitne organizacije izvan Republike Hrvatske i u Republici Hrvatskoj (udruge građana, zaklade, ustanove i ostale organizacije koje ne ostvaruju dobit ili profit za svoj rad), kao i hrvatske zajednice izvan Republike Hrvatske koje se brinu za zaštitu prava i interesa Hrvata izvan Republike Hrvatske
- 2) Fizičke osobe čiji projekti obuhvaćaju brigu za očuvanje i jačanje identiteta Hrvata izvan Republike Hrvatske
- 3) Ugroženi pojedinci - pripadnici hrvatskog naroda s prebivalištem izvan Republike Hrvatske koji se nalaze u teškim socijalnim i materijalnim prilikama.

Javni poziv objavit će se na službenoj internetskoj stranici Državnog ureda www.hrvatiizvanrh.hr.

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske
Trg hrvatskih velikana 6
10000 Zagreb

Posjet poljoprivrednicima u Hrvatskoj

Delegacija poljoprivrednih proizvođača iz Srijemske Mitrovice posjetila je 22. siječnja Vukovarsko srijemsku županiju. Posjet je organizirala Podružnica Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Srijem u suradnji s upravnim odjelom za poljoprivredu, šumarstvo i ruralni razvoj Vukovarsko-srijemske županije na čelu s pročelnikom **Andrijom Matićem**. Cilj posjeta je bio da se poljoprivredni proizvođači iz Srijemske Mitrovice upoznaju s reformama koje su proveli poljoprivrednici u Hrvatskoj u kontekstu prilagođavanja standardima Europske unije. Ovom prigodom poljoprivredni proizvođači posjetili su farmu mlječnih krava s postrojenjem za proizvodnju bio-plina u mjestu Tordinci i vinariju **Čobanković** u Iloku.

A. Š.

Za Dužionicu svima isto

Prema Odluci o proračunu Grada Sombora, a o čemu je *Hrvatska riječ* pisala, planirano je po 150.000 dinara za *Dužionicu* koju organizira HKUD *Vladimir Nazor* i UG *Bunjevačko kolo*, kao i još 150.000 dinara na Bunjevačko nacionalno vijeće također za ovu manifestaciju. Na ovu svojevrsnu diskriminaciju u proračunu grada, predstavnicima lokalne vlasti ukazao je odbornik **Mata Matarić**, pa je Gradsko vijeće ispravilo ovu nelogičnost u gradskom proračunu. »Uočili smo ovu nelogičnost i na sjednici Gradskog vijeća, koja je održana 16. siječnja to smo u dogovoru s organizatorima ove manifestacije ispravili. Tako će HKUD *Vladimir Nazor* za *Dužionicu* dobiti 150.000 dinara, a isto toliko dobiće za *Dužionicu* UG *Bunjevačko kolo*. Kako će biti raspoređeno 150.000 dinara koji su Odlukom o proračunu bili planirani za Bunjevački nacionalni savjet za *Dužionicu* bit će odlučeno naknadno«, kazao je za *Hrvatsku riječ*, vijećnik Gradskog vijeća zadužen za kulturu **Nemanja Sarač**.

Z. V.

ZNAISTVENO-STRUČNI SKUP DOBAR DAN, DOMAĆINE

Pokrajinska Vlada nastavlja s podrškom poljoprivredi

Pod pokroviteljstvom Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu održan je prošloga tjedna znanstveno-stručni skup *Dobar dan, domaćine*, na teme koje su predložili sami poljoprivrednici i njihove udruge: od primjene propisa koji se odnose na agrar i na financiranje, suradnje

USKLAĐENI SUSTAV PODRŠKE VLADE APV ZA POLJOPRIVREDNIKE

Bogaroški smatra da je značajni pomak plan da se sustav podrške poljoprivredi uskladi između Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu i tri pokrajinska fonda.

»S obzirom na to da smo svjesni kako iznos sredstava

njega, da mogu platiti samo pola investicije iz povoljnih kredita.«

Dakle, prema riječima Bogaroškog, stvara se situacija da poljoprivrednici pokrenu investicije podizanjem povoljnih kredita kod fondova s povoljnom kamatom od 2 do 4 posto i da po završetku investicije kod Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu apliciraju za refundaciju novca. Bogaroški je najavio raz-

izvodnji. Jasno je da se, stoga, država mora osloniti na poljoprivredu i prehrambenu industriju, a to naročito važi za Vojvodinu. Mi smo neostvareni potencijal«, rekao je Bogaroški i objasnio zašto je to tako.

»Prije svega zato što nemamo jasne i nepromjenljive strategije razvoja poljoprivrede. Kod nas se strategije i osnove po kojima trebamo funkcionirati mijenjaju od

»Pokrajinsko tajništvo za poljoprivredu u posljednjih petnaestak godina je pokušavalo učiniti svoj rad stabilnim i predvidivim. Mjere podrške poljoprivredi su dugoročne, kako bi poljoprivrednici mogli planirati svoje aktivnosti, ne samo za tekuću, već i u narednim godinama«, kaže Bogaroški.

institucija značajnih za poljoprivredu, primjene agrotehničkih mjera i mineralnog gnojiva, te povećanja prinosa ratarskih kultura, pa do korišćenja usluga prognozno-izvještajnih službi u poljoprivredi.

Na skupu je potpredsjednik Vlade APV i pokrajinski tajnik za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo **Branislav Bogaroški** najavio natječaje i mjere Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu za 2015. godinu: »Nastavljamo s praksom financiranja investicija po principu dinar na dinar. Investicije financiramo u rasponu od 30 do 60 posto. Natječaji će biti objavljeni 1. ožujka i najveći broj će biti otvoren do kraja rujna.«

Pokrajinskog tajništva nije ni blizu dovoljan da zadovolji potrebe poljoprivrede u Vojvodini, pokušat ćemo s Razvojnim fondom Vojvodine, Garancijskim fondom i Pokrajinskim fondom za razvoj poljoprivrede napraviti usklađeni sustav podrške poljoprivrednicima na teritoriji Vojvodine. Ti fondovi su i do sada imali veoma dobre kreditne linije s ozbiljnim grejs periodom i niskim kamatama. Plan je da se s natječajima krene usklađeno i da poljoprivredni proizvođači dobiju mogućnost da, iako nemaju sredstva za investiranje, mogu prvo podići povoljne kredite za ulaganje u poljoprivrednu proizvodnju, a zatim da apliciraju kod Pokrajinskog tajništva i ostvare pravo na refundaciju. Faktički, s minimalnim ulogom ili i bez

govore s poljoprivrednim proizvođačima i njihovim udruženjima širom Vojvodine, kako bi se detaljno pojasnili uvjeti natječaja.

NA REPUBLIČKOJ RAZINI – BEZ JASNE STRATEGIJE

Pre nego što je predstavio nove mjere i podsticao je Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu u 2015. godini, Bogaroški se osvrnuo na poljoprivrednu strategiju u Republici Srbiji.

»Unazad desetak ili dvadesetak godina čujete da je poljoprivreda naša razvojna šansa. I to jeste tako, jer kad pogledate učešće poljoprivrede u bruto društvenom proizvodu, vidite da se glavni suficiti u izvozu upravo ostvaruju u poljoprivrednoj pro-

mandata do mandata, često i po dva puta u tijeku jedne godine i nema onoga što je glavno za kvalitetan razvoj sela, a to je predvidivost - mogućnost da registrirana poljoprivredna gazdinstva isplaniraju svoj razvoj u nekom srednjoročnom i dugoročnom periodu«, izjavio je Bogaroški i naglasio da se takva loša praksa mora promijeniti.

»Mora se uvažiti glas poljoprivrednika, moraju se voditi ozbiljne javne rasprave o strateškim zakonima, moraju se u to uključiti i Autonomna Pokrajina Vojvodina i lokalne samouprave, jer postoje regionalni interesi u razvoju poljoprivrede, regionalne razlike i specifičnosti koje moraju biti uvažene u zakonima«, rekao je Bogaroški.

Priredio: Z. Sarić

OKONČANA OBUSTAVA RADA ODVJETNIKA

Rat izdržljivosti dobili odvjetnici

Nakon više od četiri mjeseca, u četvrtak 22. siječnja, subotički odvjetnici okupljeni u svečanoj dvorani jednog hotela digli su čaše sa šampanjcem u vis. »Gospodo odvjetnici, pobijedili smo«, gotovo je uzviknuo predsjednik Odvjetničke komore Srbije, **Dragoljub Đorđević**.

I jesu. Obustava rada odvjetnika u cijeloj Srbiji, koja je započela 17. rujna 2014., prošlog je tjedna konačno završena. Pregovori s ministarstvom bili su dugi i teški.

»Upotrijebit ću izreku **Nelsona Mendele**: uvijek izgleda nemoguće dok se ne uradi«, kaže za naš tjednik Đorđević. »Izgledalo je apsolutno nemoguće jer su ministar i vlada poslali poruku da se neće mijenjati ni točka ni zarez u zakonu, da bi prvo uslijedile prve izmjene, a zatim i druge izmjene i mogu slobodno reći konačni trijumf prava za građane Srbije«, zaključio je.

USVOJENE IZMJENE ZAKONA

Odvjetnici su tijekom obustave rada tražili da im se umanje iznosi paušalnih poreza, te da im se vrate ovlaštenja koja su im bila oduzeta uvođenjem sustava javnih bilježnika. Tijekom dugih pregovora s ministarstvom pravde, Skupština Srbije usvojila je izmjene zakona sa kojima su zadovoljni i odvjetnici, a promijenjeni su sljedeći zakoni: Zakon o javnim bilježništvu, o prometu nepokretnosti, vanparničnom

postupku, Obiteljski zakon i Zakon o nasljeđivanju (zakoni koji se često nazivaju set pratećih zakona).

Odluku o ponovnom početku rada donio je Upravni odbor Komore odvjetnika na sjednici održanoj upravo u Subotici. Ipak, bilo je odvjetnika koji nisu bili zadovoljni ovim rješenjem. Smatraju da se nije smjelo dopu-

ka iz unutrašnjosti i oko 80 iz Beograda. Radi se o kolegama koji očigledno imaju neke druge motive za razliku od naših motiva, odnosno naših zahtjeva da se vrate svi oni pravni poslovi odvjetništvu i građanima koje su mogli nesmetano obavljati prije naše obustave rada. Što se tiče naših kolega i drugog mišljenja, to je sasvim legitimno. Ali način

SMJENA MINISTRA PRAVDE NIKOLE SELAKOVIĆA?

Zahtjev za smjenu ministra pravde ostaje, ali su odvjetnici prihvatili da to ne bude više uvjet za ponovni rad. »Odluka Skupštine OKS je poznata, i dalje se zahtjeva ostavka ministra pravde, ali to ne predstavlja razlog da mi nastavimo s obustavom rada«, rekao je Đorđević.

Izmjenama je omogućeno da javni bilježnici samo ovjeravaju ugovore koje mogu sastavljati građani i odvjetnici. Ta ovjera zove se solemnizacija, pravnim rječnikom »ovjera nejavne isprave« i neće se tražiti više posebna forma ugovora kao što je to tijekom zadnja četiri mjeseca bilo potrebno, nego će se ugovori sastavljati u slobodnoj formi, kao i prije 1. rujna 2014.

Javni bilježnik, ipak, ima pravo da ne ovjeri ugovor ali samo u slučaju da građanin nije poslovno sposoban, ako nema odgovarajuću punomoć odvjetnika ili ako se radi o ništavnom ugovoru.

»OVO JE SAMO JEDNA BITKA U RATU ZA VLADAVINU PRAVA«

Predsjednik Komore odvjetnika, Đorđević, dalje priča da ovim uspjehom i dalje nije ispunjen konačni cilj: »Konačan cilj je da se uspostavi vladavina prava i pravna sigurnost i apsolutna zaštita ljudskih prava i prava manjina. Da bi se to dogodilo, nije dovoljno isticati samo parole. Na tome se treba ozbiljno

ŠTO TO ZNAČI ZA GRAĐANE?

Od 1. rujna 2014., od kada su notarske službe počele s radom, građani više nisu mogli sastavljati ugovore o prometu nepokretnosti samostalno, niti su ih mogli sastavljati odvjetnici. Sada, ovim promjenama, odvjetnici su ponovo dobili pravo sastavljanja ugovora o primjerice kupovini nekretnina i drugim nepokretnostima, te ih i građani mogu sami sastavljati. Ugovore, primjerice za prodaju stana ili automobila, doživotno izdržavanje, poklon, raspodjelu imovine, nakon što se naprave, treba odneti javnom bilježniku da ih ovjeri, odnosno solemnizuje. Izmjenama i dopunama Zakona o javnim bilježnicima i pratećih zakona je izmijenjena i suština same solemnizacije i definicija solemnizacije nije više ista kao što je bila i ranije, napominje Đorđević, što znači da bi se i cijena trebala smanjiti, a trenutačno iznosi 60 posto javnobilježničke tarife. »To znači, da budem jasan, da će solemnizacija značiti mnogo manje posla što se tiče obima za javnog bilježnika i nužno snižavanje tarife.« Forma javnobilježničkog zapisa je obvezna samo za ugovore poslovnih osoba, sporazume o zakonskom izdržavanju, hipoteke i založne izjave kada trebaju imati svojstvo izvršne isprave.

stiti da Komora javnih bilježnika bude osnovana s 94 osobe, kada je zakonski propisano da ih mora biti 100.

»To nije bila velika većina odvjetnika. Da budem precizniji, radi se o oko 130 odvjetnika u Srbiji, specifično, par odvjetni-

na koji je to drugo mišljenje izneseno nije baš primjereno odvjetnicima«, kaže Đorđević za *Hrvatsku riječ*. To je svako mnogo manje nego 10.500 odvjetnika a u Srbiji, napomenuo je Đorđević.

Izgledalo je apsolutno nemoguće jer su ministar i vlada poslali poruku da se neće mijenjati ni točka ni zarez u zakonu, da bi prvo uslijedile prve izmjene, a zatim i druge izmjene i mogu slobodno reći konačni trijumf prava za građane Srbije, zaključio je Dragoljub Đorđević, predsjednik Odvjetničke komore Srbije

raditi, prije svega stručno, a ne partijski i iz određenih centara moći, već od strane stručnjaka koji su najviše pozvani napraviti sredinu u kojoj ćemo moći kazati da se osjećamo kao ljudi.»

ONAJ TKO IZDRŽI TAJ ĆE POBIJEDITI

Pravnici i analitičari ipak smatraju da pregovori Vlade i odvjetnika nisu vođeni argumentima nego mjerenjem izdržljivosti. Prof. dr. sc. **Vesna Rakić Vodinelić** je u emisiji *Zoomiranje* tjednika *VREME* ocijenila kako je mir s kojim je ministar Selaković promatrao obustavu rada zabrinjavajući: »Naša izvršna vlast smatra da je pravosuđe jedan čisti luksuz koji ovoj državi uopće nije potreban. Iako se od strane ministarstva pravde ali i premijera moglo čuti da 'imamo notarski zakon kakav ima i cjeli svijet, to nije istina«, rekla je prof. Rakić Vodinelić, a naša izvršna vlast, nastavlja, nije računala da će odvjetnici biti tako organizirani i tako uporni. »Oni imaju organizaciju koja daje odvjetničku licencu, a ta organizacija je potpuno neovisna od države, što je kod nas veoma rijetko. Odvjetnici su se pokazali da su jači od bilo kojeg sindi-

kata«, zaključila je prof. Rakić Vodinelić. Također smatra da je razlog obustave rada imao i socijalni aspekt: »Uvodi se jedna nova profesija u siromašnoj državi koja treba ugroziti jednu drugu profesiju koja je tradicionalna. Ovo je mala i ekonomski veoma slaba sredina, ljudi nemaju novca za odvjetnike i uvodi se nešto što je skupo za građane i ugrožava odvjetnike. To nije moglo tako lako proći.«

BUNDE I DIJAMANTI

»Jesi li stavila svoje dijamante?« upitala je, sarkastično, jedna odvjetnica svoju kolegicu tijekom svečanog prijema povodom završetka obustave rada odvjetnika. »Nisam, zaboravila sam, a što ti nisi tvoju bundu obukla?« odgovorila je. Odvjetnici su se na svoj račun šalili, uzimajući u obzir brojne medijske napise o njihovim velikim zaradama. A među njima se kreću cifre koje su navodno javni bilježnici zaradili tijekom jednog mjeseca rada. Iznosi su vrtoglavo veliki, navodno nekoliko desetina tisuća eura. U namjeri da provjerimo i potvrdimo ovaj podatak, *Hrvatska riječ* tražila je od Porezne uprave točan iznos njihove zarade, odnosno uplaćenog

poreza za mjesec rujan, za dva javna bilježnika koja posluju u našem gradu. Odgovor nismo dobili – napisano nam je da se radi o »poreznoj tajni«. Ipak, uložili smo žalbu kod Povjerenika za dostupnost informacija i ostaje vidjeti hoće li javnosti biti dostupan uvid u prihod javnih službenika – javnih bilježnika. A zašto smo ostali uskraćeni za odgovor?

»Očigledno je da je odvjetništvo udarilo u *Public Private Partnership* (javno-privatno partnerstvo). Mi smatramo da sama činjenica da je u dosta netransparentnom izboru javnih bilježnika, u situaciji kada su oni birani, izabrano svega 94 javnih bilježnika. Zašto nije 100? To nam govori da nije bilo dovoljno ljudi koji će biti podobni i spremni za suradnju a suradnja se odnosi na visok stupanj korupcije i tko zna kakve tokove novca kada je u pitanju javno bilježništvo. Sve je bilo netransparentno i normalno da je njihova zarada skrivena. Ja osobno vjerujem da netko ima razloga skrivati svoje prihode ako se boji za vlastitu sigurnost«, kaže Đorđević.

Ipak, predsjednik javno-bilježničke komore **Miodrag Đukanović** javno je izjavio da su veoma zadovoljni što je postignut kompromis, jer je time pre-

stao prosvjed odvjetnika i blokada pravosuđa.

Prosvjed demonstriran obustavom rada započeo je 17. rujna 2014. Tražili su izmjene odredbi vezane za javne bilježnike na način da se uvede mogućnost sastavljanja ugovora i od strane odvjetnika, kakva je i bila dosadašnja praksa. »Nemamo ništa protiv notara, naprotiv, samo se borimo za zaštitu ustavnog poretka i slobodu građana Srbije da prilikom sastavljanja ugovora izaberu tko će ih zastupati«, pisalo je u njihovim zahtjevima. Dalje, tražili su da im se paušalna osnovica za plaćanje poreza vrati na prethodnu razinu prije nego što je povišena »ali da oporezivanje bude srazmjerno ostvarenim prihodima svakog odvjetnika, a ne da se paušalne osnovice podižu preko noći za 200 posto i 300 posto.« U posljednjem zahtjevu, tražili su smjenu ministra pravde, **Nikole Selakovića**. »Drskost, arogancija, nekompetentnost te ponižavajući odnos prema odvjetništvu od strane gospodina Selakovića nezapamćeni su u povijesti Srbije«, navedeno je u zahtjevima Odvjetničke komore Srbije koji su, osim posljednjeg, ispunjeni na način da je Odvjetnička komora zadovoljna.

Tatjana Ljubić

DRŽAVLJANI HRVATSKE NE MOGU DO NACIONALIZIRANE IMOVINE U SRBIJI

(Ne)sporno vraćanje djedovine

*Državljanima Hrvatske koji imaju u Srbiji imovinu koja im je oduzeta tijekom nacionalizacije ne mogu povratiti svoju imovinu * U Agenciji za restituciju to obrazlažu time što između dvije države ne postoji reciprocitet i što državljani Srbije nemaju pravo na vraćanje nacionalizirane imovine u Hrvatskoj * Međutim, dokumenta u koja je Hrvatska riječ imala uvid dokazuju suprotno*

Agenciji za restituciju podneseno je 149 zahtjeva za vraćanje imovine državljanima Hrvatske koja im je na teritoriju Srbije nacionalizirana poslije Drugog svjetskog rata. No, ništa od toga nije vraćeno, jer Agencija zahtjeve hrvatskih državljana za povraćaj imovine odbija. Obrazloženje koje je proteklih mjeseci stizalo iz Agencije za restituciju jeste da imovina državljanima Hrvatske ne može biti vraćena, jer ne postoji reciprocitet, odnosno takvo pravo nije priznato državljanima Srbije u Hrvatskoj. No, ovo obrazloženje »ne pije vodu«, jer Odlukom Vrhovnog suda Republike Hrvatske iz 2010. godine u Hrvatskoj izjednačeno je pravo prijašnjih vlasnika, bez obzira na njihovu državnu pripadnost.

U AGENCIJI BEZ ODGOVORA

Logički je bilo da objašnjenje za ovo zatražimo u Agenciji za restituciju. Ali ni poslije 18 dana odgovore na postavljena pitanja nismo dobili. A pitali smo koliko

je podnesenih zahtjeva hrvatskih državljana za povraćaj oduzete imovine u Srbiji i što se najviše potražuje, imaju li pravo državljani Hrvatske na vraćanje imovine u Srbiji, ako nemaju što je razlog i obrazloženje i zašto je državljanima Hrvatske onemogućeno vraćanje oduzete imovine, kada obratno postoje rješenja i slučajevi vraćanja oduzete imovine državljanima Srbije u Hrvatskoj?

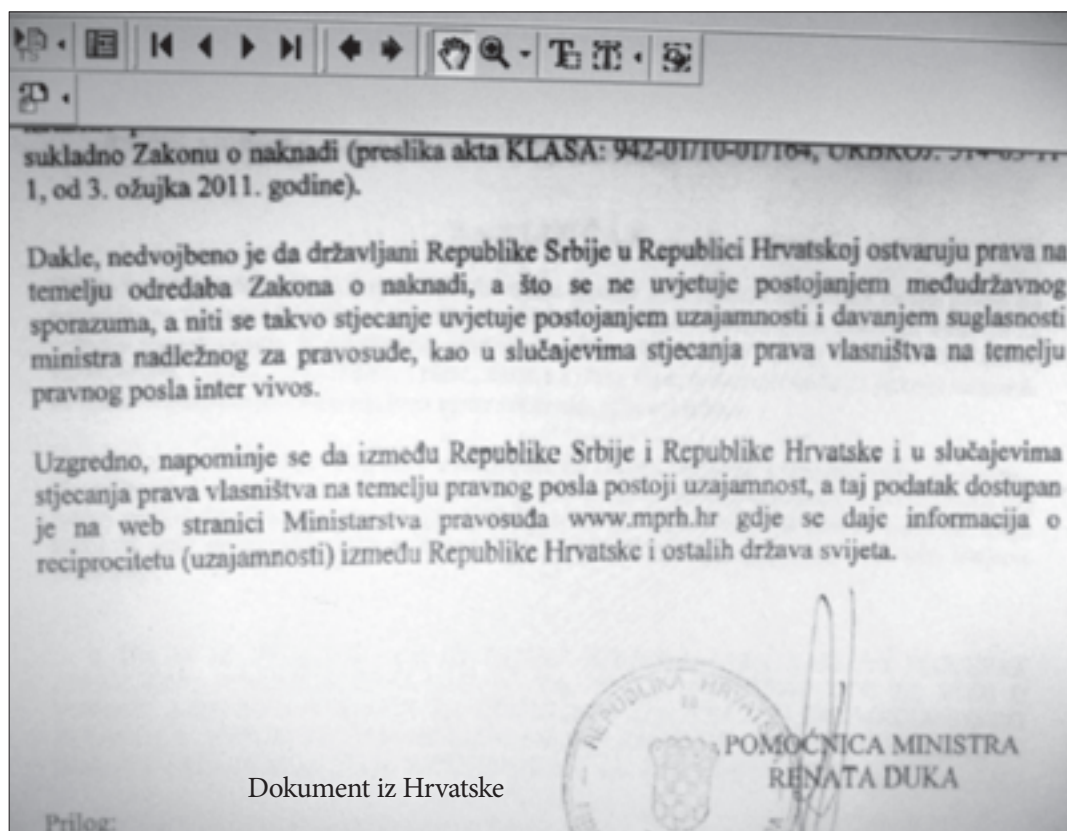
Aleksandra Krsmanović iz PR službe Agencije za restituciju u telefonskom razgovoru rekla je da se dio odgovora može naći na internetskoj stranici Agencije, a odgovor na ostalo dobit ćemo ukoliko budu imali vremena odgovoriti. Ono što smo našli na službenoj stranici Agencije je broj podnesenih zahtjeva državljana Hrvatske za vraćanje imovine nacionalizirane u Srbiji, kao

i to da strani državljani imaju pravo na vraćanje oduzete imovine ili obeštećenje pod uvjetima reciprociteta. Odgovora na ostala pitanja nema, pa smo tako »zbog zauzetosti« ostali uskraćeni za objašnjenje što je razlog da se odbijaju zahtjevi državljana Hrvatske kada postoje dokumenta koja pokazuju da državljani Srbije mogu dobiti oduzetu imovinu u Hrvatskoj.

U obrazloženju Agencije, na ovu temu, a koje su se u javnosti mogle čuti početkom ove godine navodi se da su Hrvati zakonom regulirali da oduzetu imovinu mogu dobiti nazad samo njihovi državljani. Jeste hrvatski Ustavni sud oborio tu odredbu, pa je zakon izmijenjen, te i drugi mogu potraživati nekretnine, ali samo ako postoji međudržavni sporazum, tumače iz Agencije za restituciju. S obzirom na to da Hrvatska nije potpisala sa Srbijom takav sporazum zahtjevi za povraćaj hrvatskim državljanima se odbijaju.

PRED UPRAVNIM SUDOM TRIDESETAK TUŽBI

Podnositelji zahtjeva nakon odbijenice Agencije za restituciju imaju pravo žalbe Ministarstvu financija, koje je također do sada odbijalo ove zahtjeve za povraćaj nacionalizirane imovine. Sljedeća instanca je Upravni sud, kome smo se i obratili za podatke o tome koliko se ovakvih predmeta nalazi pred Upravnim sudom. »Kada je riječ o broju pokrenutih upravnih sporova protiv Rješenja Ministarstva financija i Agencije za restituciju, čija je osnova spora vraćanje oduzete imovine, a koje su pokrenuli građani Hrvatske možemo kazati da Upravni sud ne vodi evidenciju o tome jesu li u konkretnim predmetima u

Dokument iz Hrvatske

cima koje smo dobili od 2010. godine Upravnom sudu podnesena su 34 upravna spora u kojima su kao tužitelji označena lica s adresom u Republici Hrvatskoj. Do sada su riješena tri – jedna tužba je odbačena, a dvije su odbijene.

HRVATSKA PRAKSA

Na nelogične odluke Agencije za restituciju i drugostupanjskog

u Hrvatskoj državljaninu Srbije. U dopisu Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske, u koji je uvid imala *Hrvatska riječ* stoji da »državljanin Republike Srbije u Republici Hrvatskoj ostvaruje pravo na temelju odredaba

poziva na odluku Vrhovnog suda Hrvatske koji je potvrdio da u slučajevima kada pitanje naknade nije riješeno međudržavnim sporazumom, prijašnji vlasnik, strani državljanin, ima pravo na naknadu prema odredba-

VRAĆENA IMOVINA

Agencija za restituciju Srbije do sada je vratila bivšim vlasnicima i njihovim potomcima 3.041 stanova, zgrada i poslovnih prostora ukupne površine 200.000 četvornih metara. Bivšim vlasnicima do sada je vraćeno tek 2.200 hektara poljoprivrednog zemljišta.

ZAHTJEVI STRANIH DRŽAVLJANA

Prema podacima Agencije za restituciju podneseno je 2.276 zahtjeva stranih državljana za povraćaj nacionalizirane imovine u Srbiji. Najviše zahtjeva, više od tisuću je iz Njemačke i Austrije, slijedi Mađarska a 380 zahtjeva i Hrvatska sa 149. Osim iz Hrvatske iz zemalja bivše Jugoslavije stiglo je još nekoliko desetina zahtjeva. Iz Bosne i Hercegovine 70, Crne Gore 58, Makedonije 43 i Slovenije 33.

pitanju državljani Hrvatske, pa možemo samo dostaviti podatke na osnovu adrese u Hrvatskoj koju su tužitelji naveli«, navedeno je u pisanom odgovoru koji je *Hrvatskoj riječi* dostavila **Milka Babić**, glasnogovornica Upravnog suda. A prema poda-

tijela Ministarstva financija polovicom 2014. godine Upravnom sudu ukazala je i Mreža za restituciju iz Beograda, koja je ovom sudu dostavila i dokumentaciju državnih tijela Hrvatske, među kojima je i jedno rješenje o vraćanju nacionalizirane imovine

Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, a što se ne uvjetuje postojanjem međudržavnog sporazuma, niti se takvo stjecanje uvjetuje postojanjem uzajamnosti i davanjem suglasnosti ministra nadležnog za pravosuđe«. Da se to primjenjuje i u praksi dokaz je Rješenje Ureda državne uprave u Karlovačkoj županiji o vraćanju dijela poslovnog prostora u Karlovcu državljaninu Republike Srbije, koji je pravo na tu imovinu stekao kao nasljednik svoje majke. U Rješenju se također

ma Zakona, bez obzira na svoju državnu pripadnost.

Iz svega ovoga proizlazi da obrazloženje s kojim je Agencija za restituciju izlazila u javnost početkom ove godine ne stoji. Iako smo htjeli čuti hoće li se, ili već je, stav Agencije za restituciju glede povraćaja nacionalizirane imovine državljanima Hrvatske koji očekuju svoju djedovinu u Srbiji, promijeniti to nismo uspjeli, jer kao što je već napisano odgovor nije stigao ni poslije 18 dana.

Zata Vasiljević

EDUARD ŠPANOVIĆ, ŽUPNIK I DEKAN U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Ima nas puno više nego što je vidljivo

*Mislim da će još netko, a bit će potrebno, o tome progovoriti, rekapitulirati i postaviti stvari, jer čini mi se da nitko još ni u Hrvatskoj niti u široj društvenoj zajednici, nije potpuno sagledao što se sve dogodilo u Srijemu sve od Šida pa do Zemuna * Danas HKC Srijem – Hrvatski dom, kvalitetno radi i daje veliki doprinos kulturnom životu u Srijemskoj Mitrovici i uz Crkvu su najveći čuvari vjerskog i nacionalnog identiteta, a djeca u velikom broju izučavaju u svojim školama Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, što je za svaku pohvalu*

Razgovor vodila: Suzana Darabašić

»**M**i smo sada stup koji govori o slavi koje više nema. Puno se toga obnovilo, ima mnogo želja i volje, međutim materijala je jako malo. Puno više nas ima nego što je vidljivo.«

Ovim riječima je oslikao današnjicu života hrvatske zajednice u Srijemskoj Mitrovici župnik i dekan u tom gradu vlč. Eduard Španović, pri tome posebice ističući da je i pored navedenog, mnogo toga učinjeno na jačanju nacionalnog identiteta hrvatske nacionalne zajednice uz pomoć svećenika, i dobrih suradnika, kako na crkve-

nom, tako i na nacionalnom, prosvjetnom, kulturnom i karitativnom području, gdje su se regrutirali kvalitetni, obrazovani i dobri ljudi.

HR: Život za hrvatsku zajednicu u Srijemskoj Mitrovici postaje izuzetno težak početkom 90-tih godina, kada se ovaj prostor našao u mučnom i ratnom stanju. Ta ratna događanja, rezultirala su odlaskom Hrvata iz ovog grada.

Nedogovorena strategija kod našeg naroda je bila ne suprotstavljati se zlu na način da se zlom uzvraća, jer bi se zlom iza-

zvali još veći nemiri. Dogodile su se mnoge poteškoće za mnoge pojedince i obitelji, a ljudi se čak nisu uspjeli ni zaštititi jer bi zaštićivanje značilo otpor koji bi izazvao još veće napade. Iz Mitrovice je tada otišlo mnogo mladih ljudi i to se danas itekako osjeća. Mi u župnom uredu godišnje dobijemo nekoliko desetina obavijesti o sklopljenim ženidbama, jer kad god koji Mitrovčanin koji je rođen i kršten u Mitrovici, a negdje dalje se vjenča, mi budemo obaviješteni. To je jedan od pokazatelja koliko mladih Mitrovčana danas ne živi ovdje. Mislim da će još netko, a bit će potrebno, o tome progovoriti, rekapitulirati i postaviti stvari, jer čini mi se da nitko još ni u Hrvatskoj niti u široj društvenoj zajednici, nije potpuno sagledao što se sve dogodilo u Srijemu sve od Šida pa do Zemuna.

HR: Kao župnik dolazite u Srijemsku Mitrovicu 1999. odmah nakon bombardiranja i ubrzo nakon toga, 2000. godine uslijedilo je vrijeme promjena. Crkva je tada dobila priliku izaći iz »katakombi« i biti vidljivija.

Počinje s radom vjeronauka u školama, potom početak pastoralne u bolnici gdje je izgrađena crkva gdje danas svake srijede držimo misu kako za pacijente tako i za medicinsko osoblje, zatim pastoral u zatvoru koji je počeo s radom 2001. godine, osnutak Hrvatskog kulturnog centra *Srijem – Hrvatski dom*, osnutak župnog *Caritasa*, a potom i mogućnost gradnji crkvenih objekata na mjestima gdje su bili nužni kao što je crkva i župni stan u Laćarku, gdje 30 godina nije postojala crkva i gdje je crkveni život utihnuo. Tada, po prvi put na prvu našu molbu i zahtjev dobili smo dozvolu za izgradnju crkve i prvi put smo na temeljima stare crkve 2000. godine održali, poslije trideset godina, svetu misu u Laćarku, da bi 2002. bila izgrađena nova crkva i župni stan. Kulturna udruga u Srijemskoj Mitrovici osnovana je 1997. godine ali nije registrirana, 2001. godine uspijevam registri-

rati udrugu, kada sam se stavio na čelo kao odgovorna osoba od kada udruga u Srijemskoj Mitrovici počinje i službeno i legalno postojati. Začetak prve godine rada kulturne udruge bio je uz crkvu. Tu je uloženo puno rada, idealizma, napora, žrtve.

ali smo ih uspjeli riješiti. Mislim da je to jako važno pogotovo ovdje u Srijemskoj Mitrovici, gdje se sati vjeronauka održavaju redovito u osnovnim školama. Djeca su pokazala zainteresiranost od samog početka i to je jako dobro.

ODLIKOVAN ČAŠĆU PRELATA

Papa Benedikt XVI. odlikovao je mons. Eduarda Španovića, za časnog kanonika, župnika i dekana u Srijemskoj Mitrovici i generalnog vikara Srijemske biskupije čašću premeta Njegove Svetosti. To visoko odlikovanje dodjeljuje se svećenicima koji su se posebno istaknuli u službi crkve te obavljaju odgovornu službu u Crkvi. Odlikovanje prelatom Njegove svetosti mons. Španoviću predao je srijemski biskup **Đuro Gašparović** u tijeku nedjeljne mise 25. rujna 2011. u katedrali u Srijemskoj Mitrovici.

Danas HKC *Srijem – Hrvatski dom*, kvalitetno radi i daje veliki doprinos kulturnom životu u Srijemskoj Mitrovici i uz Crkvu su najveći čuvari vjerskog i nacionalnog identiteta, a djeca u velikom broju izučavaju u svojim školama Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, što je za svaku pohvalu.

HR: U Srijemskoj Mitrovici se danas redovito održava pastoralni život, a Crkva i župa u Srijemskoj Mitrovici uveliko brinu da njezini vjernici sačuvaju svoj identitet. Uz to velika se pažnja posvećuje bolesnima i nemoćnima projektom kućne njege i aktivnostima *Caritasa*.

SLAVNA PROŠLOST

U Srijemskoj Mitrovici je prije Drugog svjetskog rata uspješno radilo 26 institucija koje su imale hrvatski predznak. Četiri četveroglasna hrvatska pjevačka društva *Hrvatska nada*, zatim *Tomislav*, *Cecilija Hrvatska omladina* i brojni ogranci, potom *Sokolova hrvatska štedionica*, Hrvatsko dobrotvorno društvo i brojna druga hrvatska udruženja. Svjedočanstva govore da je bio vrlo bogat kulturni život Hrvata na ovim prostorima, koji je poslije Drugog svjetskog rata slomljen i zatambljen.

HR: U pet osnovnih škola u Srijemskoj Mitrovici i u školi u Laćarku, već 14 godina djeca pohađaju katolički vjeronauk. Tako je i u srednjim školama gdje se satovi vjeronauka održavaju veoma uspješno.

Valjalo se izboriti za mnoge stvari, uočiti neke mogućnosti, bilo je dosta prepreka i poteškoća

Caritas je svakako jedna od najvažnijih institucija u našem gradu. 2002. godine počinje organizirana kućna njega gerontološkim i medicinskim osobljem bolesnicima, nemoćnima, a iste godine projekt kućne njege podržala je i njemačka Vlada i to traje već 10 godina. Do 2012. projekt kućne njege traje i tako se dobro ukorijenio da je i lokal-

na samouprava poželjela da ne prestane djelovati i u smanjenom obliku i nadamo se da će ga i u budućnosti podržavati, jer *Caritas* je registrirana institucija i to je za svaku pohvalu, jer bi danas veliki broj građana da *Caritasa* nema, ostao bez njege i pomoći.

HR: Puno toga je u ovoj župi učinjeno uz pomoć kapelana, mnogo dobrih suradnika i na crkvenom i na nacionalnom, kulturnom, prosvjetnom i karitativnom području. Mitrovčani su aktivni i u Hrvatskom nacionalnom vijeću gdje imaju istaknute članove i dužnosti.

Mogu izraziti veliko zadovoljstvo što su u našem gradu prisutni predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, koji imaju istaknute članove, a to je sigurno posljedica kvalitetnog rada Hrvatskog kulturnog centra *Srijem*. Sigurno da je važno i za Srijemsku Mitrovicu i Srijem, što su elektori iz ovog dijela Srijema, dali svoj veliki doprinos kako bi u toj instituciji imali svoje predstavnike. U pitanju su mladi obrazovani ljudi, koji su shvatili da im nitko neće pomoći ako se sami ne izbore za sebe, a nekada je to jako teško. Drago mi je što je sazrela komunikacija unutar Srijema i što je u sadašnjem sazivu HNV-a, Srijem prisutan.

Od značajnih stvari, izdvojio bih i predmete riješene u našu korist. Od 2007. kada je stupio na snagu Zakon o restituciji, od ukupno 6 predmeta uspješno smo okončali 5, što smatram da je jako dobro i značajno za našu zajednicu. Iskreno se nadam da će se i sve ostalo planirano a što ide u korist našim župljanima, biti pozitivno okončano.

Siguran sam da ćemo se s materijalnim i svim ostalim mogućnostima, kao i u okviru okvira koje imamo, uspjati izboriti jer društvene prilike su sada mnogo bolje a vjerujem da će biti još bolje jer je u Mitrovici ostao određeni broj ljudi s velikom i dobrom voljom da čuvaju i tuđe, sačuvaju i svoj vjerski i nacionalni identitet.

TAVANKUT U PARTNERSTVU S GEOGRAFSKIM INSTITUTOM JOVAN CVIJIC IZ BEOGRADA

Turistička šansa za seoska naselja

*Kulturna baština je jedan od osnovnih motiva turističkih kretanja. Što su ti kulturni sadržaji raznovrsniji to je i atraktivnost jedne destinacije veća * Prema stručnoj klasifikaciji manifestacija Dužijanca sa svojim sadržajima spada u prvu kategoriju manifestacija, dok bi Kolonija slamarki zauzela drugo mjesto u toj kategorizaciji*

Dvije udruge u Tavankutu, Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo *Matija Gubec* i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, nakon nekoliko projekata koje su realizirali iz oblasti turizma i uspješnog apliciranja na natječaje iz te oblasti, organizirali su stručna predavanja na temu agroturizma, manifestacijskog turizma i kulturnog turizma. Tri profesora s Geografskog instituta *Jovan Cvijić* iz Beograda koji djeluje pri SANU u subotu, 24. siječnja, održali su predavanja. Dr. sc. **Aleksandra Terzić**, znanstvena suradnica, govorila je na temu kulturnoga turizma u Vojvodini, dr. sc. **Željko Bjeljac**, viši znanstveni suradnik, govorio je o turističkim manifestacijama u Vojvodini, a dr. sc. **Marko D. Petrović**, znanstveni suradnik, o

agroturizmu u Vojvodini. Pozivu organizatora, osim zainteresiranih za ovu temu iz Tavankuta, odazvali su se predstavnici udruga iz okolnih mjesta: Monoštor, Lemeša, Subotice, Bikova, Đurđina, Male Bosne, Ljutova te brojni pojedinci.

AGROTURIZAM

Profesor dr. sc. Marko D. Petrović je u svojem predavanju *Agroturizam Vojvodine* ponajprije tumačio pojmove te same razlike i specifičnosti ruralnog, seoskog i agroturizma, pri čemu je analizirao i primjer Tavankuta kao jedne od mogućih destinacija. »Tavankut sam posjetio i 2013. kada sam radio na svojoj doktorskoj disertaciji. Moji prvi dojmovi s ljudima u Tavankutu su više nego pozitivni, tom pri-

likom me oduševila suradnja s članovima ove udruge i potakla na daljnju suradnju i nakon završetka doktorske disertacije. Nadamo se da će ovo naše predavanje to još produbiti, ponajprije po pitanju pisanja projekata edukacije, ali i brojne druge mogućnosti«, istaknuo je Petrović.

KULTURNI TURIZAM

U svome predavanju o kulturnom turizmu dr. sc. Aleksandra Terzić je istaknula značaj i vrijednosti lokalne nematerijalne kulture (običaji, folklor, gastronomija, zanatski predmeti) u ovoj grani turizma. »Kulturna baština je jedan od osnovnih motiva turističkih kretanja, bilo da se radi o gradskim ili seoskim destinacijama, odnosno kulturni sadržaji su uvijek

važan dio turističke ponude. Što su ti kulturni sadržaji raznovrsniji to je i atraktivnost jedne destinacije veća«, rekla je dr. sc. Terzić te se osvrnula i na prednosti koje razvoj turizma u seoskim sredinama nosi sa sobom, a to je pružanje mogućnosti dodatnog zapošljavanja i smanjivanje odljeva seoskog stanovništva, povratak ili zadržavanje mladih na selu, poticanje poljoprivredne proizvodnje i prerade proizvoda uz proizvodnju domaće hrane, poticanje očuvanja tradicionalnih, graditeljskih i kulturnih vrijednosti i osiguravanje njihove prepoznatljivosti, razvijanje dopunske djelatnosti na seoskom gazdinstvu, uz mogućnost ostvarenja dodatnih prihoda, iskorištavanje postojećih resursa, viška prostora na gazdinstvu i radne snage na selu i razvoja

nje poduzetničkog duha seoskog stanovništva. »Prvi puta sam u Tavankutu, a konkretno s bunjevačkim Hrvatima tj. s hrvatskom manjinskom zajednicom, nisam do sada imala nikakve kontakte. Smatram da je ovo jedno vrlo korisno iskustvo za mene, vidjeti jednu takvu složnu zajednicu, koja je pokrenula inicijativu bavljenja turizmom na ovom prostoru, a ja imam veliku volju pripomoći u tome. Mi smo jako zainteresirani za suradnju, posebno što se tiče projekata, jer Institut sa znanosti prelazi i na tržište i teži tome da se uključi u praksu. Turizam može donijeti jako lijepe ekonomske dobiti, a ne traži velike investicije, velike kapacitete, kao što to traže druge gospodarske djelatnosti. Ono što ova vrsta djelatnosti najviše zahtjeva jeste ogromno zalaganje zajednice i svakog pojedinca, organizacijske vještine, veliki praktični angažman i puno vremena.«

TURISTIČKE MANIFESTACIJE

Oblast manifestacionog turizma u Srbiji analizirao je dr. sc. Željko Bijelac i istaknuo kako se u novije vrijeme u Srbiji postupno razvija i proizvod ruralnog turizma koji u pojedinim dijelovima dobiva različite forme ponude (seoski, agroturizam, turizam na selu). Jedan od vrlo karakterističnih turističkih proizvoda su i turističke manifestacije, ili manifestacioni turizam. Kao manifestaciju turizma na sjeveru Vojvodine, Bijelac ističe žetvenu svečanost *Dužijancu* koja je druga manifestacija po starosti organiziranja u Srbiji, a po kojoj su Subotica i okolna sela posebno prepoznatljivi. Dr. Bijelac također ističe i potencijal *Kolonije slamarki* koja je potencijalni turistički brand Tavankuta i jedna od atraktivnih manifestacija. Prema stručnoj klasifikaciji manifestacija *Dužijanica* sa svojim sadržajima spada u prvu kategoriju manifestacija, dok bi *Kolonija slamarki* zauzela drugo mjesto u toj kategorizaciji.

I. D.

Na jednom mjestu: Tavankučani, Monoštorci, Lemešani, Đurđinčani, Malo Bosanci, Ljutovčani...

MORAMO UČITI I POVEZIVATI SE

Ladislav Suknović, organizator edukacije, Tavankut: »Kao što se i iz predavanja moglo zaključiti, naponi koji su učinjeni u Tavankutu su prepoznati i od strane stručne javnosti. Bavljenje seoskim turizmom podrazumijeva permanentnu edukaciju samih aktera, ali i praćenje suvremenih trendova. Nije dovoljno samo imati tradicionalne arhitektonske objekte i autentični ambijent jer su prohtjevi turista sve zahtjevniji, a konkurencija u okruženju sve jača pa je to razlog više da i mi koji smo uključeni u proces kreiranja ponude moramo poraditi na sebi. S predavačima je dogovorena daljnja suradnja u planiranju i organiziranju budućih turističkih manifestacija te kandidiranju pojedinih tradicionalnih manifestacija u cilju zaštite kao nematerijalnog kulturnog dobra.«

Anita Đipánov, dopredsjednica KUDH *Bodrog*, Monoštor: »Monoštor je na turističkoj mapi dobro pozicioniran zbog položaja Gornjeg Podunavlja, jer je prepoznat i od europske turističke organizacije. Smatram da je Monoštor dobro krenuo u turističke vode mada je u zadnje vrijeme u stagnaciji. U ponudi turistima Monoštor nudi Gornje Podunavlje, šetnju kroz prirodni rezervat, 'foto turizam', dok bi pored toga mi kao Kulturno umjetničko društvo Hrvata trebali turistima pokazati kroz muzejski postav život šokačkih Hrvata u Monoštoru, kakva se nošnja nekada nosila, koji su zanati nekada bili opći za život mještana i razne druge predmete koji polako odlaze u zaborav.«

Vedran Kuntić, vlasnik *Pivčijeg salaša*, Bikovo: »Ja sam početnik u ovim turističkim vodama, moj *Pivčiji salaš* još nije u funkciji primanja turista. Ali za otprilike godinu dana planiram da bude u potpunosti spreman za početak rada. Drago mi je da se organiziralo ovakvo edukativno predavanje s ovakvim eminentnim predavačima iz Beograda, jer takve edukacije su potrebne nama koji smo novi u ovome poslu. Žao mi je što nitko iz turističke organizacije Subotice nije bio kako bi podržao ovaj projekt, koji je stvarno hvale vrijedan.«

Stipan Ivanković, tajnik udruženja *Lemeški kulen*, Lemeš: »Udruženje *Lemeški kulen* se registriralo 2007. godine s ciljem očuvanja kulturne baštine, pomoći članovima za početak gospodarske djelatnosti te afirmiranje turističkog potencijala Lemeša. Pozitivno gledamo na umrežavanje turističkih potencijala, jer samo udruženi i povezani imamo više mogućnosti dolaska na turističko tržište. Ako bi se Monoštor, Lemeš, Tavankut i Subotica udružili, onda bi svi imali više šanse dovesti turiste da se provedu, ali i novce ostave baš kod nas.«

Marica Stantić, predstavnica Ruralnog edukativnog centara iz Subotice, Đurđin: »Predavanje mi je bilo jako korisno da razjasnim razlike između pojmova oko agroturizma, seoskog i ruralnog turizma, da se upoznam s pozitivnim primjerima bavljenja turizmom kao i organizacijom tradicionalnih manifestacija. Također, razlog više za moje prisustvo na radionici je bio i to što dolazim iz Đurđina. U Đurđinu se nalazi etno salaš, u vlasništvu crkve, koji je nažalost u fazi propadanja. Nekolicina nas iz Đurđina je zainteresirana da se to propadanje zaustavi i salaš obnovi. Na nama su dalji koraci motivacije i animiranja stanovnika Đurđina. Ideja o povezivanju seoskih naselja na mapi Vojvodine koja se žele baviti ruralnim turizmom i imaju kulturno-povijesnu ponudu za turiste je jako dobra i moj osobni stav i želja je da bi se Đurđin trebao priključiti.«

Kakve promjene slijede nakon završenog protesta odvjetnika?

ZVONKO MARKOVINOVIĆ,
odvjetnik, Sombor

Nastavak pred Ustavnim sudom

Konačno je poslije više od četiri mjeseca okončan štrajk, ustvari protest i obustava rada odvjetnika. Ovaj štrajk je neopravdano dugo trajao zbog nerazumijevanja vlasti, odnosno Ministarstva pravde pa time i Vlade Republike Srbije.

Olako se prišlo ovom problemu. Odvjetnici nisu tražili neka svoja sindikalna prava i neke povlastice, već su tražili da se poštuje zakon, jer su nezakonito određena ovlaštenja odvjetnika bila predana u nadležnosti notarima. Ovaj štrajk je u osnovi uspio 90 posto i mi smo počeli raditi. Borbu za naša preostala prava i za prava uopće svih građana nastaviti ćemo pred Ustavnim sudom.

Na sve ovo odvjetnici su ukazali na prvom sastanku nekoliko dana od početka štrajka, ali se vlast oglašila raznim manipulacijama, pa čak i lažima. Odvjetnici su u osnovi zadovoljni onim što su ostvarili, a za preostali dio još nekih sitnih ovlaštenja borit ćemo se pred Ustavnim sudom.

Problematičan je uopće položaj notara i njihovo uvođenje. Nema ništa protiv njih, ali da se to uradi na propisan i zakonom predviđen način. U Ustavu Republike Srbije predviđeno je da pravnu pomoć građanima pružaju odvjetnici i organizirana pravna pomoć pri jedinici teritorijalne uprave. Dakle, u Ustavu nema notara, a oni su uvedeni zakonom.

Neka oni postoje, ali javni bilježnici ne trebaju »otimati« poslove odvjetnicima, već država na njih treba prenositi svoja ovlaštenja kako bi rasteretila sudove i svoja tijela.

Z. V.

NOEMI SABO,
odvjetnica, Subotica

Uspjeli smo

Tijekom ova četiri meseca stekao se dojam da građani ne znaju pravi razlog prosvjeda odvjetnika. Zbog nedovoljnih informacija i stručnijih objašnjenja nije bilo na pravi način pojašnjeno građanima što su dobili tj. izgubili uvođenjem notarijata. Odvjetništvo nije protiv uvođenja notara kako su predstavnici vlasti i njihovi mediji prikazivali javnosti nego je protiv apsolutnog monopola koji su notari dobili 1. rujna 2014. S takvim sustavom nitko, a to nisu samo odvjetnici nego svi punoljetni i poslovno sposobni građani, nije mogao sačinuti bilo kakav ugovor nego samo notar. Na takav način država je posredno rekla da samo ščica njih tj. 93 zna, umije i može raditi poslove koji se tiču različitih pravnih interesa građana, koje su do 1. rujna godine sami građani ili posredstvom i uz stručnu pomoć odvjetnika uređivali. Prema Ocjeni javnog bilježništva od strane Savjeta za borbu protiv korupcije od 4. prosinca 2014. »... notarima se daju mnogo veća prava nego što to proizilazi iz uporednopravnih standarda, Ustava i sistemskih zakona, odnosno notari dobijaju mnogo veće nadležnosti nego što su ih imali sudovi«. Nakon četiri mjeseca prosvjeda predstavnici državne vlasti i pored svoje apsolutne neza interesiranosti uz propagandu da oni i samo oni rade u interesu građana, su uspjeli naći vremena za dogovor s odvjetništvom i da pokušaju pronaći *modus operandi* u interesu svih. Uspjeli smo izboriti se da građani Srbije sami ili uz pomoć odvjetnika mogu sačiniti ugovore koji će regulirati njihova pravna i statusna stanja.

J. D.

JOVO ROLJIĆ,
predsjednik ogranka odvjetnika Srijemska Mitrovica

Manji troškovi

Ogranak odvjetnika Srijemska Mitrovica ima 180 odvjetnika iz grada Srijemska Mitrovica, općine Šid, Rume, Iriga, Indije i Stare Pazove. Dan početka rada odvjetnika određen je za 26. siječnja, a usvojenim izmjenama zakona građani i odvjetnici će moći sačinjavati sve vrste pravnih poslova koji će notar samo potvrđivati (solemnizirati). Solemnizacija je takva da se za ugovor koji sačinjavaju građani i odvjetnici, ne traži posebna forma nego se ugovor sačinjava u slobodnoj formi kao i prije 1. rujna 2014. godine. Potvrda solemnizacijska klauzula bit će sastavljena na papiru koji će biti pribijan uz ugovor jamstvenikom i klauzula će biti javna isprava, dok sam ugovor zadržava svoj privatno pravni karakter, odnosno ostaje nejavna isprava. Notar će moći odbiti ovjeru potvrde samo u slučajevima kada je stranka poslovno nesposobna, kada nema uredno punomoćje i kada procijeni da se radi o potpuno ništavom ugovoru koji je u suprotnosti s prinudnim propisima i javnom poretku države. Protiv rješenja javnog bilježnika stranka će imati pravo prigovora Osnovnom sudu i žalbu protiv rješenja Osnovnog suda – Višem sudu, tako da je osigurana sudska kontrola notara. Ovim je omogućeno i građanima i odvjetnicima da sačinjavaju ugovore i ostale privatno pravne poslove, a kroz izmjenu tarifa notara, kao i odvjetničke tarife, troškovi građana će biti manji.

Zahvaljujem se svim kolegama odvjetnicima jer su prosvjedom pokazali da je odvjetnicima ustavnost i zakonitost na prvom mjestu, a time i interes svih građana.

S. D.

RAZGOVOR POVODOM NAJAVE POKRETANJA GRAĐANSKE INICIJATIVE HRVATA (GIH)

TOMISLAV STANTIĆ, VIJEĆNIK HNV-A

Biti građanin je prije svega obveza

Nedavno ste, na svečanom otvorenju kavana Dukat, koja se nalazi u subotičkom HKC-u, najavili pokretanje Građanske inicijative Hrvata, koja će organizirati dijaloge i debate. Što je cilj pokretanja ove inicijative i što će biti teme tih okruglih stolova?

Motiv za pokretanje jedne ovakve inicijative je opća letargija u koju je upalo cijelo naše društvo, bez ikakvih ideja, ali i odgovornosti, a s dominantnim utjecajem politike koja kreira sve segmente života. To je inače trend i u svijetu, papa **Franjo** je nedavno to nazvao »globalizacijom ravnodušnosti«. Mi u HKC vjerujemo da postoje bolji načini upravljanja društvenim događanjima, ali je za to potrebna svijest o potrebi angažiranosti, prije svega pojedinaca. Vjerujemo da i u našoj hrvatskoj zajednici postoje potencijali za tako nešto, i GIH je praktično nastavak kampanje koju smo počeli 2014., a koja ima za cilj mobilizaciju što većeg broja ljudi u aktivnostima društvenog života hrvatske zajednice.

Hoće li se na tim okruglim stolovima razgovarati isključivo o aktualnom stanju i određenoj problematici u hrvatskoj zajednici?

Naravno da ono što se nas najviše dotiče jeste stanje u našoj zajednici, ali bojim se da stanje nije značajno bolje ni u ostalim nacionalnim zajednicama. Manjinska pitanja nisu na vrhu prioriteta Vlade Republike Srbije. Stoga ćemo na debate pozvati i ostale pripadnike manjinskih nacionalnih zajednica, s ciljem artikuliranja drugačijeg pristupa dijalogu s tijelima vlasti. Osim toga i pitanja drugih diskriminiranih manjinskih zajednica, invalida, djeca ometenih u razvoju, LGBT populacije, svakako jesu

teme kojima, kao građani, duguemo pažnju.

Osim debata, hoće li se pokušati ponuditi i konkretna rješenja glede određenih pitanja vezanih za boljitak hrvatske zajednice u ostvarivanju svojih manjinskih prava?

Jedan od najvažnijih krajnjih ciljeva jeste predlaganje drugačijih, boljih rješenja za snažniji utjecaj naše, hrvatske zajednice u društvu. Ali, to je samo jedan od ciljeva. Potpuno smo svjesni da parcijalna rješenja u nekoj, ili čak i u većini manjinskih zajednica, nisu dovoljna. Mi želimo otvoriti teme i ponuditi rješenja u mnogo širem kontekstu, a koja se tiču realnog života građana na jednom teritoriju. Za to je potrebna široka debata, uz učešće različitih društvenih grupacija.

Zbog čega osobno inzistirate na pojmu građanstva u političkoj sferi? Što za vas znači pojam građanstva i čemu je građanski identitet suprotan? Koje su to društvene vrijednosti na kojima se zasniva i formira građanski identitet?

Ja mislim da je podjela na isključivo nacionalne i građanske stranke prevaziđena stvar, i to u razvijenom svijetu više ne postoji u iole značajnijoj mjeri. To je vješta manipulacija smišljena nesretnih 90-tih, kako bi nas što uspješnije podijelila, a time i lakše nama upravljala. Ukoliko inzistirate na nacionalnom identitetu, a pri tome zapostavljate građanske vrijednosti, a što je kod nas često slučaj, onda imate rezultat kakav imate danas u Srbiji po pitanju manjinskih zajednica. Ja se ne smatram korisnim pripadnikom društva ukoliko samo inzistiram na svom nacionalnom identitetu. Građanski identitet se zasniva na demokratičnosti, uvažavanju različitosti, ali i preuzimanju osobne odgovornosti za događa-

je koji nas okružuju. Barem u smislu javnih stavova, a bilo bi idealno i djelovanje.

Izjavili ste kako se »trebamo upitati je li najvažnije to što smo Hrvati, pa smo na to ponosni ili je još važnije što smo građani?« Što je za vas važnije i zbog čega?

Biti pripadnik nacionalne zajednice, bilo većinske ili manjinske, je stvar sama po sebi, koju stječete rođenjem. Ona vam daje određena prava, s kojima smo manje ili više zadovoljni. Iza nacionalne pripadnosti se često komforno sakrivamo, kada god mislimo da su nam ugrožena prava, ali i kada smo neuspješni na mnogim drugim poljima. Manjinska ugroženost biva odličan izgovor. Biti građanin je prije svega obveza. Obveza i odgovornost prema svom susjedu, svojoj lokalnoj zajednici, svijest o potrebi sudjelovanja u kreiranju životnog okruženja, ali i svijest da ne možemo šutjeti o društvenim događajima, a oni danas uglavnom ne idu u korist razvoja građanskog duha. Mi taj duh želimo probuditi i vratiti ga u javni prostor.

Također ste izjavili kako je važno da imamo svijest i odgovornost za pokoljenja koja dolaze. Što bi to trebalo značiti u političkoj i institucionalnoj praksi ovdašnjih Hrvata, i uopće, u životu naše manjinske zajednice?

Notorna je činjenica da se sve manje Hrvata izjašnjava pripadnikom svoje manjinske zajednice. Vjerujem da je jedan od razloga za to i osjećaj potpune marginalizacije u životu hrvatske zajednice, za što svakako najveću odgovornost snosi političko vodstvo. Ali, nedostatak građanske svijesti o potrebi aktivnog sudjelovanja u društvenim procesima je također veoma uočljiv, a to pokoljenjima koja dolaze ne može

donijeti ništa dobrog. GIH misli pitanjima sudjelovanja mladih u društvenim procesima posvetiti osobitu pažnju.

Najavili ste i da će se tribine organizirati u suradnji s Bunjevačkom maticom, dakle jednom od institucija koja predstavlja one Bunjevce koji niječu pripadnost hrvatskom narodu. Zbog čega takva suradnja i što se tom suradnjom može konkretno postići?

Tribine ćemo organizirati u suradnji sa svim ljudima dobre volje i otvorenih pogleda. Nisam zamijetio da nam je nasilno prebrojavanje krvnih zrnaca, izdašno podupirano od strane vodstava obje nacionalne zajednice, donijelo ičega dobrog. Inicijativa zajedničkog sudjelovanja na Izložbi svetih slika u Bunjevačkoj matici je pokazala da sigurno postoji više stvari koje nas spajaju, nego onih koje nas razdvajaju. Ne mislim da centralna tema suradnje s ciljem boljeg života mora biti pitanje nacionalnog identiteta. Ono će biti svakako jednom otvorena tema, ne vidim zašto bismo s time žurili.

Je li demokracija oblik vladavine ili način života?

Za mene je sasvim sigurno način života. Možete je slobodno zvati i građanskim odgojem. Koje ni u kom smislu ne ugrožava nacionalnu pripadnost.

Zvonko Sarić

ZAŠTO SUBOTICA JOŠ NEMA KATASTAR ZAGAĐIVAČA OKOLIŠA?

Zakonske nelogičnosti

Grad Subotica je službeno uputio dopis nadležnom ministarstvu za izmjenu Zakona o vodama kako bi lokalna samouprava dobila nadležnost za kontrolu otpadne vode koja se ispušta u kanalizaciju

Ukoliko bi danas u kanalizacijsku mrežu netko izlio, primjerice, nekoliko tisuća litara vode s isparljivom organskom kiselinom kao što je to učinio prije godinu dana, vjerojatno bi ostao neotkriven, kao što je ostao neotkriven i prošle godine. Povodom tog lanjskog akcidenta na gradskom pročistaču kada je bila ozbiljno narušena biološka funkcija uređaja, gradske vlasti su najavile da će se ozbiljnije posvetiti problemu industrijskih otpadnih voda

Žika Reh

i sačiniti lokalni popis potencijalnih zagađivača pročistača. Naime, tada je unatoč inspekcijskim naporima zagađivač ostao nepoznat, a sumnja pala na eventualni neregistrirani pogon. Danas stvari nisu bitno drugačije, prije svega zbog propisa i zakona koji su, čini se, napravljeni upravo tako da se zagađivač ne otkrije.

TKO IMA PRIMARNE PROČISTAČE?

Prema važećem propisu sanitarne vode industrije normalno mogu biti ispuštene u javnu kanalizaciju, ali voda iz tehnološkog procesa najprije mora ići na primarni pročistač kako bi bila dovedena do točno propisane

Subotički prečištač

razine, kako ne bi ometala pročišćavanje otpadnih voda na središnjem postrojenju. Problemi nastaju već kod ovih primarnih pročistača, koje bi same tvrtke morale ugraditi.

»Lokalna samouprava ima u nadležnosti vođenje lokalnog registra izvora zagađivanja, onoga što se u žargonu zove katastar zagađivača, međutim samo kod određenih kategorija zagađivača temeljem kapaciteta. Ovo se ne odnosi samo na vode, već i na druge čimbenike okoliša. Registar se vodi na osnovi obrazaca, koje je propisalo nadležno ministarstvo, a koje nam dostavljaju sami zagađivači. Ovi obrasci su prilično opširni i komplicirani za popunjavanje, ali ne sadrže sve podatke koji bi nama bili od koristi, a i po svojoj formi nisu najpogodniji za unos u elektronsku bazu podataka. Najčešće dobivamo nepotpune ili nepra-

INDUSTRIJSKE VODE MANJE OD 20 POSTO

Prema podacima *Vodovoda i kanalizacije* od osamdesetih, a osobito od devedesetih godina drastično je smanjena količina otpadnih voda iz industrije, osobito iz industrije koja ima tehnološki postupak iz kojeg bi dolazile posebno opterećene otpadne vode. Primjerice, HI Zorka je nekada mjesečno ispuštala 130.000 kubičnih metara otpadnih voda, a sada niti polovicu od toga ne ispušta čitav grad. Kada se ta voda dodatno pomiješa s kišnicom i atmosferskim vodama, podaci pokazuju da je industrijske vode u ukupnoj otpadnoj vodi manje od 20 posto. Također, od ukupne naplate za otpadne vode u gradu svega 20 posto čine industrijske otpadne vode. Od siječnja prošle godine kada je na pročistaču zabilježeno veliko zagađenje zbog kojeg je nekoliko tjedana trebalo da se oporavi kolonija bakterija na uređaju, sličnih akcidenata nije bilo, premda stručnjaci na pročistaču svakog mjeseca podnose po koju prijavu pokrajinskom inspektoratu. Tako su tijekom ovog siječnja dva puta podnijeli podatke o zagađenju, u prosincu tri puta, a u studenome čak osam puta.

vilno popunjene obrasce», kaže **Žika Reh**, izvršitelj za praćenje kvalitete čimbenika okoliša u Službi za okoliš i održivi razvoj.

On dodaje kako je i pokušaj identificiranja zagađivača na temelju djelatnosti ispaao dosta frustrirajući jer se u Agenciji za privredne registre bilježe samo pretežite djelatnosti, što opet ne daje cjelovite podatke. Nešto je povoljnija situacija kod novijih objekata za koje je rađena studija o procjeni utjecaja na okoliš i za koje postoji više podataka. Ipak, glavni problem je što po Zakonu o vodama inspektori lokalne samouprave nemaju nadležnost da kontroliraju otpadne vode. Takva je kontrola u nadležnosti pokrajinskog inspektora koji pak tvrtku može kontrolirati samo u prisustvu nekoga iz te tvrtke, što znači da je poduzeće unaprijed obavješteno o kontroli.

TREBAJU SUSTAVNA RJEŠENJA

Nelogično je da lokalna samouprava, po Zakonu o vodama, propisuje granične vrijednosti zagađujućih materija koje se mogu upustiti u javnu kanalizaciju, a s druge strane, nema nadležnost kontrolirati poštivanju li se propisane vrijednosti poštiju. Zbog ovih nelogičnosti Grad Subotica je službeno uputio dopis nadležnom ministarstvu za izmjenu Zakona o vodama s tražnjom da lokalna samouprava može kontrolirati otpadne vode koje se ispuštaju u kanalizaciju.

»Potrebna su nam sustavna rješenja i logično je da ih Subotica inicira, jer, za razliku od većine drugih gradova u Srbiji, Subotica ima pročištač otpadnih voda već skoro 40 godina. Procesi predviđeni poglavljem 27 u pridruživanju EU podrazumijevaju ulaganja više milijardi eura za rješavanje problema zagađivanja osobito naših vodotokova i pročišćavanja otpadnih voda. Subotica je tu ipak ispred ostalih gradova i nadamo se da će naša iskustva biti uzeta u obzir«, kaže Žika Reh.

S. M.

ŠTO ĆE SE OVE GODINE FINANCIRATI IZ PRORAČUNA RAVNATELJSTVA ZA IZGRADNJU GRADA?

Najviše novca za ceste

Svaki projekt ima imenovanu odgovornu osobu, i ne može se više dogoditi da svi odgovaramo i nitko ne odgovara, kaže Peter Blau

Direktor Ravnateljstva za izgradnju grada **Peter Blau** kaže da je za 2015. godinu prvi puta gradski proračun pravljen kao programski proračun, što znači da su sve aktivnosti za koje je zadužen Grad, odnosno Ravnateljstvo za izgradnju, podijeljene u 15 programa. Ravnateljstvo će od tih 15 programa raditi na osam: lokalnom razvoju i prostornom planiranju, komunalnoj djelatnosti, lokalnom ekonomskom razvoju, cestovnoj infrastrukturi, srednjem obrazovanju, socijalnoj i dječjoj zaštiti, razvoju kulture, te razvoju sporta i omladine. Svaki program ima svoje projekte koji su kratkotrajniji i predstavljaju konkretne investicije. »Osim toga, svaki program i svaki projekt ima svoj identifikacijski karton, te se vrši procjena uspješnosti na kraju godine ili na kraju završetka tog programa ili projekta. Stoga, ukoliko nešto ne bude dovoljno uspješno morat će se obrazložiti zašto je to tako a onda dolazi i do pitanja odgovornosti. Ovo je puno striktniji način gazdovanja proračunskim sredstvima nego što je to bilo u prethodnom razdoblju. Također, svaki projekt ima imenovanu odgovornu osobu, i ne može se više dogoditi da svi odgovaramo i nitko ne odgovara«, kaže Peter Blau.

CESTE, BIKIKLISTIČKE STAZE, PLOČNICI

Proračun Ravnateljstva je u odnosu na prošlogodišnji za oko 140 milijuna dinara veći i ukupno iznosi 1,153 milijardi dinara. Jedan od najvećih planiranih projekata, sa 140 milijuna, bit će izgradnja cestovne infrastrukture. »Višestruko smo povećali iznos sredstava za odvođenja vode i održavanje cestovne infrastrukture, te se u tom dijelu očekuju veoma odgovorni poslovi kojih će biti puno više nego lane. Također smo predvidjeli puno više sredstava za održavanje biciklističkih staza i pločnika«, kaže Blau. On dodaje da se tijekom veljače očekuje i raspisivanje natječaja

Uprave za kapitalna ulaganja Pokrajine na koje mu će Grad sudjelovati na više područja, među kojima i za izgradnju cestovne infrastrukture. Ravnateljstvo koordinira poslovima na izgradnji Narodnog kazališta koji će biti nastavljeni ove godine, a u tom dijelu se također očekuje natječaj Uprave za kapitalna ulaganja.

NASTAVAK RADOVA NA DOMU KULTURE U TAVANKUTU

Kada je, međutim, riječ o kapitalnim projektima takvih neće biti puno iz proračuna Ravnateljstva. »Ove godine je planiran nastavak radova na Domu kulture u Tavankutu, predviđene su rekonstrukcije krovova na Domu kulture u Novom Žedniku i objektu *Trokadera* u Aleksandrovoj, u koji će biti premješten i ured Mjesne zajednice, te rekonstrukcija krova objekta stare burze, na kutu preko puta Dječjeg dispanzera. Planira se postavljanje spomenika Sv. Trojstvu na staru lokaciju, rasvjeta Gradskog stadiona, te zbog otpadanja s fasade Jadrana moramo povećati sigurnost objekta, ali na žalost, ne možemo ući u konkretnije radove koji zahtijevaju daleko više sredstava«, kaže Blau.

Mjesne zajednice su i ove godine napravile svoje prioritetne liste, ali direktor Ravnateljstva kaže da im malo što može obećati. »Svjesni smo koliko toga nedostaje u mjesnim zajednicama, sve imaju problema s komunalnom infrastrukturom, vodovodom, kanalizacijom, česti su problemi i na samim zgradama Mjesnih zajednica, ali ne mogu puno obećati«, kaže Peter Blau i dodaje kako u ovakvim restriktivnim vremenima kada nema dovoljno sredstava postoje poslovi koje bismo i sami mogli napraviti poput uređenja i čišćenja okućnica i svoje okolice, jer nije objektivno očekivati da se iz proračuna financira košenje trave ispred svake kuće.

S. M.

Peter Blau

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 30. siječnja do 5. veljače

30. VELJAČE 1743.

Rimokatolička općina Subotičkog vojnog šanca izvijestila je kralja Ugarske da je prije stjecanja privilegija o povlaštenoj kraljevsko-komorskoj varoši Szent Mária – ranije zvane Szabadka, Subotica – izabrala svoj prvi Magistrat (Gradsko vijeće) od trinaest članova. Ovaj izbor je naknadno potvrđen kraljevskom poveljom. Prvu sjednicu održao je tek poslije inauguracije, 2. kolovoza 1743.

30. SIJEČNJA 1839.

Rođen je **Blaž Modrošić**, pjesnik, prozaik, publicist, svećenik. Bio je gorljivi sudionik preporodnog pokreta **Ivana Antunovića**, jedan od glavnih suradnika *Bunjevačkih i šokačkih novina* i *Bunjevačke i šokačke vile*. Znakovita je njegova poticajna djelatnost na razvijanju regionalne književnosti. Umro je 20. lipnja 1900.

31. SIJEČNJA 1920.

Prošireni senat grada Subotice dodijelio je dva milijuna kruna na ime pomoći nezaposlenima, čiji je broj doseže čak osamnaest i pol tisuća. S jedne strane mnogi su Subotičani ostali bez posla kod veleposjednika, dočim su mnoge žene uposlene tijekom I. svjetskog rata, odbijale napustiti svoja radna mjesta.

31. SIJEČNJA 2003.

Diljem Vojvodine, kod kolportera i na kioscima pojavio se 1. broj informativno-političkog tjednika *Hrvatska riječ*. Utemeljivač ove tiskovine je Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine. V. d. ravnatelja i glavnog i odgovornog urednika je dipl. ekonomist i novi-

nar **Zvonimir Perušić**. Tom prigodom u Klubu poslanika u Skupštini Vojvodine predstavljen je novi tjednik, a dan kasnije i na Otvorenom sveučilištu u Subotici.

1. VELJAČE 1809.

Umro je franjevac **Grgur Peštalić**, doktor filozofije, pisatelj, profesor na Visokoj filozofskoj školi i gvardijan samostana u Baji. Književna djela je pisao na slovinskom ili iliričkom (hrvatskom) jeziku, a filozofska na latinskom. Među djelima na narodnom jeziku posebno mjesto pripada spjehu *Dostojna plemenite Bačke starih uspomena*. Sadašnji i drugi slovinske kervi deliah slava... Rođen je 27. lipnja 1775.

1. VELJAČE 1885.

Rođen je **Isidor Milko**, poznatiji po književnom pseudonimu Baedeker, doktor pravnih znanosti, pripovjedač, publicist, esejist i memoarist, organizator književnog života u Subotici, autor petnaestak djela različita žanra i bibliofil, čija je knjižnica obuhvaća preko 12.000 tomova, a pripala je subotičkoj Gradskoj knjižnici. Umro je 21. travnja 1932. godine.

1. VELJAČE 1977.

Radio Subotica počinje emitirati prijedopnevni program na srpsko-hrvatskom jeziku, u trajanju od četiri sata – od 8.00 do 12.00 sati.

2. VELJAČE 1879.

Subotička *Pučka kasina* je u hotelu *Pešta* priredila prvo *Veliko bunjevačko prelo*, slavlje utemeljeno na drevnim običajima bačkih bunjevačkih Hrvata, kada je ono, isprve, održavano u obitelji-

skom ozračju, da bi s vremenom poprimilo obilježja javne, narodne svetkovine. Za ovu je prigodu, mladi pjesnik **Nikola Kujundžić**, još studentom, spjevao rukovet preljaskih pjesama, među kojima i *Kolo igra tamburica svira*, što će ju uglazbiti student **Stipan Mukić**. Nakon što su je na početku prela izvela 24 tamburaša, ona, uistinu, postane himna koja traje do danas.

2. VELJAČE 1935.

Pokrenut je (bolje reći – obnovljen) časopis za politička, kulturna i društvena pitanja *Neven*.

Vlasnik, nakladnik i urednik bio je spisatelj i publicist **Joso Šokčić**. Ugašen je potkraj 1940. godine.

2. VELJAČE 1998.

Umro je **Vojislav Evetović Doca**, glasoviti gospodarstvenik, dugogodišnji generalni direktor Tvornice električnih strojeva *Sever*, koji je omanje radioničko postrojenje razvio u veliko industrijsko poduzeće, sastavljeno iz četiri tvornice, s preko pet tisuća zaposlenika, koje je izvozilo mahom elektromotore, ali i druge proizvode na sve kontinente.

3. VELJAČE 1910.

Rođen je **Blaško Vojnić Hajduk**, pjesnik, publicist, bibliograf, lek-

sikograf i dugogodišnji, zaslužni ravnatelj Gradske knjižnice. Uz dvije zbirke pjesama *Pupoljci* (s **F. Bašićem** i **B. Vujkovim**) i *Kapi srca*, objavio je djelo *Moj grad* u davnini i dr. Umro je 25. rujna 1983. godine.

3 VELJAČE 1946.

Sudske vlasti su priopćile da su u Subotičkom okrugu okončane rasprave za eksproprijaciju (razvlašćivanje, lišavanje posjeda, prisilno oduzimanje) zemljišta. Nakon višemjesečnog raspravljanja ekspropirano je 93.547 katastarskih jutara zemlje. U subotičkoj općini 24.524 jutra

4. VELJAČE 1994.

U svim bankama počela je slobodna prodaja njemačkih maraka (DM), prema paritetu: jedna marka – ravna je jednom dinaru.

5. VELJAČE 1890.

U večernjim satima, na četverokrakim kandelabrima ispred hotela *Pešta* u središtu grada, zatim kod Željezničkog kolodvora, ispred ponekih kavana, prodavaonica i drugdje, svečano su upaljene prve plinske svjetiljke. Plin je osiguravala Gradska plinara, čija je gradnja započela 1886. godine. Do tada su javnu rasvjetu gradu davale slabe uljne lampe.

5. VELJAČE 1919.

Veliki župan slobodnog kraljevskog grada Subotice dr. **Stipan Matijević**, priopćio je sadržaj naredbe Ministra pravde iz Beograda, u kojoj se kaže da nova država Južnih Slavena ima naziv – Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, te da se taj naziv ne smije rabiti u nekom drugom obliku.

POGLED S DRUGE STRANE:

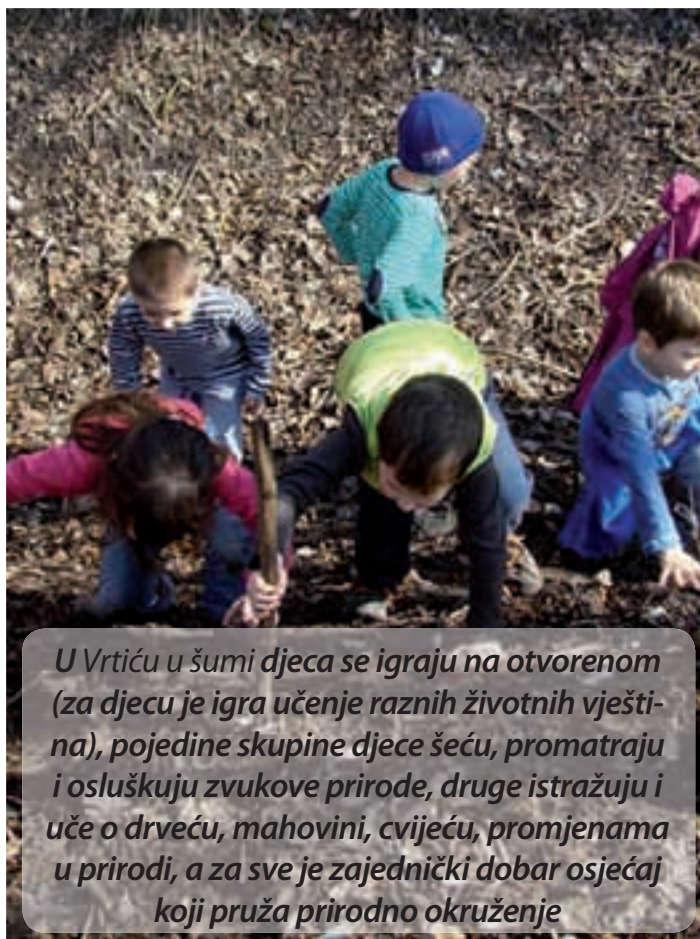
POVRATAK PRIRODI SE UČI

Vrtić u šumi

Kada se nad ravnicom zatamni, pa se na širokim prostorima izvan gradova tamno nebo u daljini spoji s bojama zemlje i putova – kako je bilo proteklih dana – samo mašta, doživljeni osjećaj i snimljene fotografije mogu dočarati onu šarolikost prirode u kojoj su najmlađi iz Subotice uživali u, kod nas, jedinstvenom projektu nazvanom *Vrtić u šumi*, u okviru Predškolske ustanove *Naša radost*. Sve do nedavno, a tako će se uskoro i nastaviti, oko 200 djece uzrasta između 3 i 7 godina, dva prijedpodneva u mjesecu provodilo je izvan boravaka u vrtićima i uobičajene rutine – u šumi. Izabrana je šuma na Makovoj sedmici gdje odlaze autobusima, a dalje je sve kreativnost koju daruje carstvo prirode. Dovoljno je u šumi sjesti na panj i udisati »prirodni« zrak, ali djeca, naravno, tamo vide svaki korak kao mogućnost istraživačkog pothvata i napajanja njihovim godinama prirodne radoznalosti, pa im je šuma učenje i igra. Djeca su uvijek u pratnji svojih odgojitelja, a jedne subote su povel i roditelje. Nije se znalo tko je više uživao!

UČE I DJECA I ODRASLI

Inicijativu stvaranja ovdašnjeg *Vrtića u šumi* dala je pedagoginja **Violeta Vrcelj Odri**, zaljubljenica boravka u prirodnom okruženju od djetinjstva. Imala je priliku na jednoj stručnoj konferenciji čuti kako ovakav projekt provode u Sloveniji pod okriljem Ministarstva prosvjete, kao i iskustva iz Istre, gdje se, također, provodi, i – »vidjela« ga u Subotici. Od grada je stigla podrška u osiguravanju prijevoza do šumskog područja, javili su se i zainteresirani odgajatelji i 2013. počela je realizacija projek-

U Vrtiću u šumi djeca se igraju na otvorenom (za djecu je igra učenje raznih životnih vještina), pojedine skupine djece šecu, promatraju i osluškiju zvukove prirode, druge istražuju i uče o drveću, mahovini, cvijeću, promjenama u prirodi, a za sve je zajednički dobar osjećaj koji pruža prirodno okruženje

ta koji provodi s psihologinjom **Milanom Jovičević**, naravno, u suradnji s odgojiteljima čije su skupine uključene, i roditeljima djece. Sve je dobilo lijep odjek, pa je sve više odgojno-obrazovnih skupina zainteresirano za neposredne dodire s prirodom. U podizanju najmlađeg naraštaja u Europi je, inače, trend povratka prirodnom okruženju, jer je djeci neophodno učenje u izravnom kontaktu s prirodom. »Mi smo biološka bića i tek kada smo u prirodi, onda smo ono što jesmo«, ističu pobornici suživota s prirodom.

No, ovdje su htjeli napraviti »subotički vrtić u šumi«, ne implementirajući tuđe programe, već provodeći i razvijajući ideje u skladu s našim mogućnosti-

ma. Jer, šuma se sada pojavljuje umjesto dnevnog boravka i njegova četiri zida, kao teren za odgoj, što je onda novo za djecu – ali i odgojitelje. Međutim, nije riječ samo o zamjeni terena, tj. lokacije (umjesto zatvorenog prostora – šuma), nego i odgojiteljske prakse. Ovdje odgojitelji ne organiziraju sadržaj, nego je obrnuto, priroda »poziva« interes i kreativnost djece. Utvrđeno je jedino nekoliko sigurnosnih pravila. Boravak u prostoru »opremljenim« onim što je priroda dala izuzetno je dobar za razvoj pažnje, preuzimanje odgovornosti, izbor sadržaja i poticanje i razvoj mnogih drugih sposobnosti u dječjem uzrastu, kaže, između ostalog, Violeta Vrcelj Odri. Šuma je prostor gdje djeca

opažaju, zaključuju, kreiraju... I gdje je »dozvoljeno« uprljati ruke i trenirku.

KAKO SE POPETI?

Evo jedne priče iz šume: skupina djece se spuštala niz strminu. S penjanjem je išlo teže, pa su se međusobno ispomagali pružanjem ruku. A onda su štapovima »produžili« ruke i »izvukli« drugove. Učenje socijalnih odnosa – što bi rekli mi, odrasli. Kod djece je to jednostavnije: snalaženje kako pomoći drugu.

Kako nema »plana rada« u *Vrtiću u šumi*, već se djeca igraju (a za njih je igra učenje raznih životnih vještina) na otvorenom, kao što smo mi, ili naši roditelji nekada, pojedine skupine djece šecu, promatraju i osluškiju zvukove prirode, drugi istražuju i uče o drvetu, mahovini, cvijeću, promjenama u prirodi... »Nije cilj čuti od odgajatelja detalje o drvetu, nego ih vidjeti, dodirnuti, uočiti... Ali od svega je najvažniji dobar osjećaj djeteta u prirodi«, dodaje Violeta Vrcelj Odri.

Taj najvažniji cilj je, očito, postignut, jer djeca s nestrpljenjem čekaju »dan za šumu«, a možda su dobili neke takve dane i od roditelja, koji su, također, prošli slično iskustvo, ili i sami prakticiraju blagotvorne boravke u prirodi.

Za razliku od skandinavskih zemalja gdje djeca borave vani bez obzira na vremenske uvjete, i gdje je tome duga tradicija, »Vrtić u šumi« provodi se i po toplom i po hladnom vremenu, ali je u kišnim danima za sada u zastoju. Iz jednostavnog razloga: za kišu i šumu se treba adekvatno obući i obući, što bi za pojedine roditelje bio dodatan zahtjev i trošak, a (materijalne) mogućnosti većine naših obitelji su skromne.

Katarina Korponaić

SINDIKATIMA JE VAŽNO DA NOVI KOLEKTIVNI UGOVOR BUDE POTPISAN ŠTO PRIJE

Bliži li se kraj štrajku prosvjetara?

Štrajk zaposlenih u prosvjeti mogao bi biti okončan ovog tjedna, ukoliko u četvrtak, 29. siječnja, bude potpisan Poseban kolektivni ugovor

Nakon dva i pol mjeseca štrajka, četiri sindikata prosvjete na dan školske slave Svetog Save organizirali su prosvjednu šetnju u Beogradu. Sindikati međutim očekuju da će ovoga tjedna štrajk zaposlenih u prosvjeti biti okončan, ukoliko prema posljednjem dogovoru Vlada prihvati u četvrtak, 29. siječnja, Poseban kolektivni ugo-

Zorica Karanović

vor koji je prethodno usuglašen i prihvaćen u svim ministarstvima. Iza toga se očekuje potpisivanje i sporazuma o prekidu štrajka, a potom i konačan prekid u roku od tri dana. Premda je i prošlog petka bilo najavljeno da su pregovori s Ministarstvom prosvjete završeni, sindikati su ipak odbili potpisati PKU jer je Ministarstvo inzistiralo da zajedno s ovim dokumentom bude potpisan i sporazum o prekidu štrajka. U štrajku sa skraćenim satovima na 30 minuta od 17. studenoga su četiri reprezentativna sindikata zaposlenih u prosvjeti – Granski sindikat radnika *Nezavisnost*, Samostalni sindikat, Unije prosvjetnih radnika i Sindikat obrazovanja.

PREGOVORI NEOZBILJNO VOĐENI

Predsjednica Odbora sindikata zaposlenih u obrazovanju, znanosti i kulturi u Savezu samostalnih sindikata Subotice **Zorica Karanović** ocjenjuje da su od početka štrajka 17. studenoga do tjedan dana unazad pregovori bili neozbiljno vođeni od strane Vlade, odnosno Ministarstva.

»Sindikati su ušli ozbiljno u priču o potpisivanju Posebnog kolektivnog ugovora, to je osnovna stvar za sindikate. Međutim, ono što je najtragičnije i što pokazuje odnos Vlade prema sindikatima i prema zaposlenima jeste to da se nije reagiralo do trenutka dok se nismo obra-

propisano kako i na koji način tko postaje tehnološki višak. Sada smo u novom kolektivnom ugovoru još dodatno zaštitili ljude koji nemaju punu normu, jer je sve više naših kolega koji rade u dvije, tri škole kako bi dopunili normu«, kaže Zorica Karanović.

IZJEDNAČAVANJE PLAĆA U JAVNOM SEKTORU

Ona dodaje da se ozbiljno radi i na Zakonu o osnovama sustava obrazovanja, te ovaj dokument također treba uskoro ići na usvajanje pred Vladu pa na Skupštinu, kao i Zakon o platnim razredima čime bi se izjednačile plaće zaposlenih u javnom sektoru.

savsku i vidovdansku nagradu, ali nije bilo riječi o tome koliki bi to bio iznos«, kaže Karanović podsjećajući da je razlog zbog čega prošlog tjedna nisu potpisani dokumenti bio istup u javnosti člana pregovaračkog tima iz Sindikata radnika u prosvjeti Srbije da će prosvjetarima biti isplaćeno 15.000 dinara u dva dijela. Ministarstvo je dematiralo tu izjavu, kojom je bilo dovedeno u pitanje potpisivanje i sporazuma i PKU.

UŠTEDE OD RACIONALIZACIJE

Karanović kaže da ipak nije došlo do neslaganja sindikata, pregovori su nastavljeni jer, podsjeća, da dejstvo dosadašnjeg kolektivnog ugovora prestaje 29. siječnja, te je sindikatima veoma važno da do tada bude potpisan novi ugovor. »Nismo tražili ništa više od onoga što je dobilo i zdravstvo, koje je jedina grana koja ima potpisan kolektivni ugovor, što mislim da Vladi ni najmanje ne ide u prilog jer onda nema ni socijalnog dijaloga, nema ni pravde ni pravičnosti«, kaže Karanović.

Osim obeštećenja, kolektivnog ugovora i zajedničkog rada na izmjenama Zakona o osnovama obrazovanja, sindikati traže da budu dio povjerenstva Ministarstva prosvjete koje će kontrolirati potrošnju proračuna, jer uštede koje bi se mogle iskoristiti za poboljšanje materijalnog položaja zaposlenih očekuju od racionalizacije.

Od 30 škola u Subotici 23 su članice Samostalnog sindikata i od prvog dana su u štrajku.

S. M.

tili Međunarodnoj konfederaciji sindikata, čija smo članica. Posebnim kolektivnim ugovorom uređen je način rješavanja viškova zaposlenih u prosvjeti, kojih imamo svake godine sve više, jer sve manje imamo učenika. Time štitimo naše zaposlene, istodobno ravnateljima škola olakšavamo posao, jer je točno

»Budući da se prosvjetnim radnicima od 2008. nije povećavala plaća, te smo ostali ispod razine u plaćama javnog sektora što smatramo nepravednim i diskriminatornim, dodatno je tražen način da se nadoknadi makar dio od 10 posto umanjavanja plaća zbog mjera štednje. Jedini način da se to uradi jeste kroz sveto-

Obilazak parcela za licitaciju

Poljoprivrednici koji su zainteresirani za sudjelovanje u 2. krugu javne dražbe za poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu mogu podnijeti dokumenta u pisarnici Gradske kuće do 6. veljače u 14 sati i 30 minuta. Na dražbi će biti ponuđeno oko 500 parcela ukupne površine 1422 hektara. Obilazak parcela počinje 2. veljače kada će se obilaziti katastarske općine: Donji Grad, Tavankut i Bajmok; 3. veljače obilaze se parcele u Đurđinu, Žedniku, Čantaviru i na Bikovu, a 4. veljače u Starom i Novom Gradu, na Paliću i u Bačkim Vinogradima. Dražba će biti održana 9. veljače u Velikoj dvorani Nove općine.

Knjižnici s ljubavlju

U okviru proslavljanja jubileja, 125 godina postojanja, Gradska knjižnica Subotica se ove godine po prvi puta uključuje u međunarodni projekt darivanja knjiga koji se proslavlja 14. veljače i time otvara niz programa za obilježavanje obljetnice djelovanja.

Pod sloganom *Knjižnici s ljubavlju* iz Gradske knjižnice pozivaju sve građane da u razdoblju od 9. do 14. veljače daruju knjige subotičkoj knjižnici kao središnjem i najstarijem mjestu baštinstva i razmjene duhovne kulture u gradu.

Na Dječjem odjelu knjižnice tijekom 6 dana (9.-14. veljače) u redovitom radnom vremenu knjižnice (radnim danima 7.30-19.30, subotom 7.30-13.00) građani će moći darivati svoje stare ili nove knjige za koje misle da bi mogle biti na korist i zadovoljstvo sugrađanima. »Simbolično uzdarje, koje za sve darivatelje priprema knjižnica, neznatno je spram blagodatni širenja dostupnosti znanja, umjetnosti i zabave, koje se ovom akcijom postiže, a na kojem Gradska knjižnica Subotica kontinuirano radi već 125. godinu zaredom«, poručuju iz ove ustanove kulture.

Pripreme za gradnju kolektora

U tijeku su pripreme za početak izgradnje kolektora II. i VII. kada je riječ o nabavi materijala i osiguravanju prostora za njegovo

skladištenje, što je obveza izvođača tvrtke Graditelj iz Novog Sada. Očekuje se da uskoro pristigne i prvi kontigent cijevi iz Austrije, čiji je proizvođač tvrtka *Hobas*, a izvođač će dio materijala nabaviti iz Francuske.

Za razvoj poljoprivrede 30 milijuna dinara

Fond za razvoj poljoprivrede u Subotici ove godine će imati na raspolaganju 30 milijuna dinara, a prvi od dva planirana natječaja za nabavu poljoprivredne mehanizacije, opreme i sadnog materijala, očekuje se krajem siječnja. Prvi natječaj će biti vrijedan 15 milijuna dinara, a drugi također za nabavu poljoprivredne mehanizacije, opreme i sadnog materijala, u istoj vrijednosti, bit će raspisan u drugoj polovici godine. Prema usvojenom planu rada i financijskom planu Fonda za razvoj poljoprivrede planirano je 30 milijuna dinara, ali očekuje se da bi taj iznos mogao biti i veći ovisno o prilivu sredstava. Poljoprivrednici vraćaju redovito rate ranije uzetih kredita, te nema niti jednog slučaja prinudne naplate.

Pregled za umirovljenike

Gradsko udruženje umirovljenika organizira za svoje članove 4. veljače, u srijedu, redoviti mjesečni pregled šećera u krvi i krvnog tlaka. Pregled je planiran od 8 do 10 sati u prostorijama Udruženja, u ulici Save Šumanovića 2. Pravo na pregled imaju članovi s plaćenom članarinom za ovu godinu.

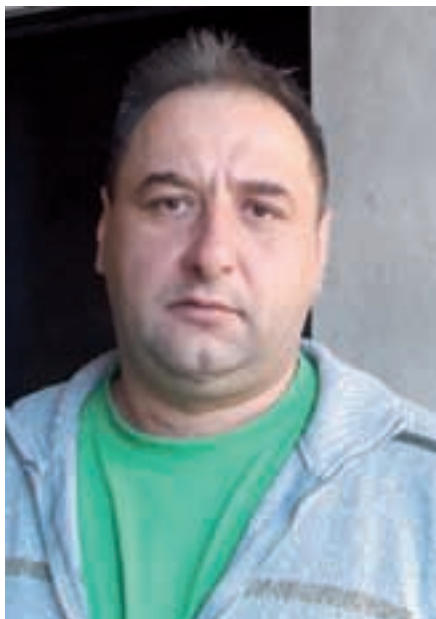
Za Ludoško jezero šest milijuna eura

Ukoliko definira programe i sačini projekte, Subotica bi sljedeće godine iz fonda Njemačke razvojne banke KFW, namijenjenog za unapređenje Ramsarskih područja, mogla dobiti bespovratno šest milijuna eura, prenosi Radio Subotica. Sredstva bi bila upotrebljena za poboljšanje stanja Ludoškog jezera, a s obzirom na to da je rješavanje problema Palića od presudnog značaja i za okoliš Ludoša, ona bi se mogla iskoristiti za stvaranje zaštitnog pojasa oko Palića, povezivanje kanalizacije naselja s pročištačem i poboljšanje rada gradskog uređaja za pročišćavanje otpadne vode.

TOS na Conventi u Ljubljani

Turistička organizacija grada Subotice po drugi puta je krajem siječnja sudjelovala na burzi turizma Conventa 2015. u Ljubljani najvećoj manifestaciji na području jugoistočne Europe koja je posvećena isključivo kongresnom turizmu. Na Conventi je sudjelovalo 15 europskih država, 160 agencija kupaca i ostvareno je više od tri tisuće sastanaka. Za Suboticu i Palić, kao novu destinaciju za organiziranje poslovnih skupova na europskom tržištu, pokazano je veliko zanimanje. Inozemne agencije su iskazale želju za nastavkom kontakata, a iz TOS-a najavljuju da je dogovoren posjet nekoliko agencija iz Poljske, Slovenije i Francuske, koje su izrazile želju da obidu hotelske kapacitete, konferencijske prostore i dodatne sadržaje na našoj destinaciji.

MOJA PRIČA: ATILA TUMBAS, PROIZVOĐAČ SUŠENOG LUKA I PAPRIKE IZ KUPUSINE

Gazdinstvo u kome se radi 20 sati na dan

Najveći dio svoje proizvodnje Atila prodaje dućanima i ribarnicama u Somboru i Apatinu, a manji dio proizvodnje završi i u Hrvatskoj

Atilu Tumbasa, proizvođača začinske paprika i sušenog luka iz Kupusine znaju dobro u Baranji, jer je on važna osoba kada je riječ o ocjenjivanju kvalitete paprike na *Paprika festu* u Lugu, kraj Osijeka. Znaju ga i ljubitelji dobrog paprikaša u Somboru, Apatinu, ali i s druge strane Dunava, jer njegova paprika i sušeni luk nezaobilazni su dodatak za svaki dobar riblji paprikaš. A da to sve nije prazna priča dokaz su i priznanja za kvalitetu s Poljoprivrednog sajma u Novom Sadu, kojih je u Atilinoj kolekciji čak dvadesetak i to za samo sedam godina. Da je Atila u svom poslu sklon riziku sada bi u njegovoj paprici uživali i u Njemačkoj i Austriji. No, ovaj proizvođač ipak se, usprkos primamljivim ponudama, odlučio za sigurno tržište i ostao je vjeran svojim stalnim kupcima. Na ono stereotipno novinarsko pitanje kada se odlučio za rad u poljoprivredi i proizvodnju povrća, kaže nije on ništa odlučio, jer je to bio posao kojim se njegova obitelj oduvijek bavila, pa je sasvim normalno bilo da ga on nastavi.

ZA TRŽIŠTE TONE PAPRIKE I LUKA

Kupusina je selo povrtlara i voćara, a vrijedni proizvođači svoje proizvode prodavali su

na tržnicama u Zagrebu, Rijeci, Osijeku. Tako je bilo prije skoro četvrt stoljeća, a onda je trebalo tražiti druga tržišta i neku drugu proizvodnju. Sjeća se Atila da je njegova obitelj još krajem 80-tih prošlog stoljeća počela sušiti papriku. Te prve godine imali su 70 kilograma mljevene paprike. Vremenom im je proizvodnja paprika postala primarna. Prije desetak godina napravili su, kako kaže Atila, ozbiljniju sušaru. »Da bi radnici koji rade kod nas imali posla preko cijele godine, a i da bi iskoristili postojeće sušare počeli smo i proizvodnju ljekovitog bilja

što moramo poštovati plodored, odnosno voditi računa o tome da se kulture koje sijemo mijenjaju i da se ista kultura ne sije na isto zemljište. Zato još sijemo soju, kukuruz, žitarice i ljekovito bilje – ehinaceju, valerijanu, artičoku, kantarion i melisu. Može se sada doći do državne zemlje, ali meni je problem jer se zemlja izdaje najduže na tri godine, a za plodored treba četiri godine. Dakle državna zemlja bi se trebala u zakup izdavati na četiri, pet godina i u tom slučaju mogla bi se koristiti za proizvodnju paprike«, kaže Tumbas.

ŠANSE ZA IZVOZ

Najveći dio svoje proizvodnje Atila prodaje dućanima i ribarnicama u Somboru i Apatinu, a manji dio proizvodnje završi i u Hrvatskoj. Izvezio je ovaj poduzimljivi proizvođač čak i na Novi Zeland, imao je ponude za izvoz u Austriju i Njemačku, ali je onda odustao od te ideje. »Ukoliko obitelj može živjeti od ovog sadašnjeg obima proizvodnje nemam razloga povećavati ju, jednostavno nemam takvih ambicija. Sada sušara radi 24 sata dnevno,

KONTINUITET I KVALITETA

Atila Tumbas kaže da želi održati postojeću proizvodnju i nadasve zadržati postojeću kvalitetu. »I kada bih imao mogućnost proširiti proizvodnju, prednost bih ipak dao kvaliteti, jer želim imati najbolju papriku. Mislim da nisam pogriješio što sam se posvetio ovoj proizvodnji. Puno se radi, trpi obitelj, rijetko smo zajedno, to je ona loša strana ovog našeg posla«, sumira ovaj mladi poljoprivrednik.

i sušenog luka«, priča Atila, koji u svojoj proizvodnji ima uveden i HCCP standard i koji je po proizvodnji sušenog luka jedinstven na ovim prostorima. Godišnje, gazdinstvo Tumbas proizvede 15 do 20 tona začinske paprike, oko 10 tona sušenog luka i četiri, pet tona sušenog ljekovitog bilja. Uz to treba dodati i proizvodnju crnog luka za sjemenarske kuće i za tržište. Gazdinstvo Tumbas obrađuje oko 70 hektara zemlje, a industrijsku papriku siju na 12 hektara. »Ograničeni smo time

Reći će još da je velika stavka za proizvođače obveza poštovanja svih zakona i propisa, a praćenje svega toga zahtjeva i vrijeme i dodatna znanja. Atila tako sada završava poljoprivrednu školu, jer njegova naobrazba, tako kaže slovo propisa, ne odgovara poslu kojim se bavi. On ističe, a to bi mogla biti i svojevrsna preporuka onima koji se bave poljoprivredom, da je zarada uvijek veća ukoliko se poljoprivredni proizvodi prerađuju.

30. siječnja 2015.

RECEPT

Pitali smo našeg sugovornika što je važno da bi se dobila kvalitetna začinska paprika. Ne dvojeći odgovara – da je proizvođač pošten. »To znači da papriku sadi i bere na vrijeme, da se vodi računa o uporabi herbicida, koja mora biti pod kontrolom stručnjaka. Paprika se mora dovoljno osušiti, a za vrijeme sušenja da se sve ono što je pokvareno izbacilo. I na kraju, da paprika bude sitno samljevena, bez peteljki, s malo sjemena. U posljednje vrijeme dodaju proizvođači nekakvu umjetnu boju, ali po meni to onda nije prava i dobra paprika«, kaže Tumbas.

mi radimo po 20 sati, nema subote, nedjelje, praznika, a zbog toga trpi obitelj. No, ukoliko djeca poželes nastaviti ovaj naš posao onda ću razmišljati o proširenju. Stariji sin ide u poljoprivrednu školu i za sada želi nastaviti naš posao«, riječi su našeg domaćina. Vraćamo ga na priču o izvozu s pitanjem kako su to za začinsku papriku iz Kupusine čuli čak na Novom Zelandu. Objašnjenje je jednostavno, a za sve je »kriv« Međunarodni poljoprivredni sajam u Novom Sadu. Atila je na tom sajmu prisutan od 2008. godine i do sada je osvojio dvadesetak zlatnih sajamskih medalja, među kojima je i velika zlatna medalja, što za luk što za začinsku papriku. »Prvo smo poslali dva kilograma da bi kupci ocijenili odgovara li im naša paprika. Bili su zadovoljni i isporučili smo im

dogovorenu količinu. Stigle su potom porudžbine iz Njemačke i Austrije, ali onda smo odlučili da ipak ostanemo vjerni domaćem tržištu. Nije sjajno, rokovi plaćanja su od 10 do 90 dana, ali razmišljao sam ako propadne jedan mali dućan, ja sam izgubio samo ono što sam prodao tom dućanu, ali ako propadne veliki kupac u inozemstvu ja sam izgubio mnogo i još k tomu ostao sam bez kupaca na domaćem tržištu«, pojašnjava svoju poslovnu politiku Atila i dodaje da je prošle godine bilo razgovora i o izvozu na hrvatsko tržište, ali je i od toga oduštao, što ne znači da takvu mogućnost možda neće iskoristiti ove godine, tim prije što njegovu papriku potrošači u Hrvatskoj već znaju, jer je sada kupuju u Kupusini, Apatinu ili Somboru.

Zlata Vasiljević

Pogon za pakiranje – posla ima i za suprugu Gizelu

30. siječnja 2015.

TJEDAN U BAČKOJ

Zašto ostati? A zašto otići?

Zaredala kiša ovih dana, sve blatnjavo i sivo u onoj najružnijoj slici ove bačke ravnice. I mi sami nekako sivi i turobni, stisnuti između ljepljivog blata i sivog neba. U jednom od takvih dana kaže moja kći kako je Sombor ružan i kako kada jednom ode iz njega, misleći valjda pri tome da ode zbog studija, nema namjeru više se vraćati. Sjeti me to na isti takav moj odlazak prije oho, ho godina, s tom razlikom što sam ja otišla da bih se vratila. Je li se to za sve te godine promijenio Sombor ili su se to promijenili ljudi? Pomalo i jedno i drugo, neki bi rekli i previše.

Šećem glavnim sokakom i tražim nekadašnje trgovine, ali ih nema. Prepoznatljivi dućani su nestali, a umjesto njih otvorene su banke i prodavaonice sportske opreme, toliko ih je kao da nitko od nas ne izlazi iz trenirke i tenisica. No, i to je prošlo. Sada je trend otvaranja kladionica. Kao da nitko ne radi, već sjedi i svoje bolje sutra traži u sretnom dobitku, koji će mu eto riješiti sve probleme koje ima u životu. To je ta promjena na gore. A onda razgovaram s nekim ljudima koji se ne žale i ne kukaju već rade i napreduju, ne preko noći, ne razmeću se novcem, odjećom i voznim parkom, već rade, napredujući korak po korak, s logikom da se ništa ne stječe preko noći i bez rada. To je ta druga i drugačija priča, koja pokazuje da se ima razloga i za ostati. Da se može i ovdje nešto stvoriti. Oni manje optimistični, pitat će gdje? Tamo gdje je za posljednjih 12 godina izgubljeno 6.000 radnih mjesta, a samo u posljednje tri godine 1.500? Tamo gdje je među tih 1.500 izgubljenih radnih mjesta polovica u sektoru poduzetništva. Tamo gdje čitač vodomjera, svaka čast i tom zanimanju, zarađuje više od profesora u školi? Oni koji žele (i imaju hrabrosti) da odu uvijek će naći razlog više da odu, a oni koji žele da ostanu (ili nemaju hrabrosti, a ni šanse da odu) uvijek će naći razlog zašto ostati. Tu dilemu svatko treba sam riješiti, ali nekako mi se čini da ove nove generacije koje stasavaju više neke velike dileme i nemaju. Uvjerili su me u to razgovori s mještanima sela u okolini Sombora koje sam obilazila ovih dana. Svagdje ista priča, odlaze ljudi, pojedinačno ili cijele obitelji. Jesu li oni drugačiji nego mi koji smo ipak nekim neraskidivim vezama bili i ostali vezani i za ovo bačko blato i sivilo? Ili su i oni isti kao i mi samo nemaju drugog izbora no otići.

Z. Vasiljević

Običaji u rumskom vinogradu

BLAGDAN SVETOG VINKA U SRIJEMU

Molitva za rodnu godinu

Srijem je nadaleko poznat po plodnim i rodnim vinogradima, a samim tim i po dobrim vinima. Srijemci kažu da su od velikog značaja za dobar rod, običaji i molitve na blagdan Svetog Vinka, kada vinogradari posvećuju čokote vinove loze, zalijevaju ga vinom u nadi da će im rod biti bolji nego u prethodnoj godini. Nažalost, u Srijemu je ostalo malo vinograda gdje se i dalje održao taj običaj, a i vinograda je mnogo manje, jer opće je poznato koliko rada i truda treba uložiti u njegovo održavanje, tako da su mnogi mladi ljudi odustali od toga posla. Ipak, ostalo je još Srijemaca koji s velikom ljubavlju gaje vinovu lozu i održavaju i sve običaje vezane za blagdan Svetog Vinka.

NJEGOVANJE OBIČAJA U RUMI

Rumljani kažu, da u njihovom mjestu nekada nije bilo obi-

telji, posebice na Bregu gdje je živjelo najviše Hrvata, koji nisu posjedovali svoj vinograd. Na potezu Barunovac u tom gradu, nekada je postojalo najviše vinograda. Danas je ostalo samo dva – vinograd pokojnog **Đure Kuna**, nekadašnjeg predsjednika i tajnika Hrvatskog kulturnog prosvjetnog društva *Matija Gubec* Ruma i vinograd sadašnjeg predsjednika **Pavla Škrobota**. Ove godine, već devetu godinu za redom, okupili su se članovi HKPD *Matija Gubec* iz Rume na blagdan Svetog Vinka u vinogradu pokojnog Đure Kuna, kako bi odali čast nekadašnjem aktivnom članu društva i blagosiljali vinograd, u nadi da će ova godina biti plodna i rodna: »Običaj je da se, već deveti put za redom, okupimo ovdje u vinogradu Đure Kuna i najprije minutom šutnje odamo mu počast i blagosiljamo vinograd. Ovo je jedan od rijetkih vinograda u Rumi. Nekada je ovdje pored mnogobrojnih vinograda

pojedina i rimokatolička crkva imala svoj vinograd, međutim danas nije ostalo ništa osim vinogradarske kuće. Kako su umirali stari ljudi, umirali su i vinogradi. Mladi više neće da prihvate taj veliki posao, a mi stariji, njegujemo još ono što je preostalo i zato ovdje na ovaj blagdan, dižemo čašu za sve vinogradare, da im Bog da zdravlja kako bi mogli obrađivati vinograde i uživati u blagodatima što nam je Bog dao«, rekao je **Marko Mijić** član HKPD *Matija Gubec* Ruma. Sa sjetom se prisjetio rumskih vinogradara i dugogodišnji, a danas počasní predsjednik društva *Matija Gubec*, **Zlatko Kolarić**: »Vino je poseban dar Srijemcima. Srijemci vole vino i oni često tvrde da je u vinu istina. Prošla godina nam nije bila rodna ali se iskreno nadam, da će nam uz Božju pomoć, ova godina biti i plodnija i rodnija, i da ćemo imati lijepo i kvalitetno vino«, rekao je Zlatko Kolarić.

BOŽJI BLAGOSLOV

Na blagdan Svetog Vinka, običaj je da u vinograd dođe i župnik, kako bi se svi okupljeni sjetili, da je Bog darovatelj svih dobara, kako bi mu zahvalili i zatražili od Boga blagoslov: »Sigurno da je lijepo da se na blagdan Svetog Vinka, sjetimo da je Bog darovatelj svih ovih dobara. Jedno je što je stvoritelj stvorio, a drugo je što on svojom dobrotom čini kako bi njegovo stvorenje napredovalo i razmnožavalo se. Danas na Svetog Vinka, mi katolici priznajemo Boga stvoriteljem i molimo ga za njegovu blagoslovljenu prisutnost, koja će zagrliti njegovo stvorenje kako bi ono išlo prema svom maksimumu i kako bi vinograd, preko vinove loze, grožđa i vina, radovao srce čovječe«, rekao je vlč. **Ivica Ćutić** župnik u Rumi.

Blagoslov vinograda

Mladi više neće da prihvate taj veliki posao, a mi stariji, njegujemo još ono što je preostalo i zato ovdje na ovaj blagdan, dižemo čašu za sve vinogradare, da im Bog da zdravlja kako bi mogli obrađivati vinograde i uživati u blagodatima što nam je Bog dao, kaže Marko Mijić

PROSLAVA SV. VINKA U GIBARAČKOJ PLANINI

Blagdan Svetog Vinka, obilježen je tradicionalno i u šidskoj općini. U Gibaračkoj planini u vinogradu **Marka Žeravice** jednog od rijetkih Gibarčana starosjedilaca gdje se ovaj običaj zadržao i ove godine okupio se veliki broj prijatelja i rodbine, kako bi se svi skupa pomolili za rodnu i plodnu godinu i dobro vino. U Gibarcu se Sveti Vinko slavio od davnina, jer i u ovom selu skoro da je svaka kuća nekada imala vinograd. Na žalost danas ih je ostalo jako malo. **Marko Žeravica** skupa sa sinovima, **Goranom i Sašom**, obrađuje tri vinograda i s ponosom kaže da ga rod nikada do sada nije iznevjerio, pa čak ni prošle godine, kada su mnogi vinogradari zbog vremenskih nepogoda, bili zakinuti rodom. Običaje vezane za blagdan Svetog Vinka uz oca je naučio i sin **Goran** koji na ovaj blagdan, povede i svoje prijatelje i na poseban način svi skupa ga obilježe uz srijemačku hranu i kapljicu dobrog vina. Tako je

bilo i ove godine: »Običaj je da se na ovaj dan, na čokot vinove loze okači kobasica, a zatim se čokot vinove loze zalije vinom, a potom posveti kako bi i ova godina bila rodna. Vjeruje se, a i ja u to vjerujem, da kada se posveti vinograd da će se rod sačuvati od leda i elementarnih nepogoda. U našem vinogradu je rod uvijek bio podjednako dobar, a tako je bilo i ove godine, kada su mnogi vinogradari bili nezadovoljni. Vinogradu se moraš posvetiti, a vjerujem da će nam molitve na blagdan Svetog Vinka, pomoći kako bi nam vinograd i ove godine bude rodan kao i ranije«, ističe **Goran Žeravica**. A toga dana, poslije osvećenja i zalijevanja vinom čokota vinove loze, muški dio obitelji Žeravica skupa sa svojim prijateljima, uz dobru kapljicu vina od prošle godine, uz ugodno druženje i pjesmu, blagdan Svetog Vinka proslavljali su do kasno u noć, baš kao nekada kako su to radili Gibarčani nadaleko poznati po rodnom vinogradima i dobrom gibačkom vinu.

Suzana Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Gdje smo mi tu?

Birajući temu za ovotjedno izdanje kolumne tjedna u Srijemu i pri tom se informirajući o tome što je to bilo najaktualnije, riješila sam da ovoga puta redove ove rubrike posvetim nama običnim ljudima, koji smo čini se u pojedinim medijima, jako malo zastupljeni. Ali ne mogu ne spomenuti kako su skoro sve stranice lokalnih medija ovih dana, prepune informacija o velikim djelima čelnih ljudi, potom političkim prepucavanjima pozicije i opozicije koji se na različite načine samo bore za vlast. Poput onih da je gradonačelnik Srijemske Mitrovice **Branislav Nedimović** iz DSS-a prešao u SNS, u Rumi su iz Demokratske stranke najavljene kaznene prijave protiv predstavnika lokalne samouprave i pojedinih javnih poduzeća, u Irigu podnesena inicijativa za smjenu predsjednika općine i tako u nedogled sve do općine Šid gdje će tek ovog tjedna na najavljenom izvanrednom sjednici Skupštine, prema riječima oporbe, nastati pravo političko »zahuktavanje«. Mogla bih tako unedogled i do ostalih mjesta u Srijemu, gdje se političke borbe vode na različite načine i gdje se ne biraju sredstva kako bi se došlo na vlast. Kao da ostalih problema u društvu uopće nema i kao da će se oni sami od sebe riješiti. Gdje smo mi tu? Je li moguće da su svi toliko zaokupljeni vlašću i osobnim interesom, da su u vremenu teške ekonomske, društvene i nažalost moralne krize, zaboravili obične građane koji jedino traže ono osnovno, mogućnost da prehrane svoje obitelji. O tome se najmanje priča i najmanje čini da se nešto u tom smislu promijeni. Sve je manje volje, snage za promjenom, optimizma, sve je manje osmjeha, druženja onog istinskog pravog, iskrenog, a sve više taštine, ljubomore, zavisti. Svjesni smo da novac u životu ne igra najvažniju ulogu, ali kada nemamo novca za život, nema raspoloženja i volje ni za čim. Pa da pređem na konkretnu stvar, jer su me na pisanje ovih redova potakle riječi bliskog mi rođaka koji je proteklog tjedna došao kod mene i rekao: »Mnogo mi je bolje kada ne izlazim iz kuće, jer kada vidim što sve ljudi rade, kako bi došli do novca i da su u stanju s najbližim rođacima se posvađati, pa čak i potući kako bi profitirali, dođe mi da plačem. Kuda vodi ovaj svijet?« Na žalost takvih je primjera mnogo pa čak i kod mladih ljudi, kojima se po svojoj prilici društvo ali ni roditelji, ne bave previše. Nisam sigurna da je najbolje rješenje ne izlaziti iz kuće i ne družiti se, ali mislim da je krajnje vrijeme da se netko sjeti i počne se baviti problemima običnih ljudi, kako bi im vratili vjeru u bolje sutra.

S. Darabašić

U SOMBORU ODRŽANO SAVJETOVANJE ZA POLJOPRIVREDNIKE

Ozimi usjevi lošiji nego lani

Prehranu pšenice ne treba počinjati prije polovice veljače, a prije toga treba obvezno uraditi analizu zemljišta kako bi se znalo koliko dušika treba dati usjevima, rečeno je na savjetovanju u Poljoprivrednoj stručnoj službi Sombor

Pšenicom je ove godine posijano nešto iznad 500.000 hektara, što je za desetak postotaka manje u odnosu na godinu dana prije. Manje ozime pšenice i ječma jesenas je posijano i u regiji zapadne Bačke i dok se smanjenje obujma sjetve ozimih žitarica mjeri s desetak postotaka uljane repice jesenas je posijano upola manje. Izraženo u brojkama u zapadnoj Bačkoj pšenicom je zasijano nešto manje od 30.000 hektara, ozimog ječma oko 3.000, a uljane repice tek 700 hektara. Loši vremenski uvjeti u vrijeme sjetve, ali i niska prošlogodišnja cijena razlog su smanjenog interesa za sjetvu. »Sjetva ozimih usjeva kasnila je jer su jesenas, tijekom listopada i studenoga, bila 32 kišna dana. Oni ratari koji su uspjeli da, usprkos lošem vremenu, posiju pšenicu u listopadu imaju usjeve koji su u fazi bokorenja s otprilike dva izdanka, ali nisu to tako bujne pšenice kao što su bile prošle godine. Kasnije posijane pšenice su s po jedan, dva, tri lista. Na pšenicama ima malo oštećenja zbog golomrazice. Temperature koje su posljednjoj dekadi siječnja prelazile i 10 stupnjeva previsoke su i nenormalne i plašim se samo da poslije toga ne krenu mrazevi. No, kod onih parcela na kojima je pšenica posijana na dubinu koja treba, a to je četiri do pet centimetara, čvor bokore-

Gordana Forgić

nja je na dva centimetara dubine i neće biti nikakvih problema oko prezimljavanja«, kaže **Branko Gajčić** stručnjak Odjela za strna žita novosadskog Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo. On nije bio rad da se upušta u komentar glede cijene pšenice uz opasku da pšenica nikada nema realnu cijenu, jer ako loše rodi onda je cijena visoka i obratno.

NE ŽURITI S PREHRANOM

Sadržaj vlage u zemljištu ovisi od terena, kao i od tipa zemljišta. Trenutačno ima dovoljno vlage u zemljištu, a na pojedinim parcelama postoji čak i mogućnost prekomjernog vlaženja i ispiranja lakopristupačnog dušika u niže slojeve zemljišta. Ukupan lakopristupačan dušik varira od parcele do parcele, od kulture do kulture.

Ono što ratare sada čeka je prehrana pšenice, jer usjevima

Vladimir Sabadoš

trebaju dodatne količine dušika za dalji rast i razvoj. Probne analize na sadržaj dušika koje je uradila Poljoprivredna stručna služba Sombor pokazuju da je svega 20 postotaka površina u dobrom stanju. No, prije nego li se usjevima doda gnojivo potrebno je uraditi analizu zemljišta kako bi se točno znalo koliko dušika fali usjevima. »U suradnji s gradom Somborom mi ćemo i ove godine raditi besplatnu analizu zemljišta. Uzorke ćemo primati od početka veljače. Tako će ratari znati u kakvom je stanju njihovo zemljište, odnosno koliko su njihovi usjevi osigurani dušikom«, kaže ravnatelj Poljoprivredne stručne službe Sombor **Vladimir Sabadoš**. On preporuča da se prehrana pšenice ne počinje prije polovice veljače. U ovisnosti od potrebne količine dušika prehranu treba obaviti jednom, dva ili tri puta.

GLODARI I BOLESTI

Ono što brine ratare je i povećano prisustvo glodara. Najviše ih je tamo gdje je prije pšenice bila zasijana soja. »Rekla bih da je pšenice i posijano najviše tamo gdje su prije toga skinuti usjevi soje. Obrada je bila reducirana i tanjirače nisu uspjele da uđu u kanale glodara. Zato treba redovito obilaziti njive«, upozorava stručnjakinja za zaštitu bilja u Poljoprivrednoj stručnoj službi Sombor mr. sc. **Gordana Forgić**. Ona podsjeća i na bolesti koje su poljoprivrednicima prošle godine zadavale velike brige. »U siječnju je ponovno primijećena hrđa, prije svega na površinama gdje je sjetva bila rana, tamo gdje su usjevi gušći i tamo gdje je sjetva ponovljena. Lisna masa je zahvaćena oko 10 postotaka. Naša preporuka je da obilaze njive i da slušaju savjete zaštitara bilja. Zaštitu treba prilagoditi sortama koje su posijane. Kod osjetljivih sorti prva zaštita se mora uraditi u ožujku i travnju. Važno je reći da više ne možemo spajati zaštitu lista i klasa kao što je do sada bila preporuka struke. No, situacije se promijenila, jer osim hrđe problem je i septorija, štetočina koje je bilo jesenas, a ima je i sada na njivama«, upozorava Forgićeva.

Z. Vasiljević

TRADICIONALNO OKUPLJANJE GIBARČANA U OSIJEKU POVODOM BLAGDANA SVETOG VINKA

Toliko se Srijem voli

Ove godine okupio se veliki broj Gibarčana iz Osijeka i okolnih mjesta gdje su se ratnih devedesetih godina doselili. U goste su im došli i prijatelji koji su ostali u Srijemu, u dragom im Gibarcu, Sotu, Vašici, Batrovcima, Moroviću, Šidu

Već devetnaestu godinu Gibarčani koji su napustili svoje domove u svom rodnom selu i naselili se u Republiku Hrvatsku, u Osijeku proslavljaju blagdan Svetog Vinka, prisjećajući se vremena kada su imali tu sreću to činiti u svojim vinogradima na Fruškoj gori, u Gibaračkoj planini. Ni poslije toliko godina sjećanja na taj dan, običaje orezivanja vinove loze, osvećenja čokota, druženja, veselja i njegovanja ostalih običaja na taj blagdan kod Gibarčana nisu izbledjeli. U svečanoj dvorani *Crisstal* u Osijeku u subotu, 24. siječnja, u organizaciji Zavičajne udruge *Gibarac*, održana je tradicionalna manifestacija – okupljanje prognanih Gibarčana.

OŽIVJETI OBIČAJE

Ove godine okupio se veliki broj Gibarčana iz Osijeka i okolnih mjesta gdje su se ratnih devedesetih godina doselili. U goste su im došli i prijatelji koji su ostali u Srijemu, u dragom im Gibarcu, Sotu, Vašici, Batrovcima, Moroviću, Šidu, društvo *Šid*, koji su se te večeri predstavili domaćinima koreografijom *Svadba* gdje su predstavili običaje iz Gibarca, uz tamburašku skladbu. Sve posjetitelje, Gibarčane i ostale goste, ispred Zavičajne udruge *Gibarac*, pozdravio je predsjednik **Mato Barišić** i najstariji član Upravnog odbora te udruge: »Drago mi je što vas i poslije 19 godina mogu pozdraviti na ovom tradicionalnom skupu i drago mi je što i poslije toliko vremena s velikom željom i voljom dolazite na

Šidani kod Gibarčana u Osijeku

ovaj skup. Nadam se da će naši mladi nastaviti našim stopama. Mi jesmo ostavili naše vinograde u Gibarcu, ali smo naše običaje prenijeli ovdje. Večeras smo tu da te običaje oživimo«, rekao je Mato Barišić, pri tom pozdravljajući goste iz Šida, Novigrada Podravskog...

LJUBAV PREMA SRIJEMU

Na simbolički način prikazano je orezivanje vinove loze, uz polijevanje vinom, uz neizbježnu srijemsku kobasicu. Bila je to prigoda da se uruči i godišnje priznanje u spomen na čuvanje baštine i kulture iz Gibarca. Priznanje je ove godine uručeno **Anici Mutavdžić**, iznimno zaslužnoj za rad Udruge *Gibarac*. Večer je nastavljena uz ples i pje-

smu, potom stihove djeda **Josipa Šorgića** Kukujevcana, koji kroz svoje pjesme njeguje ikavicu. Uz veliki broj gostiju, skupu je bio nazočan i zamjenik župana Osječko-baranjskog dr. **Željko Kraljić** rodnom iz Srijema, koji se obratio skupu izražavajući zadovoljstvo zbog velikog broja gostiju: »Malo je udruga kao što je Zavičajna udruga *Gibarac*, koja svakim svojim pokretom, skladbom, plesom, nošnjom, riječju, ovakvim manifestacijama pokazuje koliko voli Srijem, svoj zavičaj i koliko ne da da gi nitko oduzme iz naših srca. Čuvajte naše običaje, družite se i podržite ovu udrugu, jer dokle god se vi budete javljali na poziv udruge, udruga će rasti u vama i našim srcima«, rekao je dr. Željko Kraljić.

Gibarčani, koji su prije više od dva desetljeća uslijed ratnih prilika raseljeni, danas žive u 66 mjesta, diljem cijele Hrvatske, ali još uvijek kroz Zavičajnu udrugu *Gibarac*, osnovanu prije 19. godina na inicijativu nekolicine Gibarčana, čuvaju tradiciju i običaje iz svog sela. 2000. godine uz pomoć vlastitih sredstava, ali i uz veliku pomoć institucija u Republici Hrvatskoj, uspjeli su izgraditi crkvu u Poganovcima, gdje je naseljen najveći broj Gibarčana koji se, kao i nekada u svom rodnom selu, uglavnom bave poljoprivredom. Također, poslije 2005. godine uz pomoć župnika u Šidu vlč. **Nikice Bošnjakovića** koji je uspio okupiti raseljeno stanovništvo iz šidske općine, pomogli su i adaptaciju crkve sv. Ivana Nepomuka u Gibarcu u koju danas, kad god su u rodnom selu, rado dolaze.

Druženje je trajalo do kasno u noć uz tradicionalni ples i skladbu tamburaša, do ponovnog susreta u Gibarcu, Šidu ili Osijeku, nije važno gdje, važno je da se spone između ljudi silom prilika raseljenih i onih koji su ostali u Srijemu, nikada ne prekinu i da se sačuvaju svi običaji i kulturna baština iz ovog dijela Srijema.

Suzana Darabašić

FOTOGRAFIJE AUGUSTINA JURIGE O GRADNJI SUBOTIČKOG KAZALIŠTA DOSTUPNE NA INTERNETU

Zidanje kadra

Objavljeno je 158 fotografija o početima izgradnje (novog) Kazališta u razdoblju od 2007. do 2011.

Dulje čak i od »Zidanja Skadra« traže epopeja o subotičkom Narodnom kazalištu, a da bi se svakog njezinog dijela prosječan stanovnik ove varoši mogao sjećati. Sjeća se prosječan Subotičanin da je, još od dolaska **Ljubiše Ristića**, osamdesetih godina prošloga stoljeća pa naovamo bilo nekoliko projekata renoviranja ili izgradnje Kazališta, ali se zacijelo malo tko sjeća koliko ih je bilo, tko su im autori i kada su nastali. Sjećaju se Subotičani i da im je nekadašnji gradonačelnik **József Kasza** konačni datum završetka izgradnje pomjerao iz godinu u godinu baš kao i sadašnji premijer **Aleksandar Vučić** građanima Srbije bolji standard. U tom kaleidoskopu sjećanja izgubilo se ne samo precizno određenje datuma kada se što zbilježilo nego i sam smisao priče o Kazalištu, koja je iz spomenute epopeje već odavno prešla u trakavicu.

PUT U NUTRINU ZDANJA

I kakve sad sve to veže ime s **Augustinom Jurigom**? Pa takve što je negdje na prijelazu između prošle i ove godine na internetu objelodanio ono što je najvećem dijelu Subotičana nepoznato. Objavio je, naime, Juriga 158 fotografija o počecima izgradnje (novog) Kazališta u razdoblju od 2007. do 2011., precizirajući tako već u startu odgovor na pitanje »kada je ono...?«. Međutim, prije no što kažemo što se otkriva nakon *guglovanja* na *augustinjuriga.com*, recimo i jednu zanimljivost: niti jedna fotografija ne svjedoči rušenju starog zdanja Kazališta. Znajući Jurigu, vjerujem da će o tome jednom prilikom i sam govoriti, pa da za sada ostanemo na tome.

Ono što je autor na internetu ponudio predstavlja ne samo upoznavanje s fazama gradnje nego i svojevrсни put u nutrinu zdanja u kom su se nekoć igrale predstave. Ima, naime, jedan dio u kom Kazalište podsjeća na ostatke nekakve srednjovjekov-

ne utvrde. Skadra, primjerice. Ta nutrina – više od svakog uvjeravanja o ruiranosti zdanja – otkriva nam pravo stanje objekta koji je, političkom voljom, najvećim svojim dijelom srušen. Otkriva ta nutrina, i laiku i arhitektu, kako je negdašnji **Rade** sa svojih 300 neimara prije sto šezdesetak godina pristupio gradnji prvobitnog hotela. Iz tih niša za grudi i oči vidi se i prošlost i sadašnjost.

IZ PTIČJE PERSPEKTIVE

Samu gradnju Juriga je otkrio onako kako ju je i želio vidjeti – iz ptičje perspektive. Koristeći se kranom, dočarao nam je ono što sa zemlje ne možemo uočiti: najvećim dijelom pogled na žičano-betonsku skalameriju, ali i mali vidikovac krovova i fasada uže gradske jezgre. Autor nam je dijelom približio i sliku za kojom je požalio i **Géza Kucsera**: fantastičnog prizora koji je nastao nakon rušenja starog, a prije početka gradnje novog objekta. Vidjevši u punom sjaju puno-

ću te praznine, pred bivšim se gradonačelnikom (a vjerujem i mnogim Subotičanima) otvorio horizont velikog trga na kom se svi detalji s okolnih palača vide u svom pravom ruhu.

Ono što se, međutim, iz ptičje perspektive ne vidi, a na što je poznavatelj Juriginog rada navikao, jesu svakako detalji, i to prije svega oni ljudski. Namjesto krupnih kadrova lica, očiju, ruku... ljudi – kojih ima – su na ovim fotografijama prikazani gotovo usputno, kao dio svekolikog ozračja »modernih vremena« koje karakterizira jedno suvremeno gradilište. Znajući, međutim, Jurigu i znajući da ponuđene fotografije čine tek dio od dvadesetak tisuća snimaka, koliko ih je za četiri godine napravio, uvjereni smo da će i ljudi u nekom drugom izboru doći više do izražaja. Bili u kabinetima ili na gradilištu, oni su ti od kojih ovisi hoće li se gradnja nastaviti i kojim tempom. Neki od njih – poput mlade Gojkovice – u Skadru već su podnijeli žrtvu.

Z. R.

Investicije u Nazoru

SOMBOR – HKUD-u *Vladimir Nazor* iz Sombora osiguralo je oko 400.000 dinara za svoje projekte na natječajima Pokrajinskog tajništva za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova, tajništva za regionalni razvoj i lokalnu samoupravu te tajništva za sport i omladinu. »Tim sredstvima kupljena je video oprema s prijenosnim računalom, video bimom i zvučnicima. Kupljeni su i radijatori koji su omogućili priključenje naših prostorija na plinsko grijanje, pa smo tako dobili prostor u kome planiramo organiziranje raznih edukativnih radionica. Za naše 'lađare' koji sudjeluju na Maratonu lađa na Neretvi osigurali smo avans za plaćanje izrade neretvanske lađe«, kaže predsjednik HKUD-a *Vladimir Nazor* **Mata Matarić**.

Z. V.

Kulturna suradnja Pule i Sombora

SOMBOR – Predstavnici Grada Sombora i nekoliko somborskih ustanova kulture razgovarali su prošlog tjedna s gradonačelnikom Pule **Borisom Miletićem** o suradnji Sombora i Pule. »Istarska županija duži niz godina uspješno surađuje s Vojvodinom, što se najbolje ogleda kroz, sada već, tradicionalne 'Dane Vojvodine u Istri' te 'Dane Istre u Vojvodini'. Međutim, do sada se nismo susreli na ovaj način, pa smatram da je ovo prilika da se razmjene međusobna iskustva i predstave kulturne scene i Pule i Sombora«, rekao je Miletić.

»Na teritoriju oba grada žive narodi različitog etničkog podrijetla i vjerskog opredjeljenja i to je ono što ove gradove čini bliskima i posebnima. Nadam se da ćemo u budućnosti surađivati i da ćemo biti ponositi na rezultate koji ostaju iza nas«, kazao je tijekom razgovora gradonačelnik Sombora **Saša Todorović**.

Neposredan povod za posjet Puli bilo je održavanje Svetosavske akademije koja je održana u Istarskom narodnom kazalištu.

Z. V.

Cro art na izložbi nizozemskih majstora

BUDIMPEŠTA – Članovi HLU *Cro art-a* su sredinom mjeseca organizirano posjetili izložbu djela nizozemskih slikara iz XVII. stoljeća, predvođenih **Rembrandtom** u budimpeštanskom Muzeju lijepih umjetnosti. Riječ je o veoma značajnoj izložbi u europskim okvirima.

»Vratili smo se s vrlo lijepim dojmovima. Osim te izložbe, obišli smo i stalni postav te galerije. Također, obišli smo i baziliku sv. Stjepana te crkvu Matije na Budimu. Program je organiziran u sklopu redovitih aktivnosti *Cro arta*, koji podrazumijeva obilaske muzeja i galerija u drugim gradovima«, kaže **Josip Horvat**, predsjednik udruge *Cro art*.

Audicija u Lemešu

LEMES – HBKUD *Lemeš* je prošle subote ugostio dramsku skupinu HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora s komedijom *Audicija*. Suradnja ovih dvaju KUD-ova godinama unazad je plodna.

Predstava je rađena po tekstu **Matije Poljakovića**, a režiju potpisuje **Ljilja Markovinović**. U komadu igraju stari članovi, veterani amaterskog glumišta uz pojavljivanje par novih članova što je težnja

društva da u što skorije vrijeme obogati dramski sastav novim, mladim snagama.

Ovo je treće prikazivanje predstave, a u planu su gostovanja u Hercegovcu (Hrvatska), Sonti i Petrovaradinu.

Ž. Z.

Upis novih članova u STO

SUBOTICA – U tijeku je upis novih članova u Subotički tamburaški orkestar (STO). Svi zainteresirani to mogu učiniti i večeras (petak, 30. siječnja) u dvorani broj 3 u Novoj općini u Subotici, u terminu od 18.30 do 19.30 sati.

Marin bal u Lemešu

LEMES – HBKUD *Lemeš* organizira tradicionalni *Marin bal* koji će biti održan u subotu, 7. veljače, u Domu kulture u Lemešu. Okupljanje gostiju je u 19.30 sati a kulturno-umjetnički program počinje u 20 sati. U cijenu ulaznice od 1600 dinara, uključen je lemeški juneći paprikaš i piće tijekom cijele večeri. Goste očekuju tombola, *ples srca* i fancy u ponoć, a za dobro raspoloženje pobrinut će tamburaški ansambl *Ruže* iz Subotice. Rezervirati mjesto, te dobiti dodatne informacije, moguće je do 3. veljače na brojeve telefona 063/1184050 (**Marko Vilić**) ili 063/7172043 (**Marija Bagi**).

Ž. Z.

Radio drama Bunjevački blues na HR1

ZAGREB – Nakon kazališne inscenacije, komad *Bunjevački blues* nastao prema književnom tekstu **Tomislava Žigmanova**, snimljen je u formi radio drame u produkciji Hrvatskog radija, odnosno njihova Dramskoga programa. Drama će biti emitirana na prvom programu Hrvatskoga radija (HR1) u dva dijela: 31. siječnja i 7. veljače, obje večeri s početkom u 18 sati i 5 minuta.

Redateljica je **Vedrana Vrhovnik**; dramaturg: **Vlatko Dulić**; skladatelj: **Pere Istvančić**; glazbeni urednik: **Maro Market**; ton majstor: **Dubravko Robić**; urednica programa: **Lada Martinac Kralj**.

Glume: **Vlatko Dulić**, **Nina Erka Svrtan**, **Boris Svrtan**, **Dražen Bratulić**, **Dražen Kuhn**, **Ivana Buljan Legati**, **Goran Grgić**, **Suzana Nikolić**.

Internetska stranica Hrvatskoga radija je www.radio.hrt.hr.

Poziv za Liru naivu 2015.

SUBOTICA – Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri Katoličkom društvu za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* Subotica upućuju poziv za trinaesti susret pjesnika Vojvodine pod nazivom *Lira naiva 2015*. Zainteresirani pjesnici trebaju poslati 3-5 svojih pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u zbirci. Pokrajinski susret pjesnika *Lira naiva 2015* bit će održan 30. svibnja ove godine u Zemunu.

Pjesme i prijavu (s kraćom biografijom te fotografijom/portret), u wordu, treba poslati do 10. 4. 2015. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili putem elektroničke pošte na adresu: katarina.celikovic@gmail.com.

Detaljnije informacije mogu se dobiti putem telefona broj +381/64-211-3186.

GALERIJA DR. VINKO PERČIĆ U SUBOTICI

Značajno mjesto na regionalnoj mapi suvremene umjetnosti

O d 2006. otkako je odlukom gradskih vlasti postala samostalna ustanova kulture, u subotičkoj Galeriji dr. Vinko Perčić, uz prezentaciju različitih aspekata legata, priređeno je oko 40 izložbi suvremenih vizualnih umjetnika iz ex-yu regije, od kojih su neki veoma priznata imena koja su, između ostalog, predstavljali svoje države na najvećim međunarodnim manifestacijama poput *Venecijanskog biennala* ili *Documente* u Kasselu. Osim što je ovdašnjoj publici približila »duh vremena«, Galerija je tako postala i značajno mjesto na regionalnoj mapi suvremene vizualne umjetnosti. Kako među umjetnicima, koji u sve većem broju žele izlagati u ovom prostoru ili se pak rado odazivaju pozivu, tako i među stručnom javnosti.

O svemu navedenom svjedoči i ugledna *Politikina* nagrada za 2014. godinu, koja je pripala **Balintu Szombathyju** za izložbu *Bili smo heroji* čiji je koproducent, uz Modernu galeriju *Likovni susret*, bila upravo Galerija dr. Vinko Perčić.

»*Politikina* nagrada gospodinu Szombathyju za izložbu u kojoj smo mi bili koproducenti smatramo u određenom smislu i potvrdom naših dosadašnjih aktivnosti, profesionalnog pristupa te kao potporu postavljene baze djelovanja«, kaže **Spartak Dulić**, ravnatelj Galerije dr. Vinko Perčić.

RAZVOJNI MODEL

Ciljevi i zadaci ove Galerije su čuvanje, odnosno izlaganje kolekcije umjetničkih djela legata dr. **Vinka Perčića**, kao i pratećih programa autora likovnih i audio/

S izložbe Balinta Szombathyja

U ovoj godini očekuju nas izložbe nezavisnog stripa istočne Europe, Gorana Trbuljaka, Igora Kordeja, Ilije Šoškića i Maje Rakočević-Cvijanov

vizualnih suvremenih umjetnosti. »Galerija se u proteklih osam godina profilirala i kao prostor za prezentaciju suvremene umjetnosti. Publika i stručna javnost takve su sadržaje izuzetno dobro prihvatili, te je Galerija postala jedna od značajnijih ne samo u gradu nego i na državnoj, pa i regionalnoj razini. Strategija rada Galerije, u smislu isključivo »stalnog postava«, mogla bi biti moguća da su djela umjetnika iz kolekcije dr. Perčića kao što su **Dürer, Rembrandt, Goya, Manet, Renoir, Degas, Cezanne, Gauguin, Toulouse Lautrec, Matisse, Picasso, Kokoschka, Chagall, Miro, Moore, Vasarely** i druga, ostala u Subotici. A dugoročna se strategija nije mogla definirati isključivo u smjeru dijela legata koji je ostao u Subotici. Smatrao sam, da »spuštanje« kriterija, uzimajući u obzir dugogodišnju kolekcionarsku aktivnost gospodina Vinka Perčića, ne može biti interes građana Subotice, ali i ovdašnje hrvatske zajednice, budući da je Hrvatsko nacionalno vijeće Galeriju proglasilo ustanovom kulture od posebnog značaja za očuvanje, unapređenje i razvoj kulturne posebnosti i očuvanje

nacionalnog identiteta hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji. Isto tako, propitivanje polja različitih modernih i suvremenih umjetničkih praksi nije dovoljno zastupljeno u ovom gradu. Stoga sam postavio model rada Galerije u smjeru njenog razvoja, bazirajući se upravo dijelu Perčićeva legata koji se nalazi u *Klovičevim dvorima* u Zagrebu, gdje se prezentacija različitih umjetničkih praksi definira kao »razvoj i nadogradnja«, navodi Dulić.

IZLOŽBE U 2015. GODINI

Govoreći o planovima za 2015. godinu, Dulić navodi kako je planirano pet izložaba. »Uskoro, 20. veljače, gostuje izložba nezavisnog stripa istočne Europe (www.comixconnection.eu), kustosice **Beate Wild**, u realizaciji *Muzeja europskih kultura nacionalnih muzeja Berlina*. Planiramo izložbu poznatog hrvatskog umjetnika **Gorana Trbuljaka**, čiji se rad odvija u više medija – od filma, likovnih umjetnosti, videa, fotografije, konceptualne umjetnosti i proširenih medija. Također, dolazi nam i proslavljeni hrvatski strip crtač **Igor Kordej**, potom tali-

jansko-crnogorski konceptualni umjetnik i performer **Ilija Šoškić** koji je, veoma zanimljivo, poznavao **Pasolinija** i koji je autor serije fotografija pod nazivom *Devet sati nakon snimljenih nakon što je pronađeno mrtvo tijelo toga redatelja*. Za *Noć muzeja* planiramo izložbu subotičke kiparice **Maje Rakočević-Cvijanov**«, navodi Dulić.

Gradskim proračunom, Galerija dr. Vinko Perčić je za ovogodišnje programe dobila 250.000 dinara, što je mali iznos imajući u vidu tehnički i financijski aspekt organizacije izložaba suvremene umjetnosti. »Dio sredstava uspijevamo dobiti apliciranjem na razne natječaje. Primjerice, prošle godine smo na taj način privukli dodatnih 40 posto sredstava za program. Također bih napomenuo, da sam i sam kao umjetnik prisutan na regionalnoj umjetničkoj sceni te da temeljem te vrste kontakata uspijevam kod nas organizirati izložbe renomiranih autora«, kaže Spartak Dulić.

Rad ove ustanove kulture možete pratiti na internetskoj stranici www.galerijapercic.com kao i na njihovom Facebook profilu.

D. B. P.

GODIŠNJA SKUPŠTINA KPZH ŠOKADIJA IZ SONTE

Prioritet radovi na Šokačkom domu

Redovita, 13. godišnja skupština KPZH Šokadija održana je u subotu, 24. siječnja, u prostorijama Šokačkog doma u Sonti. Izvješće o radu u razdoblju između dvije skupštine prezentirao je tajnik **Igor Jakšić**, a po njegovim riječima moglo se uraditi i više, međutim, kao i kod većine subjekata kulture, osobito u ruralnim sredinama, financije su ograničavajući čimbenik.

Predsjednik udruge **Zvonko Tadijan** je prezentirao program rada za 2015. godinu, uz napomenu da daljnji radovi na Šokačkom domu moraju biti prioritet. »Većina urađena realizirana je uz

nih projekata, pa i na tom planu moramo biti vrlo konstruktivni. Paralelno s navedenim, moramo maksimalno pojačati i rad po sekcijama. Opredijelili smo se za izobrazbu svojih kadrova, pa su tako neke od seminara već prošli **Maja i Filip Kuruc**, te **Maja Andrašić**, a svakako ćemo se truditi da ih pohađaju i dalje, kako bi stekli uvjete za dobijanje licenci«, rekao je među ostalim Tadijan.

Skupština je usvojila i prijedlog UO-a o dodjeli nagrada i zahvalnica, dugogodišnjem članu i donatoru **Stanku Krstinu** i posthumno, **Stipanu Lukiću**. Pored uobičajenog dnevnog reda, jedna

najminimalnije troškove, uz puno dragovoljnoga rada članova i simpatizera. Tijekom naredne građevinske sezone u produžetku kuće bi trebali dozidati još jednu prostoriju i dovršiti poslove na unutarnjem uređenju, kako bi definitivno prvu fazu doveli u uporabno stanje. Na taj način bismo stvorili uvjete za predstavljanje Sonte sa svim etnološkim, kulturološkim i arhitektonskim odlikama. Ne smijemo zanemariti ni ulogu Šokačkog doma u prekograničnoj suradnji, niti u suradnji s domaćim institucijama, poput Departmana za geografiju novosadskog PMF-a. Današnji sustav financiranja nam nameće izradu ozbilj-

točka se odnosila na izbor novoga člana Upravnog odbora. Od četvero predloženih kandidata, tajnim glasovanjem za novoga člana UO-a izabrana je **Jelena Erdeši**.

Po završetku službenog dijela skupštine vlč. **Josip Kujundžić** je blagoslovio Šokački dom i poželio uspješan završetak radova, kako bi se stvorili uvjeti za druženja ljudi dobre volje pod njegovim krovom. Nazočnima se obratio i predsjednik Savjeta MZ **Željko Dekan** s pozdravima u ime Savjeta i u ime predsjednika općine Apatin dr. **Živorada Smiljanića**.

I. A.

Žudnja za kulturom

Poput redova za ulje ili benzin iz devedesetih – tako su opisani prošlotjedni, nezapamćeno dugi redovi ljudi koji su htjeli doći do znatno jeftinijih karata (100 i 200 namjesto 1.200, 800, 700 i 500 dinara) za predstave Jugoslovenskog dramskog pozorišta (JDP) u Beogradu.

Oduševljenje ovim nesvakidašnjim prizorom podijelili su ljudi iz svijeta kazališta i kulture. Glumica **Anita Mančić** je izjavila kako su redovi ispred JDP-a »praznik za glumce« te »dokaz da u Srbiji žive ljudi koji imaju duhovne potrebe i cijene umjetničko stvaranje«.

Redatelj **Gorčin Stojanović** je ocijenio kako je ovo »vrlo prijatno saznanje da je Beograd pun obrazovanog i senzibilnog svijeta i vrlo je neprijatno da taj svijet očigledno ne može sebi priuštiti doći na predstavu kad poželi, i to zbog cijena karata koje u redovitoj prodaji nisu ni 10 eura.«

Vršitelj dužnosti ravnatelja Jugoslovenske kinoteke **Radoslav Zelenović** je rekao da redovi »samo pokazuju koliko je srednji sloj podnio teret tranzicije i reformi, ali opet nije izgubio želju za kulturnim sadržajima«.

Međutim, ima i drugačijih tumačenja ove »žudnje za kazalištem i kulturom«. Po nekima, iza svega leži dobar marketing, po kojem je JDP inače poznat (sjetimo se samo njihove prošlogodišnje kampanje *Drama u taksiju*). Neki od građana su u komentarima na internetu naveli kako će ovaj slučaj izazvati kontra efekt kada se cijene vrate u normalu, neki ga okvalificirali frazom »kruha i igara«, neki otišli možda čak i predaleko usporedivši pomamu s *Dafinom*. Čini se također da u obzir nije uzeto to da kazališta, kao ustanove s nemalom infrastrukturom, i inače bilježe solidnu posjećenost u odnosu na neke druge segmente kulturnoga života.

Cijene ulaznica za kazalište u drugim gradovima su niže u odnosu na prijestolničke teatarske kuće, ali su niže i zarade. Stoga postoji vjerojatnoća da bi se sličan primjer (ako takvih akcija bude) desio i u drugim sredinama.

Kako god gledali na ovu priču, ne može se zaobići činjenica da živimo u društvu u kojem, osim ovakve »kulturne«, ima podosta i one elementarne gladi (u Srbiji je trenutačno preko 35.000 korisnika narodne kuhinje, a procjenjuje se da je broj gladnih dvostruko veći). No, ipak nije loše kada kultura, makar i u kontekstu »zimске rasprodaje«, dođe do glavnih vijesti.

D. B. P.

PODUNAVSKI ČUVARI IKAVICE

Govor za sva vremena

*Ikavica se u šokačkom Podunavlju koncem prošloga stoljeća očuvala zahvaljujući upornosti onih koji su je rabili u svakodnevnoj komunikaciji * Danas na očuvanju ikavice aktivno rade i subjekti kulture hrvatske nacionalne zajednice i pojedinci*

Osnivanjem Hrvatskog kulturnog društva *Vladimir Nazor* početkom 2009. godine započinje nacionalno buđenje i kulturni preporod preostalih tristotinjak Hrvata. Ova udruga svake godine organizira književno-pjevačku manifestaciju *Večer ikavice: Ikavica – govor hercegovačkih, bosanskih, dalmatinskih, ličkih, šokačkih i bunjevačkih Hrvata*.

Ikavski govor, ili ikavica, jedno je od neknjiževnih narječja hrvatskog jezika je po izgovoru *jata* kao glasa *i*. U raznim inačicama najčešći je tip materinskog govora kod zapadnog novoštokavskog, te slavonskog šćakavskog dijalekta, koje u velikoj većini govore Hrvati. Šokački Hrvati govore ikavicom stare akcentuacije, nastalom prije XIV. stoljeća, a bunjevački Hrvati u svojem govoru rabe ikavicu novije akcentuacije, nastalu u kasnijem razdoblju. Kao jasan jezični trag najvećeg prostranstva srednjovjekovnoga hrvatskoga kraljevstva, raznoliki ikavski govori mozaički su rašireni od Trsta do Subotice. Sve do današnjih dana i to najčešće u vrlo čistom obliku, ikavski govori očuvani su i među hrvatskim iseljenicima u prekomorskim zemljama. Na prostorima bačkog Podunavlja ikavica je u posljednjoj četvrtini prošloga stoljeća bila u velikoj opasnosti od nestanka. Bilo je aktualno više načina tihe asimilacije, od potpune zabrane uporabe u školama, do perfidnog stvaranja klime izrugivanja onima koji su ju javno rabili. Povećanje broja uposlenih u velikim tvornicama dovelo je i do pojačanih migracija iz sela u gradove, a samim tim i do velikih izmjena u govoru migranata. No, u nekoliko sela poput Sonte, Monoštora, dosta dugo i Berega, ikavica se ipak očuvala, zahvaljujući upornosti onih koji su ju rabili u svakodnevnoj komunikaciji unutar svojih obitelji. Osnivanjem kulturno prosvjetnih udruga hrvatske nacionalne zajednice u podunavskim selima početkom XXI. stoljeća rad na očuvanju ikavice institucionalizira se putem utemeljenja pojedinih manifestacija. U ovaj segment uključuju se i mladi i djeca, a sve aktivnosti se zapisuju i snimaju, tako da će trag o ikavici ostati zauvijek sačuvan.

DIVANIM ŠOKAČKI

Veliki dio monoštorskih Šokaca svoju šokačku ikavicu i danas čuva u svakodnevnom govoru, kako u svojim obiteljima, tako i u međusobnoj komunikaciji. Mladi momci i cure koji vole i čuvaju svoju ikavicu stasavaju i u tom duhu odgajaju još mlađe. Upravo ovakav odnos prema materinskoj *riči* najbolji je garant da će njihov prepoznatljivi govor

posvećena berbi grožđa i *pudarenju*. Organizacijom ove manifestacije *Bodrog* daje nemjerljiv doprinos očuvanju identiteta šokačkih Hrvata u Monoštoru. »Mislim da je naša udruga ovom manifestacijom ispunila svrhu svojega postojanja, a to je očuvanje našega identiteta. Pozvali smo i goste, Šokce s obiju strana Dunava, kako bismo čuli i drugačiju ikavicu od monoštorske. Naše postojanje i naš identitet

»Svima je danas jasno da nestankom autentičnog govora nestaje i nacionalni identitet određene grupacije. Iako našu sončansku ikavicu čuvamo kroz rad svih sekcija, ovaj natječaj smo pokrenuli kako bismo kroz poetski izričaj pokazali svo bogatstvo, sve sličnosti i sve razlike našega šokačkoga govora od sela do sela. Osobito me raduje što su kroz ove godine sudionici bili, osim pučkih pjesnika u pokušaju i oni koji su već

onalnoga identiteta, ova udruga svake godine organizira književno-pjevačku manifestaciju *Večer ikavice: Ikavica – govor hercegovačkih, bosanskih, dalmatinskih, ličkih, šokačkih i bunjevačkih Hrvata*. »U Srbiji ima nekoliko subetničkih skupina Hrvata, a dobar dio njih govori ikavicom. Bunjevci i Šokci su taj govor relativno dobro sačuvali u rudimentarnom obliku do današnjih dana. U Srijemu, koji je do prije stotinjak godina bio

ČUVARI IKAVICE

Načinu očuvanja tradicije, točnije očuvanja govora, mogu poslužiti i društvene mreže. Dokaz je grupa *Čuvari ikavice*, oformljena na društvenoj mreži Facebook. Njezin idejni tvorac i koordinator rada je **Ivan Andrašić** iz Sonte. Početkom treće godine postojanja grupa broji više od 970 članova. Pristupaju joj štovatelji ikavice iz Srbije, Hrvatske, BiH, Slovenije, Makedonije, Crne Gore, ali i iz cijele Europe, te iz prekomorskih zemalja – USA, Kanade, Australije i Novog Zelanda. »Želio sam da vidimo i osjetimo sve sličnosti i razlike hercegovačke, bosanske, ličke, dalmatinske, šokačke i bunjevačke ikavice. Očekivao sam da će nas u grupi biti dvadesetak i da će to biti nešto poput našeg debatnog kluba, ali već za nekoliko dana imali smo stotinjak članova, a uskoro očekujem i tisućitog člana. Mnogi naši iseljenici kažu da im je nezamisliva jutarnja kava bez pogleda na novosti u grupi«, kaže osnivač *Čuvara ikavice* Ivan Andrašić.

živjeti i dalje. Na očuvanju starinskog lokalnog govora aktivno radi i članstvo Kulturno umjetničkog društva Hrvata *Bodrog*. U tu svrhu utemeljili su manifestaciju *Divanim šokački*. »Idejni tvorac naše manifestacije bio je današnji predsjednik *Bodroga* **Željko Šeremešić** još prije desetak godina. Zamisao je bila da jednu večer i simbolički posvetimo našoj ikavici, da se ona i institucionalno čuje u Monoštoru. Sve je počelo od čitanja pjesama pjesnika iz sela, izvedbom skečeva pisanih ikavicom, starim zaboravljenim jelima i slično, nastojali smo okupiti sve kojima je ikavica u srcu, peru i na usnama, kako bismo i mlađe generacije naučili *divanit*«, kaže **Anita Đipanov**. Poput ostalih manifestacija i ova je doživljavala promjene. U posljednje dvije godine ove večeri su tematske. Prva je bila posvećena Dunavu, kao glavnoj odrednici života Monoštoraca, s posebnim osvrtom na minula vremena. Prošlogodišnja je

nije upitan dokle god svakodnevno rabimo naš šokački govor, ne čekajući samo prigode poput manifestacije *Divanim šokački*«, kaže predsjednik *Bodroga* **Željko Šeremešić**.

ZA LIPU RIČ

Očuvanju šokačke ikavice u Sonti znatno doprinosi KPZH *Šokadija* kroz redoviti rad svih svojih sekcija, poglavito dramske, literarne i recitatorske. Njihova kulturna manifestacija, *Šokačko veče*, utemeljena 2001. godine, održava se u studenome, posljednje subote prije blagdana Svete Kate. Pored izvornog narodnog stvaralaštva domaćina i gostujućih udruga, te pojedinaca iz Vojvodine i Hrvatske, u sklopu manifestacije *Šokadija* organizira književni natječaj *Za lipu rič*. Uz pokroviteljstvo *Hrvatske riječi* i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata dodjeljuju se nagrade za pet najboljih neobjavljenih pjesama pisanih šokačkom ikavicom.

afirmirani i koji su bogato zastupljeni u mnogim zajedničkim, pa i samostalnim zbirkama poezije«, kaže predsjednik *Šokadije* **Zvonko Tadijan**.

VEČER IKAVICE

Prije raspada SFRJ u Stanišiću je živjelo više od 1.000 Hrvata, koloniziranih poslije II. svjetskog rata. Osim dalmatinskih Hrvata, u Stanišiću su od prije živjeli i bunjevački Hrvati podrijetlom iz Mađarske. Poput mnogih sela s ovih prostora, zbog djelovanja velikosrpskih ekstremista početkom ratnih devedesetih i Stanišić je pretrpio etničko čišćenje. Po dostupnim podacima u razdoblju od 1991. do 1995. iz Stanišića je protjerano blizu 700 Hrvata. Osnivanjem Hrvatskog kulturnog društva *Vladimir Nazor* početkom 2009. godine započinje nacionalno buđenje i kulturni preporod preostalih tristotinjak Hrvata. Uz spoznaju da je govor jedan od najbitnijih elemenata očuvanja naci-

ikavski, ovaj govor je zaboravljen. Smatrali smo potrebnim podsjetiti na činjenicu da je ikavica najrašireniji govor Hrvata, kako bismo kod ljudi probudili svijest o njezinu značaju za nacionalni identitet i potrebi očuvanja tog narodnog blaga. Jedan od načina je održavanje književnih večeri i mnogi to danas rade. Kako u Vojvodini nije bilo manifestacije na kojoj su zastupljeni svi ikavski govori, smatrali smo da ikavicu treba prezentirati upravo na taj način i da drugi trebaju čuti za to bogatstvo. Mislim da su rezultati realizacije ove ideje vidljivi, jer se u našu manifestaciju uključio veliki broj udruga. Ponosni smo na činjenicu da je na prošlogodišnjoj Večeri ikavice kako u svojstvu sudionika, tako i na razini predstavnika, više od trećine hrvatskih udruga bilo na jednom mjestu, što je najbolji pokazatelj dobre suradnje hrvatskih udruga«, kaže predsjednik HKD *Vladimir Nazor* **Ivan Karan**.

K. P.

BLAGDAN OBRAĆENJA SVETOG PAVLA

Proštenje u Paulinumu

Na blagdan obraćenja sv. Pavla, 25. siječnja, Subotička biskupija proslavila je svoga zaštitnika. Istoga dana obilježen je i Dan škole, Biskupijske klasične gimnazije i sjemeništa Paulinum, kao i proslavljeno proštenje u sjemenišnoj kapeli koja je posvećena svetom Pavlu.

Dvojezičnu svetu misu predvodio je subotički biskup mons. **Ivan Penzeš** uz koncelebraciju rektor i ravnatelj Paulinuma mons. **Josipa Mioča**, vlč. **Josipa Vogrinca** i mons. **Marka Forgića** koji je ujedno i duhovnik u sjemeništu. Na početku misnog slavlja subotički biskup blagoslovio je novu sliku obraćenja svetoga Pavla, koja je postavljena kod oltara u kapelici, koju je izradio bivši sjemeništarac.

Po primjeru sv. Pavla

Propovijed na hrvatskom jeziku održao je mons. Marko Forgić koji je između ostaloga govorio o tri poziva. O pozivu Joni proroku, o Isusovom pozivu učenicima, te o Isusovom pozivu Savlu koji je po obraćenju dobio ime Pavao. »Bog i nama šalje pozive, hoćemo li mi

živjeti spavajući, nezainteresirano, ili ćemo i biti topla srca, oduševljeni za ono što nam Bog govori? Ali i životom to pokazivati? Jesmo li takvi? Bog nas baš na to zove, da svjedočimo sve ono što je dobro protiv grijeha. Možemo li mi to?« zapitao je propovjednik i dodao da su svi vjernici, kršćani pozvani na svojim mjestima svjedočiti o dobroti i ljubavi. »Vidimo naše obitelji. Dragi Bog je stvorio obitelj, ustanovio muškarca i ženu da budu u zajednici s djecom. Danas je veliki napad na obitelj. Nema više časti u obitelji imati više djece. Bog ne želi da se ljudi ubijaju, da bude rat između rođenih i nerođenih. To je strahoviti rat. Ne treba nas čuditi rat između rođenih. Tko su oni koji trebaju govoriti protiv grijeha i zla? To smo svi mi. Jesmo li mi spremni reći Gospodine tko si? Što želiš od mene? Evo spreman sam i u smrt ići. Jesmo li mi kršćani spremni, moralni, poštteni? Ako jesmo to treba pokazati. Danas je previše negativnosti. Kad se nešto pozitivno dogodi onda to ljudi gledaju u čuju i nevjerici«, istaknuo je mons. Forgić i podsjetio kako je sveti Pavao od progonitelja postao progonjen te je naveo njegov primjer služenja Bogu, na koji se svi trebamo ugledati i ne sramiti se toga da smo djeca Božja. Ne sramiti se biti majke i očevi, muževi i žene u braku. Da se ne sramimo biti djeca naših roditelja, nego da u svome okruženju poput svetoga Pavla svojim primjerom zadivimo druge za Isusa.

Kernu vatikansko priznanje

Kao i prijašnjih godina, učenici ove biskupijske gimnazije za kraj misnog slavlja priredili su prigodan program koji se sastojao od recitacija i instrumentalnih točaka. Nakon toga subotički biskup mons. Ivan Penzeš uručio je vatikansko priznanje za laike *Za Crkvu i papu Imre Kernu*, zamjeniku direktora Fonda za kapitalna ulaganja Vojvodine, kao zahvalu za brigu o vjerskim i crkvenim objektima.

Ovoj svečanosti pored učenika, profesora gimnazije, roditelji učenika te vjernika grada Subotice prisustvovali su i predsjednik Skupštine Vojvodine **István Pasztor**, konzul Republike Mađarske u Subotici dr. **Takács László**, gradonačelnik Subotice **Jeno Maglai**, savjetnica gradonačelnika **Marija Kern Sólya** i član gradskog vijeća grada Subotice zadužen za obrazovanje **Blaško Stantić**.

Ž. Vukov

FOTO VIJEST

Zajednička molitva kršćana grada Subotice

U subotu, 24. siječnja u crkvi Isusa Radnika u Subotici održana je zajednička molitva predstavnika kršćanskih Crkava grada Subotice. Molitvena osmina za jedinstvo kršćana završena je u nedjelju, 25. siječnja, na blagdan obraćenja svetoga Pavla.

Foto: A. A.

VIJESTI

Ponovno radi sat na
Senčanskoj crkvi

Nakon više od tri desetljeća sat na tornju crkve sv. Jurja u Subotici, (Senčanske crkve) ponovno radi. Sat je kako je i planirano postavljen na rekonstruiran i obnovljen toranj. Novi mehanizam za sat nabavljen je sredstvima vjernika ove župne zajednice.

U susret blagdanu

Sveti Blaž ili sveti Vlaho bio je, prema kršćanskoj predaji, liječnik i veliki prijatelj siromaha i bolesnika. Gotovo se ništa ne može sa sigurnošću reći o njegovu životu. Blagdan Svetog Blaža (Vlaha), biskupa i mučenika, slavi se 3. veljače. Mučenik sv. Blaž rodio se u ondašnjoj Maloj Armeniji kojom je upravljao Rim. Narod i svećenstvo su ga izabrali za biskupa nakon smrti njegova prethodnika. Dioklecijan je za vrijeme svoje vladavine proglasio u rimskom carstvu opći progon kršćana. Taj progon se nastavio i za vrijeme Licinija. Za to vrijeme sv. Blaž se skrivao po planinama Kapadokije. Za svoj dom izabrao je osamljenu i tamnu pećinu iz koje je oprezno izlazio samo noću dijeliti utjehu mučenim i nesretnim kršćanima. Bog mu je dao moć da postane prijatelj divljim zvijerima. One su mu donosile hranu, a on ih je za uzvrat liječio. O blagdanu Sv. Blaža svake se godine po crkvama dijeli blagoslov grla. Svećenik s dvjema svijećama pristupi vjerniku i moli: »Po zagovoru sv. Blaža, biskupa i mučenika, oslobodio te Bog od bolesti grla i svakog drugog zla!« Blagoslov se temelji na prastarj predaji po kojoj je sv. Blaž svojim blagoslovom spasio dječaka kome je u grlu zapela riblja kost.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

U svim vremenima vješti govornici pokušavali su narod pridobiti za svoje političke ili vjerske stavove. Njih ne odlikuje samo znanje nego i umijeće govorništva, za koje je potreban i talent i vježba. Isto takvo umijeće govorništva potrebno je i propovjednicima kako bi svojim nastupom oduševili slušače za Božju poruku, kako bi tu poruku rastumačili tako da vjernicima postane razumljiva te da Božju riječ prihvate i žive. Poput propovjednika ili učitelja vjere i Isus je prenosio Božju poruku, ali drugačije od njih. Njegov nastup otkrivao je njegov identitet.

ISUSOV NASTUP

Na samom početku prikaza Isusovog javnog djelovanja evanđelist Marko opisuje njegov nastup u sinagogi u Kafarnaumu (usp. Mk 1, 21-28). Namjera mu je bila pokazati da Isus nije obični židovski pismoznanc. Pošto su čuli njegovo naučavanje ljudi su bili »zaneseni njegovim naukom«, jer su prepoznali da on govori »kao onaj koji ima vlast, a ne kao pismoznanci« (Mk 1, 22). Pismoznanci su samo tumačili Božju riječ, a Isus je nastupao sa sviješću neposrednog odnosa s Bogom, što je njegovoj riječi davalo snagu i uvjerljivost. Naposljetku, on sam bio je Riječ, on nije bio samo onaj koji tumači, nego onaj koji donosi nauk. Iako su ga suvremenici zvali Rabbi, tj. Učitelju, njegovi slušatelji od samog su početka

Snaga Isusovog
nauka

bili svjesni da je riječ o »novom i silnom nauku« (Mk 1, 27).

Istina je da su mnogi u njemu najprije prepoznali proroka, jer je prenosio Božju riječ kako su to činili starozavjetni proroci. Međutim, ne samo da su kasnije prepoznali razliku između njega i proroka, pismoznanc a učitelja, nego su bili zaneseni njegovim naukom, jer on nastupa s posebnom vlašću koju ovi nemaju. Njegovo poslanje ne može se usporediti s proročkim, ono je potpuno drugačije od svega što su ljudi do tada susreli i čuli. Stoga ga je stalno pratilo pitanje: »Tko je ovaj?« (usp. Mk 4, 41).¹

Svojim nastupom Isus je otkrivao svoj identitet. Otkrivao je da on jeste onaj koji ima vlast, da je on onaj kojeg su najavili proroci, otkrivao je da je on ispunjenje davnog obećanja kojeg je Bog dao Mojsiju: »Proroka, kao što sam ja, iz tvoje sredine, od tvoje braće, podignut će ti Jahve, Bog tvoj: njega slušajte!« (Pnz 18, 15). Iako nisu u njemu odmah razaznali onog u kojem su ispunjena Božja obećanja, oni koji su otvorena srca slušali njegov nauk, prepoznali su da u njemu nije samo Božji prorok, nego nešto mnogo više, zato su ga nasljedovali. Tko god je iskreno prišao da čuje Isusovu riječ, ta riječ je dotakla njegovo srce i dogodilo se obraćenje, dogodilo se čudesno ozdravljenje, oslobađanje od zloduha i sl. Sve je to privlačilo narod k njemu, tako da je među njegovim nasljedovateljima bilo raznih profila ljudi. Međutim, oni koji nisu otvorena srca prilazili i slušali njegovu poruku odbijali su u njemu prepoznati onog koji je veći od proroka. Zatvorili su oči svoga srca te nisu

¹ Usp. Ivan DUGANDŽIĆ, *Osluškujući riječ*, Zagreb, 2008., 114-115.

u njemu mogli vidjeti ništa više doli onog koji propovijeda drugačije nego drugi pismoznanci, pa su ga optužili da krši zakon.

ISUS I DANAS NAUČAVA

Isus i danas naučava »kao onaj koji ima vlast«. On nam i danas svojim naukom otkriva tajne Božjeg kraljevstva i nudi nam to isto kraljevstvo. No, on ne galami po trgovima, ne više s televizije, niti ga ima po novinama. Ali, zato su u medijima prisutni neki drugi govornici koji zovu i nude, koji znaju obećati ono što narodu treba. U toj gun-guli ponuda, govornika i učitelja, lažnih proroka, Isus ostaje po strani. On zove s propovjedaonica crkava, ali tamo sve manje ljudi odlazi, doziva iz Svetog pisma, ali je sve manje onih koji ga čitaju. Želi dotaći srca djece, mladih i odraslih kroz vjeronauk i župne kateheze, ali oni sebi pronalaze zanimljivije sadržaje. Tako naš narod koji se predstavlja kao kršćanski to polako prestaje biti. Kako kršćanin može biti onaj koji ne pristaje uz Krista? Jer, vjera nije običaj, a sakramenti nisu kulturno nasljeđe, nego susret s Bogom po kojem dopuštamo Bogu da djeluje u našem životu.

Da bi u pluralističkom okruženju u kojem živimo čuli i prepoznali Isusa kao našeg Učitelja koji naučava kao »onaj koji ima vlast« moramo ga željeti čuti, prihvatiti ga otvorena srca, tražiti ga i željeti ga susresti. Moramo prihvatiti ono što on naučava, u potpunosti, a ne selektivno pristupati njegovom nauku. Oni koji su prihvatili njegov nauk u potpunosti i sebe su u potpunosti promijenili, poput carinika i grešnika iz evanđelja.

GODIŠNJA SKUPŠTINA HKPD TOMISLAV IZ GOLUBINACA

Pripremaju se mačkare

Izborna skupština Hrvatskog kulturno prosvjetnog društva *Tomislav* iz Golubinača održana je u nedjelju, 25. siječnja, u vjeronaučnoj dvorani župe sv. Jurja. Nakon izbora radnog predsjedništva zapisničara i ovjerača zapisnika, predsjednik društva **Vlada Čačić** zahvalio je svima na potpori koju pružaju društvu. Ocjenjujući prethodni period uspješnim predsjednik je upoznao prisutne o najznačajnijim aktivnostima u proteklom periodu i istaknuo dobru suradnju s općinskom upravom i župom sv. Juraj u kojoj društvo i sprovodi svoje aktivnosti.

O radu društva govorili su voditelji odjela – **Anica Čačić** voditeljica folklornog odjela govorila je o nastupima društva u prethodnoj godini, istaknula problem manjeg broja članova u mlađim uzrastima te da je folklorni odjel ujedinio više uzrasta i posvetio se obradi golubinačkih običaja i najavila obradu pokladnih običaja. O glazbenom odjelu **Laza Jovanović** voditelj mlađeg tamburaškog orkestra izvijestio je prisutne o aktivnostima i probama tamburaškog sastava, a uspjehe sportskog odjela predstavila je **Anita Žanić** koja je istaknula da se malonogometna ekipa s turnira po Srijemu uglavnom

vraća kao jedna od najboljih.

Financijsko izvješće podnio je rizničar **Ivan Radoš** koji je upoznao prisutne sa prihodima i troškovima društva u proteklom periodu, istaknuvši da se većina sredstava dobiva na natječajima, te je prisutne upoznao s planom rada za ovu godinu.

Izabran je novi Upravni i Nadzorni odbor. Za predsjednika Upravnog odbora izabran je **Vlada Čačić**, dopredsjednika **Igor Gašparović**, a tajnika **Ivan Radoš**. Za predsjednika Nadzornog odbora izabran je **Pavle Borčić**.

O predstojećim aktivnostima – golubinačkim mačkarama

koje će se održati od 13 do 15. veljače govorili su **Vlada Čačić** i **Ivan Radoš** koji su zamolili članove da pomognu u organiziranju ove manifestacije.

Golubinački župnik vlč. **Vjekoslav Lulić** je istaknuo svoje zadovoljstvo suradnjom društva i župe, a najmlađi tamburaški sastav predstavio se s nekoliko skladbi i pokazao nazočnima zašto je najbolji dječji orkestar u Vojvodini i Srbiji.

I. R.

MONOŠTORSKI PČELARSKI DANI

Korisne edukacije

Pčelarstvo je od ranije vrlo unosne djelatnosti, danas postalo zanimanje ljubitelja ovih vrijednih insekata i prirode, a ekonomska dobrobit od ovoga posla na gospodarstvu je uglavnom sporedna. Osim gospodarstvenih uvjeta, veliki problem stvaraju i patogeni, te pesticidi koji se koriste u poljoprivredi, za tretiranje usjeva. O ovim i sličnim temama, razgovaralo se u nedjelju, 25. siječnja, tijekom šesnaestih po redu Monoštorskih pčelarskih dana, u organizaciji pčelarske udruge *Pčela Monoštor*. Pedesetak gostiju na početku skupa pozdravio je predsjednik udruge – **Marin Šuvak**, a zatim je riječ ustupio **Tatjani Mrdalj**, predsjednici pčelarskog udruženja iz Sivca. Ona je govorila o odredbama koje se tiču administriranja i davanja za socijalno i mirovinsko osiguranje. **Janos Balint** – predavač i pčelar praktičar iz Zrenjanina održao je korisnu edukaciju pod nazivom *Radovi na pčelinjaku za uspješno zimovanje i proljetni razvoj pčela*. Prisutni su mogli čuti i primjene iskustva i znanja koja se tiču kvalitetnog uzgoja pčela i proizvodnje meda na obiteljskim pčelarskim gazdinstvima. Uz monoštorske pčelare, skupu su prisustvovali i gosti iz Apatina, Zrenjanina, Subotice, Bezdana, Odžaka i Sivca.

Z. M.

RASPIŠANI NATJEČAJI U

Srijemskoj Mitrovici

Gradsko vijeće grada Srijemska Mitrovica, raspisalo je natječaj za dodjelu sredstava nevladinim organizacijama s područja grada Srijemska Mitrovica za 2015. godinu sa pozicija: 194 dotacije nevladinim organizacijama – udruženja građana s ukupno predviđenim sredstvima od 11.500.000 dinara i pozicija 195 – dotacije ostalim neprofitnim institucijama iz oblasti kulture, a ukupno predviđena sredstva za natječaj su 500.000,00 dinara. Prijave na natječaj mogu se preuzeti na sajtu grada www.sremskamitrovica.org.rs

Šidu

Općina Šid raspisala je natječaj za prijavu projekata u kulturi koji se financiraju i sufinanciraju iz općinskog proračuna općine Šid u 2015. godini. Odlukom o općinskom proračunu za 2015. godinu osigurana su sredstva za financiranje programa i projekata iz oblasti kulture i umjetnosti koji su od značaja za općinu Šid, a koji svojim kvalitetom doprinose afirmaciji umjetničkog i kulturnog stvaralaštva. Pravo na natječaj imaju udruge i organizacije u kulturi, koje su registrirane na teritoriju općine Šid i drugi subjekti u kulturi, osim ustanova kulture čiji je osnivač općina Šid. Projekt mora biti realiziran najkasnije do 31. prosinca tekuće godine, a prijavu na natječaj s potrebnom dokumentacijom potrebno je dostaviti zaključno do dana 3. veljače na adresu općinske uprave Šid, Komisiji za dodjelu sredstava za programe i projekte iz oblasti kulture Šid, Karađorđeva broj 2.

S. D.

HRVATI U BEOGRADU (IV. DIO)

Piše: dr. sc. Mario Bara

Uspon Beograda u prijestolnicu

Srbija se od početka XIX. stoljeća, kroz ustanke i pritisk međunarodne javnosti, postupno počela osamostaljavati od Turske, dok je svoje stvarno međunarodno priznanje dobila 1878. godine na Berlinskom kongresu. Knez **Mihajlo Obrenović** je 1841. godine preselio prijestolnicu iz Kragujevca u Beograd što je potaklo razvoj grada i njegovu modernizaciju. Mlada država imala je potrebu za stručnim kadrovima koji su se mogli samo djelomično zadovoljiti iz vlastitih potencijala zbog čega u nju dolaze brojni obrazovani građani iz Austrije (kasnije Austro-Ugarske) Srbi i pripadnici drugih naroda Monarhije, tako i Hrvati. Porast broja katolika u Kneževini Srbiji (do kraja stoljeća broj katolika se popeo na 10.000), prvenstveno u Beogradu, nametnuo je potrebu da se uredi katoličko crkveno pitanje. Inicijativu za sklapanje konkordata dao je 1851. godine biskup **Juraj Strossmayer**, apostolski administrator u Srbiji. S knezom **Aleksandrom Karađorđevićem** susreo se 1852. godine u Beogradu, no nastojanja da se katolicima dodijeli sloboda vjeroispovijesti, kao i kasnije interpelacije austrijskog konzula u korist katoličke crkve, teško su bile primljene. Zakoni o vjerama donijeti 1853. jamčili su dominantan položaj pravoslavne crkve. Ostalim kršćanskim konfesijama bile su priznate slobode, ali su bile pod jakim nadzor političke vlasti. Pregovori su zapadali u teškoće zbog kontrole na katoličkom crkvom u Srbiji kao i pitanja mješovitih brakova (npr. vladar Mihajlo Obrenović bio je oženjen katolkinjom, groficom **Júliom Hunyady**), podizanja katoličke crkve u Beogradu, školstva itd. **Ilja Garašanin**, ministar vanjskih poslova smatrao je da katolički svećenik u Beogradu

Josip Pančić

treba biti podanik srpske države i da je pod jurisdikcijom bosanskog biskupa (tada još uvijek pod vlašću Turske). Katolička crkva je odbijala takve prijedloge, a cijelo to razdoblje vjernici nisu imali dušobrižnike. Grad je u to vrijeme (1867.) imao 25.000 stanovnika. Strossmayer je 1868. osobno pohodio Beogradu i podijelio svetu potvrdu tamošnjim katolicima. Ponovno ih je pohodio 1886. srpskih državljana katolika bilo je malo, živjeli su uglavnom u Beogradu dok su većinu katolika činili strani državljani, najviše austro-ugarski. Broj katolika srpskih državljana porast će s teritorijalnim širenjem Srbije na jug. U Beogradu je u to vrijeme živjelo preko 5.000 katolika, za čije je potrebe postojala samo jedna kapelica u zgradi austrougarskog poslanstva.

DOSELJAVANJE KNJIŽEVNIKA, UMJETNIKA, STRUČNJAKA I VOJNIH ČASNIKA

Beograd, i Srbija privlače u tom razdoblju (iz različitih razloga, ekonomskih, političkih, bjegunce i dr.) pripadnike hrvatskog naroda iz Južne Ugarske (**Kalor Milodanović** iz Subotice), Dubrovnika (**Matija Ban**, **Medo Pucić**), krajeva teritorijalno bližih Kraljevini Srbiji (npr. iz Bosne i Hercegovine), pa

Đuro Horvatić

i Hrvatske. Pojedinci su postizali izuzetne karijere. **Josip Pančić**, podrijetlom iz Hrvatskog primorja, najveći je dio života proveo u Srbiji i postao je prvi predsjednik Srpske kraljevske akademije. U cilju modernizacije svoje vojske Srbija je dovela, zaslugom Ilije Garašanina, veći broj krajiških časnika iz Hrvatske poput Đure Horvatića, Antonija Oreškovića i drugih. **Đuro Horvatić** istaknuo se u srpsko-turskom ratu kada je bio glavnom komandujući timočko-moravske vojske u činu potpukovnika, kasnije napreduje u čin pukovnika i generala, postaje diplomat i vojni ministar. **Antonije Orešković** bio je osobna veza između kneza **Mihajla Obrenovića** i biskupa Strossmayera, aktivno je radio na pridobivanju austrijskih časnika za prelazak u Srbiju. U srpsko-turskim ratovima 1876. – 1878. Orešković je bio načelnik štaba i zastupnik komadanta vrhovne komande srpske vojske. U srpskoj vojsci je napredovao do čina pukovnika, a umro je u Beogradu 1906. godine. Poslije mira s Bugarskom u novi kabinet Milutina Garašanina kao ministar vanjskih poslova ušao je general **Dragutin Franasović**, koji je bio katolik (jedan mu je stric bio i kanonik.) i po roditeljima podrijetlom

iz Dalmacije. Franasović je na kraljevo inzistiranje 1886. potaknuo još jedan krug pregovora sa Strossmayerom i Rimom oko postizanja konkordata. Iako nije bilo pravilo, zauzimanjem visokih položaja u društvu primitka, istaknuti pojedinci iz Hrvatske, odnosno hrvatskih etničkih područja, često su prihvaćali i srpsku nacionalnu svijest. Pritom taj proces nije bio jednoobrazan, neki su prihvaćali pravoslavlje (npr. Kalor Milodanović), dok su neki ostajali katolici (npr. Dragutin Franasović).

BLIZINA GRANICE I ZEMUNA

Austrofilaska orijentacija Srbije krajem XIX. stoljeća pogodovala je porastu broja austrougarskih građana na njezinom teritoriju. Taj porast najvidljiviji bio je u Beogradu. Krajem XIX. stoljeća bilo ih je nekoliko tisuća u Beogradu. Blizina granice i susjednog Zemuna srpskoj prijestolnici, omogućava žive veze na tom prostoru. Beograd na prijelazu XIX. na XX. stoljeće privlači brojne stručnjake, političke nezadovoljnike, bjegunce, novinare, umjetnike. Među njima su bile i poznate osobe hrvatskog političkog i kulturnog života **Antun Gustav Matoš**, **Stjepan Radić**, **Augustin (Tin) Ujević**, **Ivan Meštrović**, **Ivo Vojnović** i drugi. Pojedinci među mladom hrvatskom inteligencijom zagovaraju jedinstvo Hrvata, Srba i ostalih južnih Slavena, npr. Tin Ujević u godinama pred Prvi svjetski rat dolazi u Beograd gdje agitira protiv Austro-Ugarske. Broj katolika je 1910. godine narastao u Srbiji na približno 12.000 od kojih su većinu činili strani državljani (Austro-Ugarske), a više od polovice tog broja u Beogradu koji je u to vrijeme imao oko 90.000 stanovnika.

(Preuzeto sa sajta Hrvatskog nacionalnog vijeća)

MOJ ODGOVOR NA TEKST: NEDOBRONAMJERNO DIZANJE TENZIJA

Prst na čelo!

U pismu **Ladislava Suknovića** i **Ljubice Vuković-Dulić**, koje je upućeno vašoj redakciji i štionicima *Hrvatske riječi*, ima netačni tvrdnji i prejudicirani stavova, s nakanom: osobno ukaljat ugled meni, **Alojziju Stantiću**. Bez obzira na posljedice ovakog mog reagiranja svjestan sam da će moje pojavljivanje u ovom tjedniku postat upitno.

Izgleda da su gosp. Suknović i gđa Vuković-Dulić tili pripisat meni i ono čega nema u mojim tekstovima, nit mi je bila nakana nedobronamjerno dizat tenziju. Nije ovo prvi put da se kogod iz vrhuške naše zajednice okomi na mene i omalovaži el ismije moj učinak. Do sad na tako obraćanje nisam odgovarao, al sad posli ovog teksta moram ukratko kazat ko sam i šta sam. Nisam tikva brez korena rekli bi naši stari.

Zato sam napiso ulomak iz onog šta sam primetnio priko glave tj. čime sam se bavio u mom bogatom životu. Nuz učenje u škuli znanje sam upotpunjavo i samoobrazovanjem. Životom sam obuvatio salaše i život salašara, od druge polovice 30-ti g. prošlog vika, a radni vik sam po prirodi posla proveo u dodiru sa salašima i našom ikavicom.

Sarađivo sam i sarađujem s više etnologa, od koji su mi **Beszédes Valéria**, **Milana Černelić** i **Branko Čupurdija** najviše pomogli uobličiti teme o salašima i životu salašara. U tom

su mi pomagali i povisničar umjetnosti **Bela Duranci** i **Andrija Kopilović**. **Beszédes Valéria** mi je madžarskom literaturom pomogla prilozima obogatit naše narodne adete npr. uloga položaja, cripulju, bradača i dr.

Plodove moji istraživanja i doživljaja prikazo sam na znanstvenim skupovima etnologa na koje sam bio pozvan u Subatici, Senti, Osijeku, Baji, Bácsalmás-u, Kecskemét-u. Mnogi moji tekstovi su objavljeni u zbornicima s tih skupova. Nikoliko radova su mi prevedeni na madžarski jezik. Do sad sam citiran u više znanstveni radova (posli deset više ih ne brojim). Autor sam tri knjige i koautor monografije *Dužijanica*. Recenzent sam knjigama: dr. **Mišo Mandić**: *Priče sa bunjevački salaša* i **Beszédes Valéria**: *Csikéraiak vakköz*.

U novinama i časopisima objavio sam više od hiljadu članaka, nuz brojne nastupe na televiziji, u radio emisijama i skupovima sa stručnim predavanjima. Spremam se za objavu spisa sa temom: *Volarov posljednji hojs-ho-hoo*. Na tisak mi čeka knjiga *Božić na salašu*. Samouk sam fotoamater u c/b tehnici, pčelario sam na autobusu s 80-ak košnica; moja struka je ekonomist sa Više ekonomskole škole, radio sam na održavanju i prometu poljodilski strojeva; u Subotici sam bio dvadesetak godina ravnatelj odeljka poznate trgovinske tvrtke iz Zagreba di sam bio i sudionik i tumač u pregovorima posla među-

narodne trgovine s poslovnim partnerima iz Madžarske; imam vojni čin rez. kapetana; 50-ak g. bio sam športski ribolovac u Dunavu, Tisi i u brojnim bačkim dolovima i kanalima, itd. U tim aktivnostima stečeno znanje pomoglo mi npr. u opisu zemunice, surduka, žitne jame, bivakovanja i dr.

U svim oblastima pisanja surađujem sa znanstvenicima, stručnjacima: **Andrija Peić** za ratarstvo, **Vasa Isakov** za stočarstvo, **Grgo Tikvicki** za veterinarstvo itd.

Jeto vam i za razmišljanje jel je korektno napisat da se moje pisanje temelji ponajprije na vlastitom iskustvu (dičim se salašarskom školom života), da »dugo pamtim« (zašto vam je to podrugljivo: opaso sam 86-tu g., Bogu fala), da imam prekomjernu želju pisati i podilit svoje znanje s drugima bez provjere i razgovora s etnologima. Po čemu ste to zaključili, kad niste sa mnom razminili ni jednu suvislu rečenicu el u kojem bi tekstu našli povoda za to. U manjku činjenica mašili ste se za pakost.

Da, pišem. Pišem i o onom o čem do sad nije pisano pa dopunjujem: o zemunicama, salašima, atovima, surduku, dolovima, trnjini, laciji, risu, cripulji itd.; čeka u redu bradač, volar i ujarmljivanje volova... itd. Obaško ističem što smo s **Lazom Vojnić Hajduk** na *Takmičenju risara* u okolnim državama mi prvi pokazali odjeder i u jednom danu i na jednom mistu razvoj žetve žita od srpa

do kombaja. Skupili smo i u radu pokazali kosačicu, samovezačicu, prvobitni traktor i vršidbu s kaslom (vršalicom). Prosudite dal naredani učinci vride makar trunku divljenja el su za nipođaštavanje.

To što sam napiso ne svojatam, već ističem kao pomoć u bogaćenju našeg kulturnog blaga. Na etnologima je dal će koristit moje nalaze, pa i otkrića. Želim da i vi gos. Suknoviću i gđo Vuković Dulić, kada dođete u moje godine budete kadri napisat štogod suvislo iz etnologije, da ne ponovite bruku izložbe božićnjaka, čerečenje krmčeta u etno disnotoru. Ako ovako nastavite ko zna šta nas još čeka.

Niste, tj. ne možete osporit tvrdnju o oskrnavljenju (oskrvrnjenju, okaljanju) ugleda božićnjaka. Zauvik ostaje dokaz da je udivanjena izložba božićnjaka nedopušteno izhasnirana, za sjednano isticanje slika od slame – kako bi kazali naši stari: malo ste se okitili tuđim perjem.

U ovom predmetu Suknović i Vuković Dulić izvršili su očigledu zamenu teza. Oni ustvari dižu nedobronamjernu tenziju jel mi osporavaju pravo zalaganja kako bi naša priredba, svaki uradak imo što izvorniji oblik. Zato njim moj prigovor, kritika liči ko u Starom Rimu na prigovor roba patriciju, malom bogu. Vi jeste moćni, zasad. O vama svidochi i svidochiče vaš uradak.

No, zbog zatamljavanja učinka drugi kulturni društava, vašeg (tavankutskog) agresivnog lobija u Zagrebu i čistih pripičenja puta u radu drugim udrugama bunjevački Hrvata, jednog dana ćete proć ko đuga na bunaru. Dotleg prst na čelo.

Alojzije Stantić

Isključivo u svoje ime

Slijedom pojedinih stajališta g. **Alojzija Stantića** koji su objavljeni u *Hrvatskoj riječi*, vezano uz izložbu *Slika od slame i božićnjaka* koja je bila priređena u Etnografskom muzeju u Zagrebu, prosinca 2014. god. gdje je u suradnji s drugima, i Katoličko društvo za kulturu povijest i duhovnost **Ivan Antunović** bilo jedan od suorganizatora, ovim putem

želimo ponajprije naglasiti zadovoljstvo što smo zagrebačkoj publici mogli predstaviti različite vlastitosti bunjevačkih Hrvata. Uvažavajući različita stajališta i mišljenja, želimo istaći da g. Stantić u tekstovima koje je objavio u *Hrvatskoj riječi*, nije nastupao u ime Društva, čiji on nije član, nego isključivo u svoje ime.

Iskustvo ove izložbe i oduševljenosti koju su pokazali posjetitelji Etnografskog muzeja, govori o zainteresiranosti za bogatstvo naše tradicije. Vjerujem da ćemo i nadalje kroz ovakve i slične prigode moći drugima prikazati bogatstvo naše baštine, čiji je g. Stantić zasigurno vrsni poznavatelj, vrijedni sakupljač i zapisivač.

U ime Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost Ivan Antunović Ivica Ivanković Radak, tajnik

Baka Ljubičine torte

masa prilično vrela. Ali čini se da to ovoj baki nije bio problem, čak njeni najbliži kažu, da je vremenom na dlanovima izgubila osjećaj za toplo, tako da je taj postupak radila bez problema.

OSTALE SU SAMO USPOMENE

Nijedan blagdan u obitelji Darabašić kada se okupe svi, roditelji, djed, baka, pradjed Paun, djeca, snahe, unuci, ne prođe bez podsjećanja na nekada lijepa vremena u Gibarcu, gibaračke svadbe, druženja, a posebice na vrijednu baka Ljubicu i njene prekrasne torte, bez kojih nije mogla proći nijedna svadba pogotovo u selu Gibarcu. I dok se obitelj prisjeća tih vremena, tada u šali svi govore, kako nitko nije uspio naučiti praviti ukrase za torte od pokojne bake. Tome se protivi jedino njen unuk **Željko** koji kaže da je baka jedino njemu otkrila recept. I probao je doduše, za sinovljev rođendan napraviti tamburu od ušećerene mase. Naravno nitko od članova obitelji tada nije smio biti u kuhinji, jer je ljubomorno čuvao recepturu. Ne možemo reći da mu nije uspjela, a čak i ruže koje je tom prilikom napravio, ličile su na baka Ljubine. Ipak, one sjajne crvene, žute, ljubičaste, bile su specifične i najljepše bakine, iako to njenom unuku nismo smjeli direktno priopćiti. Bilo kako bilo, u djed Paunovoj škrinji, ostalo je pregršt stvari, uspomena na baka Ljubicu i njene prelijepe torte. Mnogi i danas u cijeloj šidskoj općini spominju ovu baku i sjećaju se njenih slastica: torti, korpica, puslica od bjelanjaka i šećera, slanih kifli, krafni, koje su samo Gibaračke snahe znale itekako dobro umijesiti. U ovom selu šidske općine, ostalo je još samo nekoliko gibaračkih baka, poneka *snaša*, koje nastoje očuvati tradicionalnu gibaračku kuhinju, ali torte poput baka Ljubičinih još nitko nije uspio napraviti. Ostale su samo uspomene na torte i ovu baku, pogotovo drage njenim unucima i praunucima, koje je im je redovito pripremala za sve svećane prigode.

Suzana Darabašić

Umnoštvo starih fotografija, jednog od najstarijih Gibarčana, djeda **Pave Darabašića** svima poznatijeg kao djeda Pauna, pronašla sam jednu fotografiju koja je bila okačena na njegovom zidu kako bi ga svakodnevno, sada već davno usnula baka, promatrala i podsjećala na sretne mladenačke dane u Gibarcu.

Ta fotografija me je potakla da nešto više napišem o njoj. Na slici je baka **Ljubica Darabašić**, koju već više od deset godina čuvaju anđeli na nebu, a koja je svima sigurna sam, pogotovo Gibarčanima, ali i mnogima u okolici i u Hrvatskoj, ostala u lijepom sjećanju prije svega što je važila za marljivu i vrijednu ženu, požrtvovanu i dragu majku i baku i prabaku, uspješnu kućanicu i povrh svega majstoricu u pravljenju torti za svaku priliku. Ali nisu njene torte bile poznate samo po dobrom okusu, nego i po izgledu i po samo njoj svojstvenim ukrasima. Ukrašavala ih je baka

Ljubica raznim cvjetovima, ružama, mladencima, golupčićima, koje je izrađivala od šećera i prehrambenih boja, po specijalnom receptu samo njoj poznatom.

NEOTKRIVENI RECEPT

I zaista, rijetko koja svadba je mogla proći u šidskoj općini bez baka Ljubičine torte. A zna se kakve su se torte nekada pravile u Gibarcu, od brašna, jaja, puno čokolade, maslaca, šećera i upravo takve su bile najljepše svima, jer su bile najčvršće i pogodne za sve vrste ukrašavanja. Međutim, znala je baka Ljuba izraditi i drukčije oblike, ne samo obične ovalne, četvrtaste i okrugle. Bile su to torte i u obliku srca, zatim na kat pa i više katova, a jedna od najpoznatijih njenih torti je Janje torta. Imala je baka Ljubica jedan poseban kalup u obliku janjeta od kojeg je našalost ostao samo jedan dio (koji ja danas ljubomorno čuvam), pa nije

više moguće izraditi takvu tortu, ali i da se može, sigurno nikada ne bi bila poput njene. A pravila je ova vrijedna baka i male korpice, od oraha i maslaca i također ih ukrašavala malim cvjetićima posebno dekorativnim, koje su žene iz Šida i okolice, često kod ove bake naručivale. Ali recept za ukrase za tortu baka Ljubica nije odala nikome. Trudili su se mnogi izraditi ruže od šećera poput njenih, ali rijetko kome je to polazilo za rukom. Njeni najbliži kažu da je u izradi baka Ljubičinih ruža, bila posebno važna najprije vještina, spretnost, kreativnost i naravno mašta, ali ono zbog čega su njene ružice bile posebne, bio je visoki sjaj na njima. Kako kažu baka Ljubičini unuci, da bi se postigao takav efekt sjajnih ružica i ukrasa, bilo je potrebno mijesiti i razvlačiti vrelu ušećerenu masu dugo, dugo sve dok se ne postigne maksimalan sjaj. Prilično težak proces, s obzirom na to da se moralo raditi dok je ušećerena

Zašto? Kako? Molim?

Pipi Duga Čarapa

Ima li netko tko nije čuo za Pipi Dugu Čarapu? Sigurna sam da ste svi čuli za nju, ovo vam ujedno može i biti ideja za *Hrckov maskenbal*. Možete se prerusiti baš u Pipi Dugu Čarapu, evo zanimljivih podataka, o njoj.

Pipi Duga Čarapa ili cijelim imenom (kojeg vjerojatno niste znali) Pippilotta Viktualia Rullgardina Krusmynta Efraimsdotter Långstrump je zapravo naj-

poznatiji izmišljeni lik švedske spisateljice za djecu **Astrid Lindgren**. Knjige o Pipi Dugoj Čarapi prevedene su na 92 različita jezika. 1940-ih godina kada su izdane knjige, Pipi se mogla doživjeti kao kontroverzna: ona je bila najjača djevojčica na svijetu, imala je pjegice i crvene pletenice koje stoje uspravno, proturiječila je odraslima i bila je neodgojena. Živjela je bez roditelja u kući zvanoj *Villa Villekull*, a zajedno sa svojim pjegavim konjem Lilla gubben i majmunom Gospodinom Nilssonom. Njena mama je na nebu, otac Efraim Langstrump je kralj crnaca na otoku Kurrekurreduittön u južnom moru, a ona ima vreću punu zlatnika.

U zimu 1941. godine 7. godišnja kćer Astrid Lindgren bolovala je od pneumonije i rekla je svojoj majci da želi čuti priču o Pipi Dugoj Čarapi. Lindgren je počela pričati priče i ove priče su oduševile i **Karin** i njene prijatelje. U ožujku 1944., kada se Lindgren nije mogla kretati jer joj je stopalo bilo povrijeđeno, počinje zapisivati priče o Pipi. Kćer Karin je za svoj 10. rođendan dobila ove priče na poklon. Pošto ju je prvo odbila izdavačka kuća *Bonniers förlag*, knjigu izdaje kuća *Rabén & Sjögren* u studenome 1945. Slijedile su još dvije knjige i nekoliko kraćih priča i slikovnica.

Hrckov maskenbal

Hrckov maskenbal, XII. po redu, bit će održan točno za tjedan dana, 6. veljače, u dvorani Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* u Subotici. Još uvijek imate vremena osmisliti originalan kostim, a možete se i dogovoriti s prijateljima i skupa praviti masku.

Početak je u 17 sati, čekamo Vas!

Strastveni šahist

Na izgled miran, povučen i zamišljen dječak **Aleksandar Mojzeš** odličan je učenik šestog razreda OŠ *Bratstvo-Jedinstvo* u Lemešu. Nije čudo što je zamišljen, kad se u njegovoj glavici svakodnevno povuče na stotine šahovskih poteza. Strastveni mladi šahist niže sve veće uspjehe u svojoj uzrasnoj skupini, ali ne zaostaje niti za starijima od sebe.

Aleksandru treba nova polica za medalje i pokale

OD IGRAČKE DO MEDALJE

Od najranijeg djetinjstva Aleksandar je pokazivao zanimanje za brojeve pa je onako iz dosade naučio tablicu množenja. Interesiranje je pokazivao i za društvene igre, pa je preko karata, domina, puzzli, sudoku i mnoštva drugih na red jednog dana stigao i šah. »Kupila sam mu dječji plastični šah, ne sluteći koliku će to pažnju i interesiranje probuditi u njemu te da će upravo to postati važna stavka u njegovom pa i našim životima«, kazala je mama **Jelena Mojzeš**, prisjećajući se prvih postavljanja figura i osnovnih poteza koje mu je znala pokazati. Od tog momenta satisfakcija malog istraživača na polju šahovske ploče bila je svakodnevno više puta pobijediti majku, što i nije bilo teško, dodaje Jelena. Kada su roditelji uvidjeli kolika je okupiranost šahom angažirali su se ne bi li pronašli nekoga tko bi ispitao nije li to samo prolazna dječja pobuda. Sakupljali su literaturu i obavljali razgovore s lokalnim šahistima sve dok nisu otišli u posjet sadašnjem Aleksandrovom treneru FIDA **Josipu Dekiću** iz Berega. Već par godina unazad jednom tjedno rade na usavršavanju tehnika što od samog početka daje vidljive

rezultate. Prvu pobjedu Aleksandar je neočekivano zabilježio sa svega sedam godina na lemeškom turniru kada je igrao protiv iskusnih igrača. Na svakom turniru na kojem je uzeo učešće bilježi rezultat od prvog do trećeg mjesta u prosjeku, a mnogobrojni pokali i medalje već odavno su prevazišli za to namijenjenu policu.

MNOGOBROJNE NAGRADE I PRIZNANJA

U okviru dječjeg tjedna 2011., kao učenik drugog razreda na turniru u Šantiću u konkurenciji osnovnoškolaca do 8. razreda osvojio je prvo mjesto, a tri godine poslije 2014., ponovno bilježi isti rezultat. U Crvenki na turniru *Jó pajtás* 2011., osvaja treće mjesto, a u Ruskom Krsturu godinu kasnije osvaja prvo mjesto. Na turniru *Mini Jugoslavije* 2012., u konkurenciji osnovnoškolaca do 8. razreda osvaja prvo mjesto, a iste godine sudjeluje i na Europskom školskom prvenstvu u Novom Sadu gdje osvaja šesto mjesto kao drugi najbolji sudionik iz Srbije. Tri puta je sudjelovao na turniru *Ja sam za šah* u Čantaviru i osvojio 2012. prvo mesto, a 2013., i 2014., treće mjesto. Na Memorijalnom pozivnom šah turniru mladih *Branko Bogovac* u neslužbenom Mini prvenstvu Srbije u ubrzanom šahu 2013., zabilježio je poziciju prvoplasiranoga.

Tijekom 2014., sudjelovao je turniru IPA programa prekogranične suradnje Segedin-Senta i na oba susreta osvojio drugo mjesto. Zatim u Bajmaku na *Šahovskom turniru prijateljstva* osvojio je prvo mjesto, a u okviru dramskog memorijala *Antun Aladžić* u Lemešu na seniorskom šah susretu osvojio je treće mjesto. Jednu od posljednjih pobjeda zabilježio je za vrijeme proteklog zimskog raspusta u Vrbasu na XXII. Festivalu mladih šahista Vojvodine gde je u kategoriji dječaka do 14 godina u konkurenciji 16 sudionika zauzeo drugo mjesto. U Vrbasu na susretima 2011. – 2013. tri puta bilježi treće mjesto. Redovito sudjeluje na prvenstvima Sombora u konkurenciji seniora na Sombor open turniru koji je 2014. u čast preminulog lemeškog predsjednika šah kluba *Lemeš* preimenovan u Memorijal Dragana Miličevića i bilježi najbolju do sada tamo ostvarenu poziciju, osmo mjesto. Uzeo je učešće na četiri Vojvođanska kadetska prvenstva s dva druga i dva treća mjesta.

ODLUČIJUĆI POTEZI

Sada ga već svi ljubitelji intelektualnog sporta prepoznaju, a ostat će upamćen kao mališan koji je skromno držeći za ruku jednog od roditelja posjećivao mnoge turnire i hrabro povlačio odlučujuće

poteze topa i kraljice. Po riječima oca **Ferenca** finansijske prilike su te koje ga sputavaju pa nije u mogućnosti sudjelovati na udaljenijim susretima. Još uvijek nema dovoljno razumijevanja za ovu vrstu sporta pa samim tim niti sponzora. Na samom početku obilazili su mnoge ustanove, tvrtke uspijevali prikupiti sredstva barem za putni trošak, međutim vremenom su ostali i bez podrške, a uz sve to otac je ostao nezaposlen. Ono što ih veseli i raduje jeste priznanje Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Republike Srbije koje je u plan natjecanja i smotri učenika za 2014./2015. školsku godinu uvrstilo šah. To je veliki pomak i nada za budućnost.

PLANOVI ZA BUDUĆNOST

Ove godine u rujnu bit će održano Europsko, a u Grčkoj u listopadu Svjetsko prvenstvo u šahu. Za razliku od dosadašnjih destinacija to je relativno blizu, ali ipak dovoljno daleko da zahtjeva veće finansijsko ulaganje na koje nisu u mogućnosti odgovoriti.

Aleksandar nastupa ispred šahovskog kluba *Bezdan* i velika mu je podrška kako finansijska tako i moralna **Istvan Mazak**, predsjednik kluba. Također, rado zaigra i za domaći klub *Lemeš*, a kaže da mu je najveće zadovoljstvo pobijediti protivnika uvijek drugom tehnikom. Dnevno pored redovitih obveza prema školi odigra 20-tak partija. Kada nema s kime onda igra s računalom ili preko interneta s drugim šahistima. Želja mu je jednoga dana postati što bolji šahist.

Željko Zelić

PETAK
30.1.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
 10:10 Svjetski biseri: Radžastan - Nasljeđe Maharadža, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz (5), talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Boja strasti, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan: Neobična gozba
 13:40 Labirint
 14:25 Ekumena
 14:55 Pozitivno
 15:20 Kulturna baština:
 15:35 Znanstveni krugovi
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:02 Odmori se, zaslužio si
 18:37 Iza ekrana
 19:00 Javna stvar
 19:30 Dnevnik 2
 20:10 Ciklus James Bond: Samo za tvoje oči, britansko-američki film
 22:20 Noćna kavana: Hrvatska naivna umjetnost
 23:20 Široka cesta, američki film - Filmski maraton
 00:50 Filmski maraton
 02:15 Filmski maraton
 03:55 Svaki dan dobar dan
 04:25 Ekumena
 04:55 Vijesti iz kulture
 05:02 Jezik za svakoga (R)
 05:12 Što vas žulja?
 05:42 Hrvatska uživo
 06:22 Sve će biti dobro

06:30 Najava
 06:35 Campi Campi
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat - Uhvati korak: Jadranska plesna zona - Jug
 09:30 Puni krug
 09:50 Školarci obavještajci, serija za djecu
 10:18 Degraasi, serija za mlade
 10:40 Indeks
 11:10 Village Folk
 11:20 Rijeka Moselle: Od izvora do ušća - Od Trieria do Koblenza, dokumentarna serija
 12:10 Phil Spencer - Tajni

agent za nekretnine, dokumentarna serija
 13:05 Ubojstvo, napisala je
 13:55 Willow, američki film
 16:00 Školski sat - Uhvati korak: Jadranska plesna zona - Jug
 16:30 Puni krug
 16:45 Juhuhu
 17:45 Briljanteen
 18:30 Glee, serija
 19:15 Uređujte nadahnuto
 19:45 Smoćnica u vrtu
 20:10 Lijek za bol: Priča o Marku Sandmanu, glazbeno-dokumentarni film
 21:40 Umorstva u Midsomeru
 23:15 Zločinački umovi
 00:05 Duhovi, serija
 00:55 Sjena sumnje, američki film (R)
 02:25 Phil Spencer - Tajni agent za nekretnine
 03:12 Noćni glazbeni program

07:10 RTL Danas, (R)
 07:50 Virus attack, animirana serija
 08:05 Tenkai vitezovi, animirana serija
 08:35 Timon i Pumbaa, animirana serija
 09:00 Pomorska ophodnja, akcijska kriminalistička serija (R)
 10:05 Pomorska ophodnja, akcijska kriminalistička serija (R)
 11:00 TV prodaja
 11:15 Hitna služba, dramska serija (R)
 12:10 Pomorska ophodnja, akcijska kriminalistička serija
 13:05 TV prodaja
 13:20 Pomorska ophodnja, akcijska kriminalistička serija
 14:15 Hitna služba, serija
 15:10 Pet na pet, kviz (R)
 16:00 SP u rukometu: Polufinale, prijenos
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 18:50 SP u rukometu: Polufinale, prijenos
 21:30 Izbrisani - TV premijera, film, triler
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Izbrisani - TV premijera, film, triler
 23:30 Gad, igrani film, akcijski
 01:20 Dr. House, dramska serija
 02:10 Kaos u kući, igrani film, komedija (R)
 03:55 RTL Danas, (R)
 04:15 Kraj programa

SUBOTA
31.1.2015.

07:10 Najava
 07:22 Putem europskih fondova
 07:40 Jahali su na zapad, američki film - ciklus klasičnog vesterna
 09:10 Normalan život
 10:00 Kućni ljubimci
 10:30 Subotom ujutro
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:10 Duhovni izazovi
 13:45 Prizma
 14:35 No Regrets, američki film
 16:23 Potrošački kod
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Snaga volje
 18:05 Manjinski mozaik
 18:25 Lijepom našom: Benkovac
 19:30 Dnevnik 2
 20:05 LOTO 7/39
 20:11 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 21:31 Mamma mia!, američki film
 23:41 Joheunnom nabbeunnom, korejski film - Filmski maraton
 01:46 Jahali su na zapad, američki film - Filmski maraton
 03:06 Subotom ujutro
 04:21 Duhovni izazovi
 04:51 Veterani mira
 05:36 Prizma
 06:21 Lijepom našom: Benkovac

06:34 Najava
 06:39 Biblija
 06:49 Campi Campi, crtana serija
 07:12 Najava
 07:14 Juhuhu
 09:54 Tko će dobiti kuću, kanadski film (R)
 12:10 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
 12:38 Vrtlarska godina, dokumentarna serija
 13:10 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar, dokumentarna serija
 14:15 Ciklus James Bond: Samo za tvoje oči, britansko-američki film
 16:22 Garaža: Soul Radio
 16:52 Puni krug specijal
 17:22 Noćna kavana: Hrvatska naivna umjetnost

18:10 Subotom ujutro
 19:30 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
 20:00 Posljednja pljačka, britansko-francusko-kanadski film
 21:25 Na more!, dokumentarni film
 22:45 Duhovi, serija
 23:40 Večer s Joolsom Hollandom
 00:42 Vrtlarska godina
 01:12 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar, dokumentarna serija
 02:12 Noćni glazbeni program

07:05 RTL Danas, (R)
 07:35 Timon i Pumbaa, 08.25 Aladdin
 08:50 Tenkai vitezovi, animirana serija
 09:15 TV prodaja
 09:30 Najveći hrvatski misteriji, talk show
 10:30 TV prodaja
 10:45 Znatiželjni George, igrani film, animirani
 12:15 TV prodaja
 12:30 Priča o igračkama 2, igrani film, animirani
 14:15 Tri mušketira, igrani film, avanturistički
 16:10 Gol 2: Ostvarenje sna, film, sportska drama
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Gol 2: Ostvarenje sna, film, sportska drama
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Pearl Harbor, igrani film, akcijski/romantični
 23:20 Namještajka, igrani film, kriminalistički
 01:00 Gad, film, akcijski (R)
 02:45 Astro show, emisija uživo
 03:45 RTL Danas, informativna emisija (R)
 04:25 Kraj programa

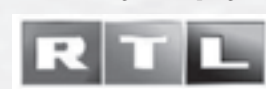
NEDJELJA
1.2.2015.

07:13 Najava
 07:26 Klasika mundi: F.P. Zimmerman i Kraljevski Concertgebouw orkestar pod ravnanjem Bernarda Haitinka
 08:10 Picnic, američki film - Zlatna kinoteka
 10:10 Press klub
 11:00 Velečasni Brown, serija
 12:00 Dnevnik 1

12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Mir i dobro
 15:35 Gospodin Selfridge, serija
 16:25 Vrtlarica
 17:00 Vijesti u 17
 17:45 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 19:30 Dnevnik 2
 20:05 LOTO 6/45
 20:15 Ponos Hrvatske - prijenos dodjele priznanja za 2014. godinu
 22:10 Damin gambit: Ankica Stojanović
 23:05 Lovci na natprirodno
 23:55 Picnic, američki film - Zlatna kinoteka
 01:50 Press klub
 02:35 Nedjeljom u dva
 03:35 Damin gambit: Ankica Stojanović
 04:15 Mir i dobro
 04:40 Reprizni program
 04:50 Plodovi zemlje
 05:40 Split: More
 06:10 Vrtlarica

06:18 Najava
 06:23 Campi Campi
 06:46 Najava
 06:48 Juhuhu
 08:48 Tajanstvene zgode Billyja Owensa, kanadski film
 10:15 Pozitivno
 10:40 Biblija
 10:50 Portret crkve i mjesta
 11:00 Trsteno: Misa, prijenos
 12:40 Majka gnjavatorica, američki film
 14:05 Kruh i peciva Paula Hollywooda, (R)
 14:40 Unajmi me za tango, dokumentarni film
 15:40 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 16:00 Olimp
 16:45 Najbolji hrvatski tamburaši - Nek me pamte gradovi (1.dio)
 17:45 Sad ili nikad, dokumentarni film
 18:20 Village Folk
 18:35 Čudnovate zgode iz prirode
 20:00 Teška vremena, američki film
 21:35 Zvezdani ratovi 6. epizoda: Povratak Jedija, američki film
 23:45 Koncert
 00:45 Majka gnjavatorica, američki film
 02:05 Noćni glazbeni program

U tri riječi - SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!
Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u
Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
 * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

SVE NA JEDNOM MJESTU

ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ "ПОГРЕБНО"
ЈАВНО КОМУНАЛНО ПОДУЗЕЋЕ "ПОГРЕБНО"
TEMETKEZESI KOMUNÁLIS KÖZVÁLLALAT SZABADKA

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
 ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
 DEŽURSTVO 0-24 SATA

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

05.25 RTL Danas, (R)
 05.45 Timon i Pumbaa, animirana serija (R)
 06.35 Aladdin, animirana serija (R)
 07.00 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07.25 TV prodaja
 07.40 Pet na pet, kviz (R)
 08.30 TV prodaja
 08.45 Priča o igračkama 2, film, animirani (R)
 10.30 TV prodaja
 10.45 Pearl Harbor, igrani film, akcijski/romantični (R)
 14.00 SP u rukometu: Utakmica za treće mjesto, prijenos
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16.40 SP u rukometu: Finale, prijenos
 20.00 RTL Danas
 20.30 Hrvatski broj jedan, glazbeni show
 23.50 CSI: Miami, serija
 00.45 CSI: Miami, serija
 01.35 Astro show
 02.35 RTL Danas, (R)
 03.10 Kraj programa

PONEDJELJAK 2.2.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
 10:10 Svjetski biseri: Na putu prema Timbuktu, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Boja strasti, telenovel
 13:10 Treća dob
 13:40 Split: More
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Glas domovine
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:02 Odmori se, zaslužio si
 18:37 Potjera
 19:30 Dnevnik 2
 20:10 Libar Miljenka Smoje oli čaje život vengo fantazija: Malo je veliko, dokumentarna serija
 21:15 Poslovna zona
 21:50 Otvoreno
 22:35 Dobra žena, serija
 23:30 Drugi format
 00:15 Filmovi Michaela

Winterbottoma: Genova, britanski film - Kino Milenij
 01:50 Društvena mreža
 02:55 Libar Miljenka Smoje oli čaje život vengo fantazija: Malo je veliko, dokumentarna serija
 03:55 Reprizni program
 04:27 Jezik za svakoga
 04:37 Što vas žulja?
 05:07 Hrvatska uživo
 05:47 Sve će biti dobro

06:30 Najava
 06:35 Campi Campi
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat
 09:30 Znanost za djecu
 09:50 Serija za djecu - strana
 10:40 Briljanteen
 11:20 Amerika iza kulisa: Putem Mohawka kroz Novu Englesku, dokumentarna serija
 12:15 Phil Spencer - tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija
 13:05 Ubojstvo, napisala je
 13:50 Smočnica u vrtu, dokumentarna serija
 14:20 Prava istina, američki film

16:00 Školski sat
 16:30 Znanost za djecu
 17:00 ATP Zagreb Indoors 2015. - emisija
 17:15 ATP Zagreb Indoors 2015. - prijenos 1. meča
 19:15 Uređujte nadahnuto, dokumentarna serija
 19:45 Smočnica u vrtu, dokumentarna serija
 20:10 Šlep Šou
 21:00 Carstvo poroka, serija
 21:50 Laži nevjere i osjećaji - ciklus francuskih komedija
 23:20 Sestra Jackie, humoristična serija
 23:48 ATP Zagreb Indoors 2015. - snimka 2. meča
 01:48 Šlep Šou
 02:33 Phil Spencer - Tajni agent za nekretnine, dokumentarna serija
 03:23 Noćni glazbeni program

07:00 RTL Danas, (R)
 07:45 Virus attack
 08:00 Tenkai vitezovi, animirana serija
 08:25 Timon i Pumbaa, animirana serija
 08:50 Pomorska ophodnja, akcijska serija (R)

09.45 TV prodaja
 10.00 Pomorska ophodnja, akcijska serija (R)
 10.55 TV prodaja
 11.10 Hitna služba, dramska serija (R)
 12.05 Pomorska ophodnja
 13.00 TV prodaja
 13.15 Pomorska ophodnja
 14.10 Hitna služba, dramska serija
 15.05 Najbrži i najžešći, igrani film, akcijski
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Dr. House, dramska serija (R)
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, dramska serija
 21.00 Uхвати Bingo ritam, glazbeno-natjecateljski show uživo
 22.45 Dr. House, dramska serija
 23.40 RTL Vijesti
 23.55 Kost, kriminalistička serija
 00.45 Heroji iz strasti, dramska serija
 01.35 Kost, kriminalistička serija (R)
 02.20 Astro show, (R)
 03.20 RTL Danas
 04.05 Kraj programa

UTORAK 3.2.2015.

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
 10:10 Svjetski biseri: Blago Šri Lanke, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Boja strasti, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Poslovna zona
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža (obrazovanje)
 15:35 Turistička klasa
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti u 17
 18:02 Odmori se, zaslužio si
 18:37 Potjera
 19:30 Dnevnik 2
 20:10 Piramida
 21:15 Pogledi: Sir i vrhnje, dokumentarni film
 22:00 Otvoreno

22:45 Dobra žena, serija
 23:45 Kazališna predstava
 00:45 Svaki dan dobar dan
 01:15 Društvena mreža (obrazovanje)
 02:20 Turistička klasa
 02:45 Reprizni program
 04:15 Vijesti iz kulture
 04:22 Jezik za svakoga
 04:32 Što vas žulja?
 05:02 Hrvatska uživo
 05:42 Sve će biti dobro

06:30 Najava
 06:35 Campi Campi, crtana serija
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat
 09:30 Umjetnost za djecu (glazbena i likovna kultura za djecu)
 10:00 Dubrovnik - Festa sv. Vlahu, prijenos
 11:30 Amerika iza kulisa: Cestom bluesa kroz ruralni Jug, dokumentarna serija
 12:15 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
 13:10 Ubojstvo, napisala je
 13:55 Smočnica u vrtu, dokumentarna serija
 14:25 Kojoti, američki film
 16:00 Školski sat
 16:30 Umjetnost za djecu (glazbena i likovna kultura za djecu)
 17:00 ATP Zagreb Indoors 2015. - emisija
 17:15 ATP Zagreb Indoors 2015. - prijenos 1. meča
 19:15 Uređujte nadahnuto, dokumentarna serija
 19:45 Smočnica u vrtu, dokumentarna serija
 20:10 Generacija Y
 20:40 Nedjeljom ujutro, subotom navečer - humoristična serija
 21:10 Carstvo poroka, serija
 22:00 Manolete, španjolsko-britanski film
 23:30 ATP Zagreb Indoors 2015. - snimka 2. meča
 01:30 Nedjeljom ujutro, subotom navečer - humoristična serija
 01:55 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
 02:45 Noćni glazbeni program

06:05 RTL Danas, (R)
 06:50 Virus attack
 07:05 Tenkai vitezovi
 07:35 Timon i Pumbaa
 08:00 Pomorska ophodnja, akcijska serija (R)

09.10 Pomorska ophodnja, akcijska serija (R)
 10.20 Hitna služba, serija (R)
 11.15 Pomorska ophodnja
 13.20 Hitna služba, serija
 14.15 Sve u šest, magazin (R)
 14.40 Pet na pet, kviz (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Dr. House, serija (R)
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, serija
 21.00 Stari frajeri - TV premijera, igrani film
 22.50 Dr. House, serija
 23.45 RTL Vijesti
 00.00 Kost, serija
 00.50 Heroji iz strasti, serija
 01.40 Kost, serija (R)
 02.30 Astro show
 03.30 RTL Danas, (R)
 04.10 Kraj programa

SRIJEDA 4.2.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce
 10:10 Svjetski biseri: Oman - Od mora do tamjana, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Boja strasti, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Potrošački kod
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Eko zona
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti u 17
 17:20 Hrvatska uživo
 18:02 Odmori se, zaslužio si
 18:37 Potjera
 19:30 Dnevnik 2
 20:05 LOTO 7/39
 20:15 Dokumentarni film - domaći
 21:10 Paralele - europski magazin
 22:00 Otvoreno
 22:45 Dobra žena, serija
 23:45 Tihe duše, ruski film - Kino Europa
 01:00 Svaki dan dobar dan
 01:30 Društvena mreža
 02:35 Reprizni program
 04:25 Vijesti iz kulture
 04:32 Jezik za svakoga
 04:42 Što vas žulja?
 05:12 Hrvatska uživo
 05:52 Sve će biti dobro

06:25 Najava
 06:30 Campi Campi
 06:55 Juhuhu
 09:00 Školski sat
 09:30 Školski sport
 09:50 Serija za djecu - strana
 10:40 Generacija Y
 11:07 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
 11:20 Amerika iza kulisa: Oregonskom stazom prema sjeverozapadu, dokumentarna serija
 12:10 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
 13:05 Ubojstvo, napisala je
 13:50 Smočnica u vrtu, dokumentarna serija
 14:20 Golman Liverpoola, norveški film
 16:00 Školski sat
 16:30 Školski sport
 17:00 ATP Zagreb Indoors 2015. - emisija
 17:15 ATP Zagreb Indoors 2015. - prijenos 1. meča
 18:55 Beaver Creek: SP u skijanju (M) - superG, prijenos
 20:25 Top Gear (20B) - Top Gear Festival Special: Sidney, dokumentarna serija
 21:30 Carstvo poroka, serija
 22:20 Košarka, Eurocup: CAI Zaragoza - Cedevisa, snimka
 23:50 ATP Zagreb Indoors 2015. - snimka 2. meča
 01:50 Noćni glazbeni program

06:05 RTL Danas, (R)
 06:50 Virus attack
 07:05 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07:35 Timon i Pumbaa
 08:00 Pomorska ophodnja, akcijska serija (R)
 08:55 TV prodaja
 09:10 Pomorska ophodnja, akcijska serija (R)
 10:05 TV prodaja
 10:20 Hitna služba, serija (R)
 11:15 Pomorska ophodnja
 12:25 Pomorska ophodnja
 13:20 Hitna služba, serija
 14:15 Sve u šest, magazin (R)
 14:40 Pet na pet, kviz (R)
 15:25 Vatre ivanjske, serija (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Dr. House, serija (R)
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Vatre ivanjske, serija
 21:00 Ti mi lažeš najbolje - TV premijera, igrani film, romantični/ triler
 23:20 Dr. House, serija
 00:15 RTL Vijesti, informativna emisija
 00:30 Kosti, kriminalistička serija
 01:20 Heroji iz strasti, dramska serija
 02:10 Kosti, kriminalistička serija (R)
 03:00 Astro show
 04:00 RTL Danas, (R)
 04:40 Kraj programa

**ČETVRTAK
5.2.2015.**

06:40 Najava
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce
 10:10 Svjetski biseri, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz (5), talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Boja strasti, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Paralele - europski magazin
 14:25 Društvena mreža - znanstveni četvrtak
 15:30 Crnoluški pesnici, emisija pučke i predajne kulture
 16:00 Što vas žulja?
 16:30 Regionalni dnevnik
 17:00 Vijesti u 17
 18:02 Odmori se, zaslužio si
 18:37 Potjera
 19:30 Dnevnik 2
 20:10 Večer na 8. katu
 21:05 Labirint
 21:55 Otvoreno
 22:40 Dobra žena, serija
 23:30 Pola ure kulture
 00:15 Svaki dan dobar dan
 00:45 Društvena mreža - znanstveni četvrtak
 01:45 Reprizni program
 04:25 Vijesti iz kulture
 04:32 Jezik za svakoga
 04:42 Što vas žulja?
 05:12 Hrvatska uživo
 05:52 Sve će biti dobro

06:30 Najava
 06:35 Campi Campi
 07:00 Juhuhu
 09:00 Školski sat
 09:30 Kokice
 09:50 Serija za djecu - strana
 10:35 Ni da ni ne: Rafinerija Sisak
 11:25 Amerika iza kulisa: Cestom 66 kroz jugozapad, dokumentarna serija
 12:15 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
 13:10 Ubojstvo, napisala je, serija
 13:55 Smočnica u vrtu, dokumentarna serija
 14:25 Entre lobos, njemačko-španjolski film
 16:00 Školski sat
 16:30 Indeks
 16:30 Kokice
 16:45 JUHUHU
 17:00 ATP Zagreb Indoors 2015. - emisija
 17:15 ATP Zagreb Indoors 2015. - prijenos 1. meča
 19:15 Uređujte nadahnuto, dokumentarna serija
 19:45 Smočnica u vrtu, dokumentarna serija
 20:15 Čudnovate zgode iz prirode, dokumentarna serija
 21:10 Carstvo poroka, serija
 22:00 Riddickove kronike, američki film
 00:00 ATP Zagreb Indoors

2015. - snimka 2. meča
 02:00 Indeks
 02:30 Čudnovate zgode iz prirode
 03:20 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
 04:10 Noćni glazbeni program

06:05 RTL Danas, (R)
 06:50 Virus attack
 07:05 Tenkai vitezovi
 07:35 Timon i Pumbaa
 08:00 Pomorska ophodnja, akcijska serija (R)
 09:10 Pomorska ophodnja, akcijska serija (R)
 10:20 Hitna služba, serija (R)
 11:15 Pomorska ophodnja
 12:10 TV prodaja
 12:25 Pomorska ophodnja
 13:20 Hitna služba, serija
 14:15 Sve u šest, magazin (R)
 14:40 Pet na pet, kviz (R)
 15:25 Vatre ivanjske, serija (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Dr. House, serija (R)
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Vatre ivanjske, serija
 21:00 Kronike - TV premijera, igrani film, znanstveno-fantastični/ akcijski
 22:35 Dr. House, serija
 23:30 RTL Vijesti
 23:45 Kosti, serija
 00:35 Heroji iz strasti, serija
 01:25 Kosti, serija (R)
 02:15 Astro show
 03:15 RTL Danas, (R)
 03:55 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
 Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kulturni kafe* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 Vojvodanski tjedan
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

MATA ZEC, IDEJNI TVORAC KPZH ŠOKADIJA

Naš identitet moramo očuvati

Pitali smo se zbog čega se, pored naših bogatih šokačkih narodnih nošnji, pored naših tradicionalnih pjesama i plesova, moramo odijevati u srbijanske, crnogorske i ostale nošnje i plesati sve drugo osim svojega?

U vrijeme izlaska ovoga broja *Hrvatske riječi* Kulturno prosvjetna zajednica Hrvata Šokadija iz Sonte će godišnjom skupštinom obilježiti 13 godina rada. Idejni

tvorac i jedan od osnivača bio je naš sugovornik **Mata Zec**, radnik JP Vojvodinašume.

»Raspalom SFRJ Hrvati su na ovim prostorima postali ne baš željena manjina. Iako je

početkom 21. stoljeća na vlasti već bila demokratska opcija, iako su Zakonom o pravima nacionalnih manjina u tadašnjoj SRJ Hrvati konačno i administrativno priznati, razmišljanja većine

žitelja graničnih područja nisu se izmijenila po automatizmu. U vrijeme ratnih devedesetih, uslijed velikih migracija, osjetno je izmijenjena etnička slika Sonte. Strahovi od proživljenog, ali i strahovi za голу egzistenciju na ovoj strani Dunava, bili su vrlo prisutni, što nam baš i nije išlo na ruku,« prisjeća se Mata Zec. »U Sonti je već postojala jedna institucija kulture OKUD Ivo Lola Ribar. Dio članova bio je nezadovoljan forsiranim repertoarom koreografiranih plesova sa svih prostora bivše države SFRJ, najviše iz Srbije, željeli su raditi lokalnu tradiciju. Svi navedeni nesporazumi kulminirali su tijekom 2001. godine. Bio sam u skupini članova Lole koja više nije željela raditi na stari način. Željeli smo se vratiti svojim korijenima, željeli smo raditi tradiciju Sonte. Pitali smo se zbog čega se, pored naših bogatih šokačkih narodnih nošnji, pored naših tradicionalnih pjesama i plesova, moramo odijevati u srbijanske, crnogorske i ostale nošnje i plesati sve drugo osim svojega? Postajalo nam je sve jasnije da u svojoj nakani nećemo uspjeti, a nismo namjeravali ostati u udruzi koja ne poštuje želje svih članova. I donošenje Zakona o zaštiti prava nacionalnih manjina SRJ omogućilo nam je formiranje nove institucije, ovoga puta s jasnom odrednicom glede nacionalne pripadnosti. Pripreme smo odradili temeljito, uz punu suradnju s lokalnim vlastima i 22. siječnja 2002. godine održali smo osnivačku skupštinu«, govori Mata.

NOVA UDRUGA NOVI NAČIN RADA

Novoosnovana udruga nije bila KUD poput mnogih u okoliću, aktivnosti se nisu svodile samo na svirku, pjesmu i ples. Sam naziv Kulturno prosvjetna zajednica dovoljno je govorio o perspektivama rada. Neočekivano, osnivanjem Šokadije pojavili su se problemi tamo gdje ih nije trebalo biti. Mata se, uz punu podršku cijele obitelji, posvetio onom najmukotrpnijem, radu na organizaciji. »Rane od devedesetih još su bile relativno svježije, pa u ovim krajevima osnivanje udruge s jasnom nacionalnom odrednicom baš i nije dočekano s nekim velikim oduševljenjem. Najviše me je frapiralo ponašanje dobrog dijela naših ljudi, Hrvata. Nikakvih primjedbi nismo imali od pripadnika većinskog naroda, naprotiv, imali smo i više vidova pomoći od njih. Pogrdno smo etiketirani od pripadnika naše nacionalne zajednice u samoj Sonti. Mnogi su nas pitali što nam je to potrebno, znamo li čiji kruh jedemo, poneki su nas čak i etiketirali nazivima ustaše, popičari i slično. Što je najzanimljivije, najglasniji su bili naši dugogodišnji prijatelji, koji danas jedu kruh i ne samo kruh, u Republici Hrvatskoj. Na njih se nismo osvrtni, mada me je osobno sve to jako pogađalo. Upornošću, srcem i strpljenjem uspjeli smo i sada je Šokadija, na moje veliko zadovoljstvo, jedna odista respektabilna institucija«, s ponosom kaže Mata. Novoosnovana udruga prolazila je, uz veliku potporu institucija hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji, hrvatskog Ministarstva vanjskih poslova i sončanskog župnika vlč. **Željka Augustinova**, kroz sve faze dječjih bolesti. Prvi predsjednik Mata Zec od samih početaka uspijeva u Zajednicu dovesti ljude odgovarajućih profila i na taj način ju kadrovski osposobiti za predstojeći rad. »Dolaskom novih članova u hodu smo se kadrovski ekipirali. Mislim da smo napravili pun pogodak. Za

svaki resor rada, za svaku sekciju imali smo jaka kadrovska rješenja, što su potvrdili kasniji uspjesi u više segmenata rada«, priča Mata. Njegova supruga **Svetlana** posvetila se onom što joj je rođenjem usađeno u dušu, plesovima i pjevanju. »Aktivnosti nam se nisu svodile samo na puko plesanje i pjevanje. Obilazili smo najstarije Sončane, sate i sate provodili u razgovoru s njima. Istraživali smo i obnavljali naše stare pučke napjeve, kako crkvene, tako i svjetovne. Na moje najveće zadovoljstvo, tadašnje predsjedništvo Šokadije odlučilo je formirati i likovnu, a ubrzo i dramsku sekciju. Umjetnost mi je oduvijek bila u duši, a upravo u Šokadijinoj likovnoj sekciji našla sam i isprofilirala svoju omiljenu tehniku, oslikavanje staklenih površina, poglavito boca«, nadovezala se Svetlana. Kasnije je ustanovljena i Šokadijina likovna kolonija. Mata se vratio i staroj ljubavi, glumi. »Onako, za svoju dušu, iako sam kao predsjednik bio vrlo opterećen, aktivno sam se uključio u rad dramske sekcije. Radilo se žestoko, voditelj nije priznavao isprike tipa mi smo amateri, a meni takav rad savršeno odgovara. Brzo smo napredovali, iz godine u godinu, uz dosta strogu selekciju, profilirali smo i našu glumačku družinu, a predstave su nam bile vrlo posjećene. Gdje god nastupali, pratile su nas nagrade i odlične kritike, čak i od eminentnih stručnjaka, poput **Nine Kleflin**, prof. **Josipa Pepeljnjaka**, **Stevana Bardaka** i drugih«, priča Mata.

POSAO I KULTURA RUKU POD RUKU

Mata i Svetlana rođeni su i odrasli u obiteljima u kojima se kruh oduvijek priskrblijavao napornim radom. Iako je uposlenik JP *Vojvodinašume*, Mata i dalje nastavlja tradiciju predaka. Paoršag mu je u venama, pa se ni danas ne odriče obrade zemlje koju obitelj posjeduje. I pored ovolikog radnog angažmana, aktivnostima

DIJELIMO S VAMA RECEPT!

»Kuhamo oboje, ja amaterski, a Svetlana je profesionalac. Puno recepata smo do sada modificirali, pa tako i ovaj, nazvali smo ga VG špagete. U sezoni zrenja povrća često jedemo staro jelo, u Sonti poznato kao bečar, a isto tako i špagete. Jednom zgodom za ručak smo isplanirali špagete *Bolognese*. No, kako nam se nije jelo nikakvo meso, a od doručka nam je ostalo poprilično bečara, skuhamo smo špagete, i skupa izmiješali. Dopalo nam se, pa sada često namjerno kuhamo ovo jelo, osobito za ljetnih vrućina«, pojašnjava Mata.

VG špagete

1 oveća glavica luka, nekoliko babura, nekoliko ne ljutih roga, po želji 1-2 feferone, cca 1 kg zrele rajčice, malo ulja za pirjanje, sol, papar po želji, špagete.

Na ulju pirjati luk izrezan na rebarca i paprike izrezane na kvadratiće. Kad omekša, dodati izgnječenu rajčicu. Ukuhavati dok se umjereno ne zgusne. Posebno skuhati špagete, ocijediti ih i isprati, a potom dodati u bečar i dobro izmiješati. Služiti toplo, a može se jesti i hladno. Dobar tek!

obitelji Zec u Šokadiji ne vidi se kraj. »Dobrom organizacijom aktivnosti sve uspijevamo. Šokadija nam je drugi dom, druga obitelj. Iako smo joj darovali puno svojega vremena, satisfakcija nam je osjećaj da smo sudjelovali u stvaranju nečega velikoga, nečega što će zauvijek ostati zapisano u povijesti našega sela i u povijesti naše nacionalne zajednice. Zahvaljujući Šokadiji proputovali smo puno, upoznali nove ljude, sklopili veliki broj prijateljstava. Jedno vrijeme smo zbog radnih obveza bili odsutni iz udruge. Radili smo na izdvojenoj lokaciji, dosta udaljenoj od Sonte. U početku sam se baš lijepo odmorio od svega. Ipak je

taj stalni pritisak ostavio traga na meni. No, već nakon pola godine Šokadija mi je sve više nedostajala. Dolazili su lovci, turisti, ne samo iz Srbije, nego i iz okolnih zemalja. Kroz lov, ribolov, snimanje ptica i životinja, upoznavali su ljepote beskrajnih šuma, lokalno stanovništvo, ali i tradiciju gastronomije. Ne mogu reći da nam nije bilo lijepo s njima, opet smo upoznali nove ljude, s nekima smo i danas u kontaktu, ali novu promjenu radnoga mjesta i povratak aktivnom radu u Šokadiji jedva smo dočekali. Bože zdravlja, nadam se da ćemo se još dugo družiti«, završava priču Mata.

Ivan Andrašić

NOVOGODIŠNJA AKCIJA
-50%
Na SVE dioptrijske okvire i sunčane naočale!
TÓTH OPTIKA SUBOTICA
024 55 1-045
[01.12.2014. - 28.02.2015.]

POGLED S TRIBINA

PBZ Zagreb Indoors

Kvalifikacijskim turnirom u subotu, 31. siječnja, započinje 10. izdanje PBZ Zagreb Indoorsa, jedinog hrvatskog dvoranskog ATP turnira. A kao da je jučer bila 2006. godina, kada je startao i uživao proteklu deceniju na radost svih ljubitelja tenisa u Hrvatskoj.

Prvi pobjednik bio je **Ivan Ljubičić** (2006.), najbolji hrvatski tenisač današnjice **Marin Čilić** četiri puta je podizao pobjednički pokal (2009., 2010., 2013., 2014.), dok je svoj jedini ATP trofej upravo u Domu sportova slavio **Ivan Dodig** (2011.). Šest od devet u korist domaćih natjecatelja, što je izuzetan postotni učinak, jedino su Cipranin **Baghdatis** (2007.), Ukrajinac **Stakhovsky** (2008.) i Rus **Youzhny** (2012.) uspjeli pokvariti domaćinsko slavlje. Hoće li jubilarni deseti PBZ Zagreb Indoors ponovno imati hrvatski potpis na popisu slavodobitnika znat ćemo u sljedeću nedjelju, 8. veljače, nakon finalnog susreta. Čilić, Dodig, **Karlović**, **Čorić** i ostali hrvatski predstavnici u glavnom ždrijebu dat će sve od sebe da to budu baš oni.

Mnogo je velikih teniskih imena zaigralo na tvrdoj podlozi Doma sportova. **Novak Đoković** je upravo na prvom turniru 2006. godine stigao do polufinala, a tijekom sljedećih godina nastupili su i **Andy Murray**, **Tim Henman**, **Robin Soderling**, **David Ferrer**, **Stanislav Wawrinka**, **Fabrice Santoro**, **Guillermo Canas**, **Fernando Verdasco**, **Viktor Troicki**, **Grigor Dimitrov** i još mnogo dobrih tenisača. Zahvaljujući agilnim organizatorima na čelu s direktorom turnira **Branimirom Horvatom** i njegovim asistentom **Goranom Ivaniševićem**, publika u Zagrebu je imala privilegij gledati nekoliko Grand Slam pobjednika i najviše plasiranih igrača svjetske ranking ljestvice. Konačno, višestruki pobjednik PBZ Zagreb Indoorsa **Marin Čilić** se osvajanjem US Opena prošle godine i sam pridružio Đokoviću, Murrayu i Wawrinki.

Tko zna, u tenisu je svašta moguće (Stakhovsky je kao sretni gubitnik kvalifikacija osvojio naslov), možda će i netko od imena prijavljenih za deseti PBZ Zagreb Indoors u nastavku sezone zabljesnuti najvećim sjajem. Ostaje nam vidjeti i uživati u dobrom tenisu.

D. P.

Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša Grada Subotica temeljem članka 20. i 30. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Službeni Glasnik RS* br. 1365/04, 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST

Nositelj projekta JKP VODOVOD i KANALIZACIJA Subotica, Trg Lazara Nešića br. 9/A podnio je zahtjev za davanje suglasnosti na studij o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: Izgradnja crpne stanice i platoa na području UPOV Palić, MZ Palić, na katastarskoj parceli 6510/1 ko Palić, koju je izgradilo poduzeće ZAVOD ZA VODOPRIVREDU DOO SUBOTICA, Trg Lazara Nešića 9/A.

Javni uvid u predmetni Studij može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat soba 226, svakog radnog dana od 10 do 12 sati od 30. 1. 2015. do 20. 2. 2015., a javna prezentacija Studije održat će se 23. 2. 2015. godine u 12 sati u prostorijama Službe.

Temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Službeni glasnik RS*, broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica – Trg slobode br. 1. objavljuje:

OBAVJEŠTENJE

ĐURĐINKA ZUBKOV sa stanom na Kelebij, Graničarska br. 53a podnijela je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš Projekta: IZGRADNJA EKONOMSKOG OBJEKTA ZA UZGOJ SVINJA, koji se planira na katastarskoj parceli 26886 ko Stari grad.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnoga okoliša i održivi razvoj II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u razdoblju od 30. 1. 2015. do 10. 2. 2015., u vremenu od 10 do 12 sati.

Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš predmetnog objekta na životni okoliš ovom meritornom tijelu.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtnne pomoći koju daje PIO.

Prodaju se: koturaljke, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682.

Prodajem klasičan trosoban stan centar grada 116 m² pogodan za poslovni prostor potrebna adaptacija. Tel.: 024 526-243.

Izdajem stan od 40 m² u centru Zagreba – kod Britanca, potpuno opremljen na prvom katu. Cijena stanarine 300 Eur. Tel.: 063 517 007 ili 063 506 110.

Molim Zvonka Rođenovića, koji me putem jednog časopisa obavijestio da je u Švicarskoj da se javi ako ima prijatelje u Orahovici, Varaždinu, Kr. Toplice, da bi me prihvatili. I druga mjesta. Tel.: +381/628377263.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Dajem satove engleskog jezika za sve uzraste. Tel.: 528-944.

Prodajem kuću u Keru, 385a površine, 4 sobe, 2 kuhinje. 2 kupatila. Tel.: 528-994.

Poklanja se veći crni pas, kratkodlakci, a prodaju: »IMT« jednobrazi plug. tel.: 528 682 i kukuruz u klipu. tel.: 532 570.

Tražim mlađu ženu, oko 40 godina, radi tjednog ili po dogovoru spremanja. Tel.: 024 520 764, zvati oko 14 sati.

Poklanjam bijele i šarene mace po izboru i prodajem trajnožareći štednjak, veći i manji. Tel.: 024 528 682.

Prodajem soju (može i sjeme). Tel.: 024 532 570.

Prodaje se plac na obali jezera Palić, 2 motike. Informacije na telefon: 069 2887213.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email: marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909.

Subotica – centar prodaje se nov dvosoban stan 56 m² treći kat, lift, klima, dvije terase, cijena 42 000 eura. Tel.: 024 529 745 ili 063 518 218.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Izdaje se jednosoban namješten stan na Radijalcu. Tel.: 069 2887213.

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG, u središtu Sombora. Tel.: 025-5449220 ili 064-2808432.

Zagreb, uži centar Černomerec, trosoban stan 60 m² zamjena za odgovarajuću nekretninu u Subotici, uz odgovarajuću doplatu – 62 000 eura. Tel.: 063/740-1895.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Poklanjam crno-žute kratkodlake štence niskog rasta. Tel.: 024 528682 i 024 532570.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2, v/28. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Poklanja se žuta kera kratkodlaka, nižeg rasta i štene, može i odvojeno jer je već samostalno. Prodaje se njem. prikolica Gobell 10 t nosivosti. Tel.: 024 532-570.

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 6. 2. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik *Kužiša*)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo) i urednica *Hrčka*
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registrarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: KRŠTENJE MARINA TURKALJA

Mirna i nezahitjevna beba

Drugo dijete u obitelji **Turkalj**, drugi sin **Marina** (35) i **Tatjane** (32), **Marin** Turkalj primio je sakrament krštenja u crkvi sv. Petra i Pavla u Monoštoru 18. siječnja. Krstio ga je svećenik **Josip Matanović** uz nazočnost župnika **Gorana Vilova** i đakona **Stipana Periškića**, krštenog kuma **Marijana Marijanovića** te ostalih članova obitelji i župljana.

Marin se rodio 2. prosinca u somborskoj bolnici, a uz presretne roditelje jedva ga je dočekao i trogodišnji brat **Petar**, koji iako je još mali nije pokazivao znake ljubomore na novog člana obitelji, već ga je rado prihvatio od prvoga dana. Mama Tanja nam priča kako Marin nije zahtjevna beba te da je znatno mirniji od Petra. Također navodi da je puno lakše odgajati Marina, jer joj je drugo dijete i jer već ima iskustva u tome.

Marin osim što liči na oca, ima smeđu kosu i plave oči, dobio je i ime po njemu. U obitelji Turkalj zanimljivo je da je ime Marin prisutno već više od sto godina – malog Marina otac se zove Marin, djeda se zove **Marin**, pradjeda se zove **Marin**... Tko zna, možda i ovaj najmlađi član obitelji Turkalj nastavi tu tradiciju – vidjet ćemo za nekoliko godina, a možda i pisati u našem listu ponovno o tome.

S obzirom na to da se bliži 2. veljače, ovom prigodom čestitamo svim Marinima u obitelji Turkalj imendan, a najmlađem Marinu čestitamo i napunjena dva mjeseca života!

J. D. B.

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Kiša pa kiša

Piše: Branko Ivković

Faljnīs čelja-di moja, ovo kugod da nas kaki nepro ureko, kiša furtom furt, lipo čovik ne zna di će sam sa sobom – nit u avliju nit u selo. Samo sam ovoj mojoj na smetnji, božem prosti, pa sam za sve ja kriv, kugod da sam ja u vlasti

i da donesivam koji kake odluke, brez veze. Lipo jevo moro sam tisnit digod od kuće pa sam bijo u Tavankutu na nikim učenju o paorskim turizmu, baš su lipo pripovidala čeljad kako mož čovik zaradit koji marijaš i od kirije na čiste sobe, to sad moderan gost voli. Samo oma da vam kažem da to teško kod nas mož proć. Mi smo taki svit da ne znademo gostu kast, jevo to toliko košta, kod nas ćemo mi sve ispoštivat kaki je red a ondak di ćeš iskat novaca od čovika, ta valjda je to gost, još pogotovo ako i mi sidnemo s njima užnat i popit po koji bokal... E onda je gotovo. Nisam kazo da ne triba probat, nemojte oma Branišu skobit za rič. Triba, al to ondak mora se s tim bavit kogod mlad ko se razumi u turizu, a ne mi matori. Jevo vite, kod nas na salaš u Ivković šor kad dođu dica, jal kaki gost, ova moja oma pakuje kolača, kakog ila jel ako nije vridna očupat i živo pile jal kokoš za čorbu. Bome kad bi dolazili gosti u turizu Braniša bi oćo skroz u trvalo, eto tako. Veli moj Pera da će on probat bome, ne velim da ne triba, samo da nije za me. Triba imat sobe starovinske, jel sadašnji gosti volidu da to bidne sve ko kadgod, njima je dosadilo ovo moderno, đakuza i šta ti ja znadem još. Volidu bit pod lampašom. Gledim i mislim se, pa čeljadi moja baš smo mi proklet svit! Još prija koju godinu smo se s ve trkali ko će srušit salaš i uvuć sve one novotarije i uncutarije u kuće pa smo se sve rugali onim ko nije mogo pobić sa salaša: »vidi onog kaki je siroma nije vridan ni kuću u selu opraviti«, a sad se vraćamo na staro. I triba da se vraćamo, samo smo porušili starinu i zapečke naši didova. Zato smo i vaki siroti što nas Bog pokaro, velim ja sam sebi u bradu dok gledim kroz pendžer u avliju kako kiša odskaće po baricama, kad će već stat otac je njezin prokarto, ta ni namirit neću moć to malo josaga a da ne pokisnem kugod pivac. No možmo samo bisnit to što Bog daje ne mož menjat, a mi bi sve već da bude po našim. Sad niko ni najić neće po ovoj kišetini da bar malko prodivanimo i počastimo se kojim bokalčićom, a ni meni se ne ide nigdi sa salaša po ovim blatu, pa sam upalijo televiziju, malo gledijo, opcovo i utrnijo ga. Opet su oni što prodajedu koji kake gluparije za mršavljenje i kod bajage likove što sve ličidu, još našu koji kake majke i dide da to falidu. E di su ona vrimenta kad se za kojikake vračke bome i u aps išlo, sad ti što lažu i otimađu od svita sve viđeniji pa još i na televiziji. E idem ja namirivat, ne vridi vardat vrime čeljadi, josag ide i kad pada kiša. Kad budem štogod načuo i jopet ću vam divanit, a dotleg zbogom i opravljajte vaš stari salaš u šoru, kažem vam zlata vridi. Vaš Braniša iz Ivković šora.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Ope nikaka slava

Zima se oteгла ko ovčja criva. Al da je barem zima, ni po jada, neg čeljade ne zna jel vrime više pristalo za kasnu jesen, jel za rano proliće. Misto da se sve skorepilo, pa onda pokrijio snig, digod se kreneš, blato do kolina. Paducka svaki dan, sitno, ne zna stat, nit je kiša, nit snig. Bać Ive već dosadno, ne zna kud bi. Odjutros sve namirijo, on i njegova frustukovali, pa se latijo dilat novo držalje za motiku, na jedne se jesenas pokidalo. Ni se još pošteno ni zaufto, Taksa

Piše: Ivan Andrašić

da se pokida od lajanja. Mislijo je da ope ide poštaš, tako bisno laje samo ka njega vidi. Izajde u gank, vidi ide kum Tuna. Ope je kupijo novu bundu, tavno plavu, novi šešir, a priko ramena nosi nikaku tašnicu, pa je vada Taksa zoto i mislijo da je poštaš. Unišli u kujnu, bać Iva za se naljo bukaricu vruće katarke, a kum uvik može jednu dudovaču. »Kume, mogo bi malo samnom, znadem da ti je dosadno. Idem u škulu, danas je tamo velika slava, pa će mi unuk dekleomovat«, veli kum Tuna priko fraklića. Vaj jedva doček, makar će ubit malo vrimenta do ručka. A držalje može izdilati sutra-priksutra, neće motika tribat baram još misec ipo. Lipo se navuko, ko da će na misu. Ka su došli na čoš prija škole, zameriso nikaki paprikaš, milina jedna. Veli kum Tuna da se to kuva za učitelje i goste. »Vidim na televizije da učitelji još štrajkuju, pa ne znam kako se onda nisu odrekli paprikaša, da i slavu malo skratu, ko što skraćivu i časove!« promrnda bać Iva. U tomu su došli i tamo di će se slavit. Priredba tribala već davno počeo, svi nestrpljivi, al još nema pope, dojde čak iz trećega sela. Ajd, stigo u niko doba i on, pa se dica baš lipo ispivala i izdeklemovala. Mali kum se nigdi ni zabunijo, a baš deklemovo dosta dugačko. Prošlo i to, a onda se popa krenijo opivat, pa kadit, pa blagosivat, jel kako se to već zove, na kraj je zajdno š nikakim kumom pokido i pogaču. A pripovidu i da je međ učiteljima znalo bit dosta svađe oko toga ko je zaslužijo bit kum. Na paprikaš ji niko ni zvo, pa se krenili doma. »Kume, svaka čast, mali ti je baš lipo deklemovo. Istina, polak nisam razumijo, al ga lipo slušat. Di je samo naučijo tako?« pita bać Iva nus put. »Pa di će naučit, neg na verunauku?« veli kum Tuna. »Idi, molim ti, pa išli smo i mi na verunauk, išla su i naša dica, al tako deklemovat nas ni učijo ni jedan popa«, ne da se bać Iva. »Pa nema u škole samo naš verunauk, ima i drugi. Ka se mali krenijo u prvi, snaja ga oma ubilizila na njev verunauk, kaže nek imade i ništa svoje. Neće mu naškodit«, veli kum Tuna, al gleda nikuda u stranu. Bać Iva mu više ništa ni ni pito, samo je jako izdanijo. Eto, misli se, ni ni čudo što je mali već zaboravijo divanit, u njeve kuće svi pričaju gospocki otkako imadu snaje, nema više starovirckoga divana. A ni sebe mogo rastolmačit ni jel to sad bila škularcka, jel crkvena slava.

MISLI POZNATIH

- **Napoleon:** Tko ne rizikuje, nema izgleda dobiti.
- **Jack London:** Za većinu ljudi život je kao ružno vrijeme – stanu i čekaju da prođe.
- **Oscar Wilde:** Neprijateljima treba neprekidno opraštati, jer je to upravo ono što ih najviše ljuti.

KVIZ

Ivana Brlić Mažuranić

Koje godine i gdje je rođena hrvatska književnica Ivana Brlić Mažuranić?

Tko je bio njen djed?

Kada je počela objavljivati knjige za djecu?

Kako se zove njezina slavna dječja knjiga?

Koja knjiga se smatra najznačajnijom u njezinom literarnom opusu?

Koliko puta je bila predlagana za Nobelovu nagradu?

Po čemu je Ivana Brlić Mažuranić ušla u svjetsku povijest?

Kada i gdje je umrla Ivana Brlić Mažuranić?

Rođena je 18. travnja 1874. godine u Ogulinu.
Hrvatski ban Ivan Mažuranić.
1902. godine je u vlastitoj nakladi objavila knjigu Valjani i nevaljani.
Čudnovate zgode šegrta Hlapića.
Zbirka pripovjedaka Priče iz davnina.
Dva puta (1931. i 1938).
Kao prva žena koja je primljena za dopisnog člana Nobel Akademije.
Umrla je 21. rujna 1938. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK

Okićen vinograd!

VICEVI

Trče dva DIF-ovca za tramvajem. Prvi uspije uskočiti u tramvaj, a drugi ne.

Ovaj drugi više prvome: »Štreberu, štreberu!!!«

Sjede dvije nagluhe babe i jedna pita drugu:

- Ej, je li danas četvrtak?

Na to će ova druga:

- Ma kakvi, danas ti je četvrtak.

A ova prva:

- A ja sve mislila da je danas četvrtak.

Temeljem članka 11. stavak 1. alineja 2. Odluke o osnutku Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice (*Službeni list općine Subotica*, broj 27/04, 5/05, 26/09 i *Službeni list Grada Subotice*, broj 26/09 i 27/09-ispr. i 32/11) i članka 16. stavak 1. alineja 5. Pravila Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice (pročišćeni tekst) broj I-02-25/2010 od 8. 11. 2010. godine,

Upravni odbor Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice dana 23. 1. 2015. godine raspisuje

NATJEČAJ

ZA DODJELU SREDNJOROČNIH KREDITA ZA POTICANJE I UNAPRJEĐENJE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE

1. CILJEVI DODJELE SREDSTAVA

Osnovni ciljevi dodjele sredstva su sudjelovanje u osiguravanju financijskih sredstava za poticanje poljoprivredne aktivnosti i efikasnosti poslovanja u području poljoprivrede.

2. NAMJENA, UVJETI I KRITERIJI DODJELE SREDSTAVA

Sredstva po ovom natječaju dodjeljivat će se za:

- financiranje kupnje mehanizacije (pogonske i priključne), opreme za sve grane poljoprivredne proizvodnje i sadnog materijala.

Pravo korištenja sredstava Fonda ima fizička osoba koja ispunjava sljedeće uvjete:

- da je nositelj, odnosno član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koje je upisano u Registar poljoprivrednih gospodarstava s aktivnim statusom;
- da nema nepodmirenih dospjelih i nedospjelih obveza prema Fondu za razvitak poljoprivrede Grada Subotice i
- da ima prebivalište na području Grada Subotice najmanje posljednjih pet godina i nekretninom na području Grada Subotice.

Mjerila i kriteriji dodjele sredstava prema Programu Fonda čine:

1. da sudionik natječaja ima status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje i da je podmirio dug na temelju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika;
2. da sudionik natječaja ima status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje i
3. da sudionik natječaja nema status osiguranika poljoprivrednika kod Republičkog Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje.

Prioritet u raspodjeli sredstava Fonda imaju osobe koje se prvi put javljaju na natječaj Fonda.

U slučaju većeg odaziva podnositelja zahtjeva, Upravni odbor Fonda zadržava pravo svakom podnositelju zahtjeva postotno umanjiti iznos dodijeljenih sredstava, tako da ukupno dodijeljena sredstva budu sukladna važećem financijskom planu Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice za 2015. godinu.

3. PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA DODJELU SREDSTAVA:

Sudionici natječaja za dodjelu sredstava osim zahtjeva u propisanoj formi, kojega dobivaju u uredu Tajništva za poljoprivredu Gradske uprave Grada Subotice, (Gradska kuća, II. kat, ured br. 202/2), podnose i sljedeće dokumente:

- originalni predračun za predmet kreditiranja u dinarskom iznosu (napomena: Fond neće prihvatiti izmjene predračuna tijekom trajanja natječaja),
- poslovni plan,
- list nekretnine za nekretninu na koju se može staviti hipoteka u korist Fonda u vrijednosti jedan i pol puta većoj od odobrene vrijednosti kredita, ne stariji od 15 dana

(napomena: podnositelj zahtjeva ne mora biti i vlasnik nekretnine koja će se staviti pod hipoteku),

- potvrda o aktivnom statusu u Registru poljoprivrednih gospodarstava,
- potvrda nadležnog tijela o podmirenom dugu na temelju doprinosa za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika, odnosno dokaz o stečnom statusu osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika,
- za one podnositelje koji su status osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika stekli u 2015. godini, potreban je dokaz o stjecanju statusa osiguranika kod Fonda za mirovinsko i invalidsko osiguranje poljoprivrednika,
- preslik osobne iskaznice (za podnositelja zahtjeva, za vlasnika i svakog suvlasnika nekretnine).

4. UVJETI KREDITIRANJA

- maksimalni iznos odobrenih sredstava je 1.500.000,00 dinara (jedan milijun i petstotina tisuća);
- rok otplate kredita: 4 (četiri) godine;
- kamatna stopa: 2 posto na godišnjoj razini;
- primjena devizne klauzule;
- period mirovanja otplate kredita (grace period) je 12 (dvanaest) mjeseci uz obračun interkalarne kamate od 2 posto;
- anuiteti za povrat odobrenih sredstava obračunavaju se i plaćaju kvartalno.

Instrumenti osiguranja kredita su:

HIPOTEKA I. REDA upisana u korist Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice - podnositelj zahtjeva kojemu je odobren kredit (Korisnik kredita) mora dostaviti procjenu vrijednosti poljoprivrednog zemljišta izdanu od strane ovlaštenog procjenitelja ili avalirana mjenica s mjeničnim pismom/ovlaštenjem i preslikom zahtjeva za registraciju mjenice, Izvješće o bonitetu za procjenu kreditne sposobnosti mjeničnog jamca (avalista) BON-KS, OP obrazac, karton deponiranih potpisa i registracija iz APR-a mjeničnog jamca (avlista), odnosno bjanko vlastita mjenica s mjeničnim pismom/ovlaštenjem - za iznos odobrenog kredita do 500.000,00 (petsto tisuća) dinara.

Trošak konstituiranja instrumenta osiguranja snosi Korisnik kredita prije potpisivanja ugovora o kreditu.

Natječaj Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice otvoren je od 31. 1. 2015. godine do 17. 2. 2015. godine.

Natječaj se objavljuje u listu *Subotičke novine*, *Magyar Szó*, *Hrvatska riječ*, u *Službenom listu Grada Subotice* i na službenoj internetskoj stranici Grada. Odobrena sredstva Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice koriste se isključivo na temelju predračuna i upućuje se na račun dobavljača.

Zahtjev za dodjelu sredstava sa svim prilogima dostaviti na adresu: Fond za razvitak poljoprivrede Grada Subotice, 24000 Subotica, Trg slobode br. 1, s naznakom ZA NATJEČAJ ili osobno u predajom u Gradskom uslužnom centru u prizemlju Gradske kuće u Subotici, Trg slobode 1, radnim danom od 7.30 do 14.30 sati, a četvrtkom od 7.30 do 17.00 sati.

Nepotpuni i nepravodobni zahtjevi neće biti razmatrani.

Sve dodatne informacije dostupne su u uredu br. 202/2 na II. katu Gradske kuće (Ivan Budinčević) osobno, ili telefonom: 626-739 od 8 do 14 sati. Odluka Upravnog odbora Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice o dodjeli srednjoročnih kredita je konačna.

Predsjednik Upravnog odbora Fonda za razvitak poljoprivrede Grada Subotice
Ivan Crnjaković

VLADA KOLAR, SPECIJALIST ZA VRATARE IZ ŠIDA

Mladi su prioritet

Povod za razgovor s **Vladom Kolarom** iz Šida, bio je rijetko zanimanje u sportu – specijalnost u radu s vratarima i uspjesi mladih nogometaša FK *Jednota* Šid, na međudržavnom natjecanju nedavno održanom u Iloku. **Vlada Kolar** skupa sa **Stankom Logarušićem** jednim od osnivača škole nogometa u NK *Jednota* i **Miroslavom Bodićem** trenerom, već skoro pet godina radi s djecom uzrasta od 6 do 12 godina, prenoseći im svoje dugogodišnje znanje, iskustvo i vještinu u nogometu i to, može se reći, s velikim uspjehom, jer do sada je iz ove škole nogometa izašao veliki broj djece koji danas treniraju za jače klubove.

SPORT NA PRVOM MJESTU

Vlada Kolar je od malih nogu bio posvećen nogometu. U mladalačkim danima prošao je kroz skoro sve selekcije reprezentacije Vojvodine, počevši od pionirske, preko kadetske do omladinske. U FK *Vojvodina* je bio dvije godine i tu prošao godinu kadetske selekcije, a potom i godinu starijih kadeta. Po povratku iz vojske završava DIF u Novom Sadu, a u to vrijeme igrao je nogomet u *Indexu* i Čelarevu i poslije čega se vratio u svoj rodni Šid gdje je nastavio igrati nogomet za FK *Radnički* Šid punih 20 godina. U istom klubu igrali su i Vladin otac **Andrija** i brat **Stevan**, koji su skupa s njim, kako to Vlada s ponosom kaže, ugradili 60 godina svog života za nogometni klub i u njemu ostvarili izuzetno dobre rezultate: »S ponosom ističem da smo jedna od rijetkih šidskih obitelji koja se može pohvaliti tolikim stažom u nogometu. Imali smo mnogo

lijepih uspjeha. U vrijeme kada smo igrali za *Radnički*, klub je po prvi puta ušao u treću ligu, koja je u to vrijeme bila izuzetno jaka. U to vrijeme bio sam vratar i igrao s dobrim igračima: **Andriškom, Mićom Rudićem, Bojićem, Brankom Radičevićem, Milomirom Ugrešićem, braćom Malešević i Novicom Kovačević**. Bila je to izuzetno jaka i formirana ekipa«, kaže Vlado. Diplomirao je 1990. godine DIF u Novom Sadu s temom nogomet i neposredno poslije toga skupa sa Stankom Logarušićem i Brankom Rudićem počeo raditi s djecom: »Poslije pet godina rada s djecom izašli su igrači koji i dan danas igraju nogomet. Poslije sam se posvetio svojoj specijalnosti –

radu s vratarima i počeo raditi kao trener u *Radničkom*, kao pomoćnik u NK *Cement* Beočin, a s vratarima sam radio i u nogometnom klubu u Bačincima kao i u Erdeviku.«

O svojoj užoj specijalnosti radu s vratarima, Vlada kaže da je jedno od rijetkih zanimanja i da je to prije svega vještina koja se gradi godinama, kroz karijeru, a za to mora postojati i specifičan osjećaj, kao i vizualno znanje i iskustvo u obuci: »Obuka je najodgovorniji i najteži dio posla. Kada dođe do faze usavršavanja, onda je to mnogo lakše, jer se neke stvari samo ponavljaju. Nije nimalo lagan i jednostavan posao, pogotovo obuka jer se tu mora biti znalac.«

ŠKOLA NOGOMETA

U svom petogodišnjem radu škola nogometa koja djeluje u okviru NK *Jednota*, radi s velikim uspjehom. Već početkom ove godine na međunarodnom turniru u Iloku, gdje su osim Šidana sudjelovale ekipe dječaka iz Vukovara, Vinkovaca i Osijeka, Šidani su osvojili drugo mjesto i ostavili jako lijep dojam. Samo nekoliko dana poslije tog uspjeha, osvojili su treće mjesto na turniru u Rumi u ne baš lakoj konkurenciji: »Iz te škole nogometa, do sada je realizirano nekoliko transfera mladih igrača. Neki od njih danas igraju za *Vojvodinu*, klubove u Pećincima i Kuli. U današnje vrijeme jako ih je teško zadržati, s njima se mora stalno raditi, moraju često biti na natjecanjima. Uglavnom su svi jako dobri učenici, a mislim da će u budućnosti biti uspješni u nogometu«, ističe Vlada.

Planovi su im, kaže Vlada, da uključe djecu u što veći broj natjecanja kroz turnire u nogometu, kako bi se djeca dokazivala. Ističe izuzetno dobru suradnju s državama u okruženju pogotovo s Republikom Hrvatskom – gradovima Ilok, Vukovar i Osijek gdje su redovni sudionici na turnirima. Suradnja i druženje s djecom istog uzrasta koji imaju slična interesiranja, važna je malim nogometašima iz Šida, koji sudeći prema do sada pokazanom, imaju velike šanse da pored svojihiskusnih trenera, postanu vrsni sportaši u budućnosti.

Suzana Darabašić

XII. HRCKOV MASKENBAL

6. VELJAČE 2015. u 17 sati - dvorana HKC BUNJEVAČKO KOLO u SUBOTICI

